

XWiyá yayf neainaríj Ruko eanjípirini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yayf neainipaxf Ruko eanjípiyi” rinijípirini. O Jisaso wiepisagtyf womani. Judayf eni womani. Émáyf dokítá worini. O Poro tíni Sairaso tíni émáyf anjyo wáf nurimerfná wirimeárogfíorini. O gí ámáyf eni amípi Jisaso uréwapiyiri eri enjipi nani píraníj níjfa nimóniro díj wíkwíróríxini ríwamíj rípi eanjíriní. Xewaníjo Jisaso emearfná síjwí mívíníjo enagi nani wiepisínowami yarij wiri bíkwí Jisaso enjipi jwiráriníjyo fá rori nemána eanjíriní. Ríwamíj ámi bí “Wáf wurimeiarígíáwa egfáriní.” rinijípi eni níriní eanjíriní.

¹⁻² Ámá obaxf amípi Jisaso xínái xiríje dani nene tíj e imóníjpi nani “Ríwamíj oeaaneyi.” níyaiwiro ámá iwamíto dani Jisasomi síjwí wíniro arfá wiro egfáyf wáf nemerfná “Jisaso e enjíriní. E enjíriní.” nura úfápi ríwamíj eáagfa aiwí ³ nioni eni “Gí ámínáoxi Tiopirasoxi xixeni níjfa imóniri nani ríwamíj awa xami eagfápi nioni fá nírori síjwí wímagfáyo yarij níwia nuri e nemána píraníj díj nejwiperi ríwamíj neari joxi nani wiowárenapimfíni.’ E nerfná nanjíriní.” nimónariní. ⁴ Ayf rípi nani yarijini. Joxi fá nírori amípi riréwapiyigfápi aga xixeni níjfa imónirfa nani yarijini.

Ajínají wo “Irisabetí Jonoyi riniíjo xirínfáriní.” uríj nánirini.

⁵ Enína Judayf míxí ináyf Xerotoyi riniíjo menjewanána ámá apaxfpaníj imónígíá wo, Sekaraiayoí

riniŋo ɲweaŋɪrini. O xegɪ á máyɪ Abaijaoyárinɪ. O xegɪ á máyɪ eɲiná dání Gorɪxoyá apaxɪpániŋɪ imóniɠɪáyɪrini. Sekaraiáo xegɪ apixi yoɪ Irisabetirini. Í xegɪ á máyɪ arɪo Eronoyáyɪrini. Í xegɪ á máyɪ eni apaxɪpániŋɪ imóniɠɪáyɪrini. ⁶ Ayaú Gorɪxoyá siŋwɪyo dání wé róniŋɪ eri Gorɪxo ɲwɪ ikaxɪ riri sekaxɪ riri eɲɪyo miwialki eri neri aí ⁷ Irisabeti rɪpaíwɪ eɲi eɲagi nání niaíwɪ mayɪyaú e néra nuri rixa xweyaŋɪ apiaŋɪ imóniɠɪirini. ⁸ O xegɪ á máyɪ Abaijai riniɠɪáyɪ Gorɪxo nání ridiyowá yarigiwámi ridiyowá nero wigɪ yarigiɪapa yaríná xɪo tɪni eni nawini nero ⁹ wigɪ neríná yarigiɪapa “None ɠɪmini go ‘ɲwɪáxɪni.’ riniŋɪwámi páwiniɪfeniŋoi?” niyaiwiro yarigiɪapa e nero Sekaraiáo Gorɪxo nání ridiyowá yarigiwámi awawá Gorɪxoyá tɪŋɪ e “ɲwɪáxɪni.” riniŋe ni páwiri rɪá awɪi diŋɪ eariŋɪpɪ nání oikaniɪ rɪpeááná ¹⁰ oxɪ apixɪ bɪaniɪwámini rówapigiɪáyɪ Gorɪxomi rixiŋɪ uraríná o awawá Gorɪxoyá tɪŋɪ e ni páwiri Gorɪxo nání rɪá awɪi diŋɪ eariŋɪpɪ nikaaríná ¹¹ wenɪŋɪ éyɪ winiŋinigiɪni. Anɪnaji wo rɪá siŋwirɪá wé náumini peyariŋɪmi dání siŋwɪ naniri yariŋe aí ɠinaniŋɪ ni biri rónapiŋagi siŋwɪ niwiniɪ ¹² óɪ neri wáyɪ ikárinaríná ¹³ anɪnajo re uriŋinigiɪni, “Sekaraiáo xini, wáyɪ mikárinipani. Dixɪ niaíwɪ nání yariŋɪ wíɪpɪ Gorɪxo rixa arɪá sini. Dixɪ apixi niaíwɪ oxɪ wo rixiriyiáná joxɪ yoɪ Jonoyɪ wɪrɪrixini. ¹⁴ Omi ni xiráná joxɪ seáyɪ e nimóniri yayɪ yaríná oxɪ apixɪ obaxɪ eni yayɪ epɪrɪárinini. ¹⁵ O Gorɪxoyá siŋwɪyo dání á má áminá eɲɪ eániŋóniŋɪ imóninɪárini. O iniɪɠɪ wainɪ minɪpa eri papikɪ yarigiɪáyɪ minɪpa eri enɪárini. O sini xegɪ xináiyá agwɪyo eɲáná Gorɪxoyá kwíyɪ ukikayonɪárini. ¹⁶ O segɪ á má Isireriyó uráná obaxɪ arɪá niwiro fɪwɪ yarigiɪapi rɪwɪmini ni mamoro

Gorixo wigí Ámináomi ámi xídipíríríní. ¹⁷ Díxí íwo kwíyí Gorixoyápi xegí wíá rókiamoagí Irajaoimi ukikayonáná ení neániri yagípíníjí Jono axípíníjí e erí rírí eníáríní. Xewaxowa tíni xanowa tíni piyíá wíríníro amá uyíní yarígíáyí ríwímíní nímamoro wé róníjí imóníro étrixíníri Jono Gorixoyá Ámináomi xámi umeanfáríní. Díxí Isíreriyí e ero Gorixoyá Ámináomi yeáyí wuríníro epírí nání oimóníri xámi umeanfáríní.” uríagi ¹⁸ Sekaraiio anífnajomi re uríníinigíní, “Aríge nerí nioní níjía imóními níraríní? Nioní ríxa xweyanóníriní. Gí apíxí ení ríxa apianíríní.” uríagi ¹⁹ anífnajo ámi nurírí re uríníinigíní, “Gí yof Gebírieroníríní. Gorixoyá símímaní e roarínáoníríní. Gorixo nioní xwíyíá yayí seainípaxí apí áwaní uríníri nírowárénapiñoí. ²⁰ Amípi nioní xámi ríríáyí nimóníríná nimóníníáríní. E nerí aiwí xwíyíá nioní ríríáyí joxí ‘Neparíní.’ níyaiwiri díní míkwróaríníagi nání joxí ámi xwíyíá bí mírípa imóníri maní píroníri erí et. Xámi nioní ríríáyí nimóníríná íná ámi xwíyíá ríríá náníyí.” nurírí síní e nura waríná ²¹ oxí apíxí Sekaraiio nání weníjí nero wáf e rogíáyí ayá wí sáf óríníngí nání ududí nero “Sekaraiio pí ríá yaríní?” níyaiwiro ²² o nípeyeááná xwíyíá murípaxí imóníngí níwíníro “Gorixoyá awawá tíjí e neríná oríná bí ríá winígoí?” yaiwiaríná o “Xwíyíá aríge rímííní?” níyaiwiri xegí maní nípíroníri nání wé árixá néra uníinigíní. ²³ Sekaraiio aní Gorixo nání rídíyowá yarígíwámí xegí omíní yarínípi yoparfípi nemi xegí aní e nání yoaníinigíní.

²⁴ O aní e nání níyoari xiepími níwímearí níñweagíísáná re eníinigíní. Irisabetí niaíwí agwí nerí aníyo íními píni ñweanáná emá wé wú múróáná ²⁵ í re

rɨŋɨnigɨnɨ, “Gorɨxo ayá nɨnɨrɨmɨxɨrɨ dɨŋɨ nɨkɨkayorɨɨɨgɨ nánɨ níɨnɨ agwɨ enjárɨnɨ. Níɨnɨ ámayá sɨŋwɨɨyo dánɨ ayá nɨnarɨŋɨɨɨpɨ Gorɨxo yokwarɨmɨ nɨŋɨrɨnɨ.” rɨŋɨnigɨnɨ.

Mariaímɨ “Jisasoyɨ rɨnɨŋo xɨrɨrɨfárɨnɨ.” urɨŋɨ nánɨrɨnɨ.

²⁶⁻²⁷ Gorɨxo, Irisabetí niaíwɨ agwɨ nerɨ emá wé wɨúmɨ dánɨ wo rɨxa enjáná o anɨnájɨ xegɨ yoɨ Gebɨrieromɨ apɨxɨ wí ŋweaŋe nánɨ —Í xegɨ yoɨ Mariaíyɨ rɨnɨŋɨrɨnɨ. Gariri pɨropenɨsɨɨyo anɨ yoɨ Nasaretɨyo ŋweanɨrɨnɨ. Í ŋweaŋe nánɨ urowárɨŋɨnigɨnɨ. Í apɨxɨ apɨyái sɨnɨ oxɨ tɨnɨ memearɨŋɨrɨnɨ. Í amá wo xegɨ yoɨ Josepoyɨ rɨnɨŋo —O mɨxɨ ináyɨ Depitoyá fwiárɨfawé worɨnɨ. O xegɨ meámɨnɨrɨ nánɨ yarɨŋɨrɨnɨ. ²⁸ Gorɨxo anɨnajo í tɨŋɨ e nánɨ urowáráná o nurɨ ímɨ re urémeanɨŋɨnigɨnɨ, “Apɨxɨ rɨxɨ apánɨrɨnɨ. Gorɨxo dɨŋɨ sixɨ rɨyɨrɨ dɨŋɨ rɨkɨkayorɨ sɨnɨ.” urɨfagɨ ²⁹ Mariaí arɨfá e nɨwirɨ ududɨ nɨkárɨnɨrɨ dɨŋɨ re nɨpɨkɨga ŋɨŋɨnigɨnɨ, “O pí nánɨ rɨfa nɨrarɨnɨ?” yaiwiarɨná ³⁰ anɨnajo re urɨŋɨnigɨnɨ, “Mariae, wáyɨ mepanɨ. Gorɨxo jíxɨ dɨŋɨ sixɨ rɨyɨnɨ. ³¹ Arɨfá eɨ. Jíxɨ niaíwɨ agwɨ nerɨ niaíwɨ oxɨ wo nɨxɨrɨrɨfárɨnáyɨ yoɨ Jisasoyɨ wɨrɨrɨfárɨnɨ. ³²⁻³³ O Ámɨnáo nɨmónɨrɨ amá nɨyonɨ seáyɨ e múronɨnɨfárɨnɨ. Ayɨ o nánɨ re rɨpɨrɨfárɨnɨ, ‘Niaíwɨ Gorɨxo anɨ seáyɨ émɨ ŋweanɨoyáorɨnɨ.’ rɨpɨrɨfárɨnɨ. Xiáwo Depito amá Isɨrerɨyɨ nɨnɨ yeáyɨ urɨnayagɨfapa dɨxɨ niaíwo enɨ Gorɨxoyá dɨŋɨ tɨnɨ e nɨmónɨrɨ fwiárɨfawé Jekopoyáyo anɨŋɨ minɨ umeŋweanɨfárɨnɨ. O mɨxɨ ináyo yapɨ nɨmónɨrɨ amá xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ numeŋwearɨná wí nɨpɨíeronɨfamanɨ. Anɨŋɨ umeŋweanɨfárɨnɨ.” urɨfagɨ ³⁴ Mariaí anɨnajokomɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Níɨnɨ sɨnɨ oxɨ womɨ mɨmeánɨŋáyo joxɨ nɨrɨfɨyɨ arɨre nerɨ emɨfárɨnɨ?” urɨfagɨ ³⁵ anɨnajo amɨ nurɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Kwíyɨ Gorɨxoyápɨ jíxɨ tɨámɨnɨ bɨrɨ enɨ eánɨŋɨ Gorɨxo

seáyí émi ḡweanjoyápi jíxi ríkikayori sínfá enagi nání niaíwí jíxi xirfoyí nání 'Ḥwíáorini.' ríro 'Niaíwí Gorixoyáorini.' ríro epíríárini." nuriri ³⁶ re uriniginini, "Arfá ei. Dixí rirówái Irisabetí ríxa apianí aí niaíwí oxí wo agwí eni. 'Oxí ronjixirini.' urarigíí aiwí agwí ríxa agwí tñjí enáná emá wé wíúmí dánj wo imónini. ³⁷ Amipí wí Gorixo mimixipa epaxí wí menini." urfagi ³⁸ Mariaí re uriniginini, "Xewaninini Gorixoyá xínáíninini imóninini omi dñj níwíkwírori yarini. Joxi nírííyí anani nimixiniginini." uráná aninajo ímí pñni níwiárimí uniginini.

Mariaí Gorixomi seáyí e umenjí nánirini.

³⁹ Mariaí, aninajo e nurárimí úáná, í níwiápnimeámí aniní níyiri dñwíni ene Judia píropenisíyo anj bimi nání nuri ⁴⁰ nírémoríná Sekaraiayá anjyo nípawiri xirówái Irisabetimí yayí wíáná ⁴¹ í arfá níwiríná re eniginini. Niaíwí agwí eno xixoyímf wiri kwíyí Gorixoyápi xíimí ukikayori wíagi ⁴² pñné enj tñni nuriri re uriniginini, "Apixí níyoní nání Gorixo jíxiní píraninj simixinirini. Dixí niaíwí agwí enomi eni píraninj wimixiri enirini." nuriri ⁴³ yayí numeri re uriniginini, "Gí Ámináomi xínáixi imónirixi, arire neri níni tñámíni bíni?" nuriri ⁴⁴ áwanj re uriniginini, "Ai, jíxi yayí níáná arfá nísiríná gí niaíwí agwíyo ínijo yayí neri xixoyímf níagi nání rírarinini. ⁴⁵ Jíxi xwíyíá Gorixoyá ririnipí dñj níkwírori 'O nírííyí nepa nimónínárini.' yaiwiri éf enagi nání xewaninixí yayí síníwíniginini." uráná ⁴⁶ Mariaí re riniginini, "Gí xwioxíyo dání re yaiwiarinini, 'Ámináomi seáyí e oumemini.' yaiwiarinini. ⁴⁷ Gorixo, níni yeáyí neayimixemeanfo nání aga yayí

seáyimí dání ninaríní. ⁴⁸ Niíní o xegí xínáíníníjé nimónírí omíjé wíarínjání aiwí o díjé níkíkayonjo enagí nání niíní yayí ninaríní. Ámá agwí ríná jweagfáyí niíní seáyí e número ríwíyo jweapírífáyí ení seáyí e número nerfíná re ríprífáríní, ‘Goríxo ímí píráníjé wímíxínítríní.’ ríprífáríní. ⁴⁹ Goríxo, ení síxí eáníjo saní onímíá mínírápíjoríní. Goríxo jwáfáo neríníyo dání wé róníjoríní. ⁵⁰ Ámá gíní gíná jweagfáyí xíomí wáyí níwíro símanjwíyóníjé ínímí wurínfáyo wá wíanaríní. ⁵¹ O ení neánírí wíyo arírá wíemerí wíyo xopírárí wíemerí nerfíná ámá díjé íwí nání níkíkayorí ero weyí meníro yarígíyí dowiakínírí ⁵² míxí ínáyí seáyí émí imónígíáfawamí mamówárírí ámá sípípíamí seáyí e wímíxírí nerí ⁵³ ámá agwíní yarígífáyo aiwá naní níníro agwí ímí uyíní wímíxíyírí nerí ámá amípí múróngífáyo anípá uowárapírí enjoríní. ⁵⁴ Amípí níjé aríowayá símímanjíyo uríníyí díjé yáíkíá mímó aníjé díjé morí xegí omíjé wíarínjwaéne Isírerene arírá neairí enjoríní. ⁵⁵ O aríto Ebírífamo nání díjé nímorí nání omí tfiní xegí fíwíáfawé nenení tfiní ayá aníjé nínearímíxa unfáríní.” Maríaí e níra unínígíní. ⁵⁶ Irisabetí tfiní níjweaní+sáná ríxa emá wáú wo múróáná ámí xegí aní e nání unínígíní.

Jonomí xíríníjé náníríní.

⁵⁷ Irisabetí ríxa níáfíwí xírímínírí imóníjáná níáfíwí síjwí níwanírí oxí wo xíríníjínígíní. ⁵⁸ Oxí wo xíráná í xegí úríxímeá tfiní ámá aní ayo dáníyí tfiní arfá re wígfawíxíní, “Irisabetímí Goríxo ayá urímíxíagí nání níáfíwí wo xíríníjot.” Arfá e níwíro í tfiní yayí seáyimí dání yaríná ⁵⁹ ríxa sfá wé wífúmí dání wáú wo imónáná ayí níáfíwí iyí sfmí sfó wákwaníro níbíro

nání éf neamíniri enfáriní.’ urígíawixiní. ⁷² Gorixo negí aríowami re uríñiniginí, ‘Nioni wá niseawianiri xwíyíá sím+manjyo dání “Nemfáriní.” níriri réroárinjáyí símí e nitiniri niseaiimfáriní.’ nuriri ⁷³⁻⁷⁴ negí aríó íriño Ebirámomi síjá tíjé e dání re uríñiniginí, ‘Míxí seaianro yarígíáyo aiwi éf seamín+mfáriní.’ uríñiniginí. Míxí neaianro yarígíáyí emí neamamóáná nene ámí wáyí wí mé amípí o ñwí ikaxí nearíñyí nixídirane niñwearane ⁷⁵ síní síjé niñwearíná wé róníñé imónirane saníñé imónirane nerane píraníñé xídaníwáriní.” Sekaraiao e níríísáná ⁷⁶ xewaxo Jono síní píomi re umearíñiniginí, “Niaíwoxiní, ayí re rírípíríáriní, ‘Gorixo seáyí e ñwearjyá wíá rókiamoaríñoxiriní.’ rírípíríáriní. Joxí Ámínáomi óf níwimoiri xámí umearfáriní. ⁷⁷ Joxí óf níwimoiríná xegí ámáyo re urayirfáriní, ‘Seyíné íwí yarígíáyí ríwímíní nímamoro éáná Gorixo segí íwí yarígíáyí yokwarímí niseaiiri “Anani einí.” searínfáriní.’ urayirfáriní.” Sekaraiao e níriri ámí ⁷⁸⁻⁷⁹ re ríñiniginí, “Gorixo wá neaomixiri ayá neawianiri neairíñoriní. O nene nání añínami dání sogwí wíá ókiaríñíníñé wíá neaókiénapínfáriní. O nene sá yiníñímí ñwearñwaéne ámá nípeaniri yaríñwaéne óf saníñyíimí neawárinífa nání nene níneaméra níneaurí wíá neaómíxíyinífáriní.” Sekaraiao e ríñiniginí.

⁸⁰ Niaíwí Jono xwé neríná xegí díñé ení ríxa ení neániri díñé síxí níga nuríná ámá díñé meañé e niñwearíísáná xegí Isireriyó xewaniño síjání wimóníñiniginí.

2

Jisasomi xiríñé nánirini.

¹ Jonomi rixa nixirimáná enáná Romiyf mixf ináyf Sisa Ogasitasoyi riniño oyá ñwáf ikaxf bi re riñfiriñi, “Ámá xwáfá nirimini ñweagfáyf wigf xiáwo írñowayá añf e nánf numiróná gf gapimanowami yoñ ñwirárfirixini.” riñfiriñi. ² Yoñ ñwirárfigfáyf e dánf iwamfó ñwirárfigfáriní. Yoñ iwamfó ñwirárfigfáiná gapimanf xegf yoñ Sairiniaso inañorini. O Siria pñropenisfyo meñweañorini. ³ E riñf enagf nánf ámá nfñf gapimanowami yoñ ñwirárfipñf nánf wigf xiáwowayá añf e nánf numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xegf yoñ Josepoyf riniño —O mixf ináyf Depitoyá fwiárfawé worini. O xiepi snf xfomi mñmeánñf —Í xegf yoñ Mariairini. Snf mñmeánñf aiwf niaíwf agwf enirini. Í tñf nawini Gariri pñropenisfyo añf yoñ Nasareti ñweagfie dánf nñweri Judia pñropenisfyo o xegf xiáwo írñoyá añf e Betirexemiya riniñe nñremori ⁶ e niñwearfná í niaíwf agwf rixa yóf neri ⁷ niaíwf oxf xami iwamfó xiriño o xiriñiniginí. Nixirimáná rapñrapf tñf xopñxopf nñrori añf ámá mñdánf nñbiro wéfrixiniñf mñriniñjiwá rixa nñreñagfa nánf burimákau aiwá narñje bokisf wami inimi sá wñrariñiniginí.

⁸ Añf api tñf e ámá wa sipñsipf awí mearoarigfa wa árñwñyimf amfyo wigf sipñsipf ará wñwákwñf yarñje awí mearoñáná re enñniginí. ⁹ Añfnajf Gorixoyá wo wigf sfmñmanf tñfmf dánf snñánf rónapáná awa roge mñdñmñdñf Gorixoyá wáf okimixáná awa of nikariniñro yarfná ¹⁰ añfnajo re uriñniginí, “Wáyf mepañf. Xwñyfá nanf ámá nfñf dñf yayf winipaxf bi soyñné tñf e nánf nñmeámf barññini. ¹¹ Xwñyfá nioni nñmeámf barññapf rñpñrini. Agwi ríná añf mixf ináyf Depito xwé iwiaronfñpimi apñxf wí niaíwf seyñné yeáyf seayimñxemeanfó xiriñoi. O Kiraisoyf rarñgforini.

Yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaríoyí rarigforini. Ámináorini. ¹² Soyíné nuro niaíwí xírfo rapírapí nixopenimáná burimákaú aiwá narigfámi dání bokisíyo sá wíraríniníjagí níwiniríná ‘Orfani?’ yaiwíríxini.” urííyí re enínigini. ¹³ Anínají áwaní urfo roje Gorixoyá simíní wínarigfá obaxí anínami dánjowa ení nírónapimáná Gorixomi seáyimi numero re rigfawixini, ¹⁴ “Íwíá anínami seáyimi ñweañomi seáyí e oumeaneyí. Ámá Gorixo nání díní arfá mikeamóagfá —O ayí nání wimónaríní. Ayí Gorixoyá xewaxo ríxa rémóaná díní wíá wónána awayini nísaníro ñweáírixini.” nírimowa ¹⁵ sipísipí awí mearoarigfáwami píní níwiárimí anínami nání peyáná awa re rínigfawixini, “Betírexemi niaíwí rémóe íríní nurane Gorixo áwaní nearíí nání síjwí owínaneyí.” nírinimowa ¹⁶⁻¹⁷ aníní nuro Josepo tñí Maríaí tñí rípaú ñweañagí níwiníro ámi weníní éfáyí wínigfawixini. Niaíwo burimákaú aiwá narigfá bokisíyo riwo wíraríniníjagí níwiníro píné anínajowa niaíwí o nání uríípi nání áwaní uráná ¹⁸ ámá píné sipísipí awí mearoarigfáwa urfápi arfá wiarigfáyí níní díní ududí nero aí ¹⁹ Maríaí xwíyíá íwo nánipi díní aumaúmí niníri díní nípi kíga warfáná ²⁰ sipísipí awí mearoarigfáwa ámi wígfí sipísipí awí mearoarigfá nání nuróná anínajo uríípi xixeni éfí enagí winíro arfá wiro nero nání Gorixomi seáyimi umero yayí umero wígfawixini.

²¹ Niaíwo xínái níxírímáná enjáná ríxa sfá wé wíúmí dání waú wo óráná omí iyí sfmí sfó wákwaníroná yoí anínajo eníná xínái síní agwí menjáná “Yoí Jisasoyí wííírixini.” urínípi wírigfawixini.

²² Sfá Maríaí “Íwí ikaxí Moseso eníná níriní ríwamíní eanípi tñí xixeni neri ígfá oeanímíni.”

yaiwiŋíyi imóniŋáná ayaú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri mĩni wianiri nání nĩmeámĩ Jerusaremĩ nání nuri²³ —Ámináoyá ŋwĩ ikaxĩ re nĩriniri eániŋĩpi, “Niaíwĩ oxĩ xámĩ ófĩ imóo Gorixomĩ mĩni nĩwiro ‘Dixorini.’ urĩrĩxinĩ.” nĩriniri eániŋĩpi tĩni xixeni²⁴ í niaíwĩ xĩrĩfĩ nání igfá eániŋĩni nání Gorixoyá ŋwĩ ikaxĩ re rĩniŋĩpa “Nioni nání xawiówĩ waúranĩ, agwirĩwĩ waúranĩ, rĩdiyowá nífĩrĩxinĩ.” E rĩniŋĩpa ayaú naŋwĩ rĩdiyowá yaniri nání nuri Jerusaremĩ nĩrémori aŋfĩ Gorixo nání rĩdiyowá yarĩgĩiwámĩ nĩpáwiri ŋwĩ ikaxĩ nĩriniri eániŋĩpa yarĩná²⁵ íná ámá Jerusaremĩyo ŋweagfáyfĩ wo — O xegfĩ yoŋfĩ Simionorini. O ámá wé róniŋfĩ imóniri Gorixomĩ pĩrániŋfĩ uxfdiri yarĩŋorini. Ámá arfowayá xwťá piaxťyo dánĩ niwiarori xegfĩ Isĩrerĩyo yeáyfĩ uyimixemeanfĩo nání xwayfĩ naniri ŋweaŋorini. Kwĩyfĩ Gorixoyápi omĩ ukĩkayonori.²⁶ Gorixo Simionomĩ diŋfĩ nukĩkayorĩná kwĩyfĩ tĩni wťá re urókiamonĩnigĩni, “Joxĩ sini mĩpepa eŋána ámá Ámináoniyá diŋfĩ tĩni yeáyfĩ seayimixemeanfĩa nání arfowayá xwťá piaxťyo dánĩ iwiaronfomĩ siŋwĩ winĩrĩfĩrini.” urĩŋĩnigĩni.²⁷ Simiono Gorixoyá kwĩyfĩ ukĩkayonagĩ nání aŋfĩ Gorixo nání rĩdiyowá yarĩgĩiwámĩ nĩpáwiri Jisasomĩ xaniyaú ŋwĩ ikaxĩ Gorixo rĩniŋĩpa wiianiri nání xfomĩ nĩmeámĩ fwiaparĩŋagfĩ niwiniri²⁸ íwomĩ nurápirĩ fá nĩmaxĩrimáná Gorixomĩ seáyimĩ numerĩ re urĩŋĩnigĩni,²⁹⁻³⁰ “Ámináoxini, joxĩ nĩriŋĩpa ámá nene yeáyfĩ neayimixemeanfomĩ rĩxa siŋwĩ tĩ tĩni niwiniri nání ayá sfwĩ minĩró anani xe pémfĩrini.³¹ Joxĩ rĩniŋĩpa ámá nĩniyá siŋwťyo dánĩ dixfĩ yeáyfĩ neayimixemeanfĩo rĩxa neaiapfĩrini.³² Ámá joxĩ neaiapfĩo wťánĩŋfĩ ókariŋĩpa émáyo nuréwapĩyirĩná wťá

wómixiyiníáríní. O negí Isirereneýá ańf re dání xiríf enagi nání áamá nńńí nene seáyími neamepíríáríní.” uríagi ³³ íwomi xaniyaú Simiono egí íwo nání xwiyfá apí rarínagi arfá níwiri ududf neri mińf sfńá níweániri yarfná ³⁴ Simiono ayaúmi “Gorixo nańf oeaimixíni.” nuriri íwomi xinái Mariaími re uríniginíni, “Arfá eí. Íwf romi Isireriyf nńńí wí arfá níwiro dńf wíkwírófáyf seáyí e imónipíríáríní. Wí arfá miwí nero dńf miwíkwíró éfáyf anipá imónipíríáríní. Gorixo ‘Áamá nńńí nańf oimónipoyí.’ wimóninagi nání íwf ro sfmímajfónínf yárinínagi nání áamá obaxf wíkf níwóniro ikayfwf numeariro yarfná ayf ínimi dání dńf wiawiarígfáyf sfńáni imónínfáríní. ³⁵ Jíxi mińf mixf yarígfápá tńni ríróagfánínf íwf ro nání íkńínf sfpí e sínfáríní.” uríniginíni. ³⁶ Gorixoyá wfá rókiamoarígfá wí —Í Panueromi xemíái xegf yof Anaíríní. Xiáwo írínjo Asao tńni gwf axíríníni. Í ríxa apianíríní. Oxí nímeániri níjwearfná xwiogwf wé wfúmí dńf wáú múróáná ³⁷ xiagwo ríxa nípéáná í apíxf anf nimóniri níjweari xegf xwiogwf nńńí ríxa 84 imónínfíríní. Í ańf Gorixo nání rídíyowá yarígfíwámí bí mípeyeá ikwáwiyirani, áríwiyirani, aiwá ńwfá ńjweari Gorixomi xwiyfá rírímí wiri yarínfíní. ³⁸ Í ení anjwámí íwo fáf níxíriri ńweagfíe axíná níremori íwomi sfńwf níwinírfná Gorixomi yayf níwimí nuri áamá “Gorixo gíná Jerusalemí ńweanwaéne gwfnínf nearoayíronfárfani?” yaiwiarígfáyo íwf o nání áwanf nura uníniginíni.

³⁹ Xaniyaú Gorixo ńwf ikaxf rínfpa ríxa nípíni níyárimí Gariri píropenístyo egf ańf Nasaretíyí ríníje nání íwomi nímeámí níyiri e ńweanáná ⁴⁰ íwo xwé níwiarori Gorixo omí ayá nurímíxírí dńf ukíkayonagi

nánì enjé éánìrì amìpí nánì dìnjé enjwìperì enjìnìgìntì.

Xanìyaú Jisaso nánì pǎá egǎí nánìrìntì.

⁴¹ Xanìyaú xwiogwǎ o omì aiwá Gorìxoyá anjǎnajo xiáwowa Isipiyǎ anjyó ñweañáná mìpǎkí múronjyimi — Sǎá ayimi aiwá Pasopayi rìnìnjé imìxarìgǎrǎntì. Sǎá ayi nánì dìnjé winìntì nánì Jerusaremì nánì nuayiri yayarǎná ⁴² Jisaso xwiogwǎ rìxa wé wúkaú síkwǎ wáú enjáná sǎá Gorìxo múronjyi rìxa anjwì ayo imónìñáná xanìyaú yarìgǎípa nánì Jisaso xǎo tǎntì Jerusaremì nánì ñiyiro ⁴³ sǎá aiwá apì nanìro nánì ññweagǎasáná ántì anjé e nánì nurǎná Jisaso síntì Jerusaremì ñweañáná xanìyaú majǎá nimónìri ⁴⁴ re yaiwigǎisixìntì, “Jisaso áamá negǎ wí tǎntì rìxa púñnìgìntì.” ñiyaiwiri warǎná sǎá wiyi órǎgì ayáú egǎ áamáyo tǎntì áamá egǎ imoarìgǎíyo tǎntì pǎá imìntǎ neri ⁴⁵ pǎá yopa ñimegìnárìri ántì Jerusaremì nánì ñiyiri pǎá néra núǎisáná ⁴⁶ rìxa sǎá wìyaú wiyi óráná wenìnjé éǎíyǎ wñìngǎisixìntì. Anjé Gorìxo nánì rìdìyowá yarìgǎíwámì ìntìntì riwo ñweañagì ñwìntìri o Gorìxoyá ñwǎ ikaxǎ uréwapìyarìgǎá wámì áwìntì e ññweámáná yarìnjé wirì arǎá wirì yarìñagì ñwìntìri ⁴⁷ áamá Jisaso pǎné ráná arǎá ñwìro ñweagǎáyǎ ñntìntì aga ududǎ nero re yaiwigǎawìxìntì, “O arìre neri ññǎá nimónìrì rǎa rarìntì?” yaiwiarǎná ⁴⁸ xanìyaú omì síñwǎ ñwìntìri ududǎ ñwìri xìnáí re urìñnìgìntì, “Íwe, pí nánì e yeáìwapìyarìñntì? Yaípawi ayá síwǎ yeároarìñagì nánì joxì nánì pǎá yarìñwìtì.” urǎgǎí ⁴⁹ o re urìñnìgìntì, “Pí nánì áipagwì nionì nánì amì amì pǎá emearìñntì? ‘Xanoyá dìnjé tǎntì xǎoyá anjé riwámì ìntìntì ñweantì.’ mìyaiwiarìnjé renjì?” urǎgǎí aí ⁵⁰ xwìyǎá xǎo urǎǎpì nánì xanìyaú ñpǎkwìntì ññǎá mimónìpa neri ⁵¹ xǎo tǎntì nawìntì nuro wigǎ anjé Nasaretì ñrémoro Jisaso xanìyaúntì arǎá yǎmìgǎ ñwìrì

ɲweaɲáná xínáí amípí níní o éf nání dɲɲ́ aumaúmí inaríná ⁵² Jisaso síní xwé nimóga nuríná dɲɲ́ enwiperí xwé imónírí néra waríná Gorixo t́níní áamá níní t́níní ení o nání “Áamá naɲoríní.” nɲyaiwia wagt́aríní.

3

Jono xwɲýfá wáf urɲɲ́ náníríní.

¹ Taibiriasí Sisao mǎxǎ ináyǎ nimónírí xwiogwǎ wé wúkaú síkwǎ wú áamá Romiyo nimeɲweámáná enáná Podiasí Pairato Judia pǎropenisǎyo gapǎmanǎ nɲyoní nání xíráonɲɲ́ nimónírí meɲweaɲáná Adipasí Xeroto Gariri pǎropenisǎyo gapǎmanǎ ámináo nimónírí meɲweaɲáná xexírǎmeáo Piripo Ituria pǎropenisǎyo t́níní Rǎrakonaitisí pǎropenisǎyo t́níní gapǎmanǎ ámináo nimónírí meɲweaɲáná Raiseniaso gapǎmanǎ ámináo nimónírí Abirini pǎropenisǎyo meɲweaɲáná ² Anaso t́níní xineagwo Kaiapaso t́níní apaxǎpánɲɲ́ imónígǎfíwaú seáyí e nimónírí meɲweaɲáná Jono —O xegǎ xano Sekaraiaoríní. O áamá dɲɲ́ meɲɲe ɲweaɲáná Gorixo nírǎpearí re urɲɲ́nigíní, “Nionɲyá xwɲýfá rǎpí Isireriyó wáf uríméǎrǎxíní.” urǎgí ³ o inígǎ Jodaní rapá t́ɲɲ́ e wáf nemerí re uríméɲnigíní, “Ámáɲné fǎwǎ yarígǎfáyǎ rǎwǎmíní nímamoro nisaníro yarǎnáyǎ nioní wayǎ seameairí Gorixo fǎwǎ yarígǎfáyǎ yokwarímǎ seairí enǎríní.” nurímerí ⁴ enǎpa Gorixoyá wǎfá rókiamoagǎfá wo xegǎ yof Aisaioyǎ rínɲo eníná Jono síní meɲáná o nání níríní rǎwamɲɲ́ re eɲɲnigíní, “Áamá dɲɲ́ meɲɲmí dání áamá wo rǎfaiwá re rínǎríní, ‘Ámináo rǎwǎyo bínfo nání segǎ dɲɲ́ of naɲǎnɲɲ́ wimoiro of píránɲɲ́ imoarígǎpánɲɲ́ wimoiro neróná ⁵ síkwioxǎ imónɲɲyǎf xwǎfá xewiároro dǎwǎf xwérani, onímiáraní, yǎpároro of nírǎrǎworí inɲɲyó naɲǎ imixááro of síɲá nɲɲwearí

xixoaríwí néra uñyíyí pírániñí imixáñiro éñrixini. ⁶ E neríñá ámá nñní Gorixo yeáyí neayimixemeáminiri yariñagí winípírfárini. 'Ámá wo ríaiwá e rínfárini.' Aisaiáo eñíná Jono nání e niriñí ríwamiñí eañiniñí.

⁷ Jono Gorixo uriñípa wáí urimearíñá oxí apixí obaxí Jono wayí neameainiñoñiri o tñí e nání baríñá o ayí nísaniro mé wayíñí meañiro yariñagí nñwiniñí re urayiniñini, "Sidíñí miaéyíñé, 'Ríwéná Gorixo xeaniñí seaikáriníñá eñagí nání éf úpoyí.' go searíagí seyíñé wáyí nero Gorixo e neaikáriniñiri nioni tñáminí éf baríñoí?" nuriri ⁸ re uriñiniñí, "Seyíñé íwí yariñípa nepa ríwíminí nimamoríñáyí pírániñí nero íkíñá sogwí naní nñweríñá yariñípa imóníñíñí. Seyíñé re miriniñípa époyí, 'Negí aríño Ebirífamoyaéne imóniñagwí nání Gorixo wí xeaniñí neaikáriníñá menini.' miriniñípa époyí. 'Gorixo Ebirífamoyá íwiaríawé nání "Nioni ayo xeaniñí nñwiríñá aríge xwé obaxí imóniníñíñí?" nñyaiwiri ududí winarini.' riyaiwariñoí? Oweoi, Gorixo dñí e yaiwipaxí menini. Anani sñá tñyo dání Ebirífamo nání íwiaríawé wimixiyipaxíñí. ⁹ Gorixo rixa rapíwé íkíñá mñkí tñí e nání íá xiriñí. Íkíñá gñí gñá sogwí naní mñwéagi nñwiniñíñá nñdikáñiri ríá ikeariniñíñí." uríagí ¹⁰ ámá o tñí e epíroyí egíáyí yariñí nñwiayiro re uríñawixini, "Nene nísaniriñí nñwearingéñá pí yaníwariñí?" urayíagí ¹¹ Jono re urayiniñini, "Ámá iyíñá wúkaú tñño wú ámá iyíñá mayomí miní wíwiniñini. Ámá aiwá tñño ení mayomí miní wíwiniñini." nuriri yariñá ¹² takisí nání nñgwí uráparíñá wa wayí meañiro nñbíróná yariñí re wigíawixini, "Nearéwapiyariñoñini, none nísaniriñí nñwearingéñá pí yaníwariñí?" uríagí ¹³ o re uriñiniñí, "Nñgwí takisí nání nñnearápiñeríñá nñgwí

gapimanowa ‘Urápífríxini.’ searígápi wiárf nímúroro seáyí e mīnearápiáni.” nuriri yaríná ¹⁴ Porisí wa eni nībīro yaríní re wigíawixini, “None eni nīsantrane niḡwearanéna pí yaníwáriní?” uríagíta o re uriniginini, “Soyíné ámayá niḡwí urápaniro nání iwaní eamero xwíríxí mero yapí uxekwímoro mepa éfríxini. Segí niḡwí omíní nero meáfápiní nīmearíná ‘Ayí apánirini.’ yaiwífríxini. Ámá wayá nání ayá síwí mīsearopani.” nuriri yaríná ¹⁵ oxí apíxí níni “Ámá Goríxoyá díníyo dání nene yeáyí neayimíxemeaníta nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto gíná imóníníáríani?” niyairóná xwíyíá Jono wáí urímearínípi aríá níwiro nání díní re nípi kíga ugíawixini, “Ámá Goríxoyá díní níni yeáyí neayimíxemeaníta nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronífoyí rarínwáo ámá ro meníraní?” yaiwiaríná ¹⁶ Jono áwaní nuriri re uriniginini, “Nioní sa iníngí níni wayí seameairínini. Nioní ení neánirí aiwí ríwíyo bíno nioní nímúroníni. Nioní ámá nanóní aiwí o nioní níni xíxení mimónínigá níni ámá omíní wiarígíáyí bosoyá síkwí sú gwí wíkweairígíápa nioní oyá wíkweaipaxímaní. O wayí níseameairíná iníngí níni seameainíámaní. Goríxoyá kwíyí níni seameairí ríá níni seameairí eníáriní.” nuriri ¹⁷ Goríxo ámá naníyo yeáyí nuyimíxemearí sípiyo anípa imíxirí eníá enágí nání ewayí xwíyíá rípi uriniginini, “Ámá pokí níni wíí aiwá eyeyírómfí ero aiwá ná aníyo tíro mamíwí níni síyikí níni ríá ikaáríro yarígíápa Goríxo ení axípi e emíánirí wíí mamíwí níni ná níni eyeyírómfí iníne aiwá náyí aníyo tíri mamíwí níni síyikí níni ríá ikaárirí emínirí nání xegí pokí íá níxirirí roni.” uriniginini. ¹⁸ E nuriri ámá díní oyaiwípoynirí xwíyíá wí wí ení obaxí urirí xwíyíá yayí winípaxípi ríwíyo Goríxo

uowárenapínfo nání urírí nerí ¹⁹ gapímaní Xeroto íwí erí xexírímeáoyá apíxí Xerodiasíyí ríníjé urápírí yaríjagí Jono míxí nurírí “íwí níní joxí yaríjépi narímaní. Díxí ríríxímeáoyá apíxí nurápíríná ‘Narí yaríjíní.’ rísimónaríní?” uríagí ²⁰ Xeroto íwí níní apí nejagí aí ámí wíní nerí Jonomí gwí níyírí kírapusí ańyó ńwíráríjíníní.

Jisasomí wayí umeají náníríní.

²¹ Jisaso, Jono síní gwí míjwiráríní eńáná ámáyo wayí numeairí yaríná, Jisaso ení nńbírí Jono omí wayí umeaíaná Jisaso éf nńrorí xano Goríxomí ríxíjé uraríná re eńíníní. Ańínamí dání óf inírí ²² kwíyí Goríxoyá xawíówíníjé nimónírí o tíjé e nání weapírí ańínamí dání xwíyífá wí re rínénapírí “Gí íwí díjé síxí ríyíjáoaxíní, joxí nání aga yayí ninaríní.” rínénapírí eńíníní.

Jisasomí xiáwo íríjowa náníríní.

²³ Jisaso ámáyo iwamíó nuréwapíyemeríná xegí xwiogwí 30 imóníjíníní. Oxí apíxí o nání díjé re yaiwiagífáríní, “Josepomí xewaxoríní.” yaiwiagífáríní. Josepomí xano Xiraioríní. ²⁴ Omí xano Matatoríní. Omí xano Ripaioríní. Omí xano Meríkaioríní. Omí xano Janaioríní. Omí xano Joseporíní. ²⁵ Omí xano Matataiasoríní. Omí xano Emosoríní. Omí xano Neamoríní. Omí xano Esíraioríní. Omí xano Nagaioríní. ²⁶ Omí xano Meatoríní. Omí xano Matataiasoríní. Omí xano Semenoríní. Omí xano Josekoríní. Omí xano Jodaoríní. ²⁷ Omí xano Joanonoríní. Omí xano Resaoríní. Omí xano Serababeroríní. Omí xano Siarítieroríní. Omí xano Neraioríní. ²⁸ Omí xano Meríkaioríní. Omí xano Edaioríní. Omí xano Kosamoríní. Omí xano Erímedamoríní. Omí xano Eroríní. ²⁹ Omí xano Josuaoríní. Omí xano Eriesaoríní.

Omi xano Jorimorini. Omi xano Matatorini. Omi xano Ripaiorini. ³⁰ Omi xano Simionorini. Omi xano Judaorini. Omi xano Joseporini. Omi xano Jonamorini. Omi xano Eraiakimorini. ³¹ Omi xano Meriaorini. Omi xano Menaorini. Omi xano Matataorini. Omi xano Netanorini. Omi xano Depitorini. ³² Omi xano Jesiorini. Omi xano Obetorini. Omi xano Bowasorini. Omi xano Sarimonorini. Omi xano Nasonorini. ³³ Omi xano Aminadaporini. Omi xano Atiminorini. Omi xano Anaiorini. Omi xano Xesironorini. Omi xano Peresorini. Omi xano Judaorini. ³⁴ Omi xano Jekoporini. Omi xano Aisakorini. Omi xano Ebitramorini. Omi xano Tiraorini. Omi xano Nexorini. ³⁵ Omi xano Serakorini. Omi xano Reuorini. Omi xano Perekorini. Omi xano Ebeorini. Omi xano Seraorini. ³⁶ Omi xano Kenanorini. Omi xano Apakisatorini. Omi xano Siemorini. Omi xano Nowaorini. Omi xano Remekorini. ³⁷ Omi xano Metusaraorini. Omi xano Inokorini. Omi xano Jaretorini. Omi xano Maxararerorini. Omi xano Kenanorini. ³⁸ Omi xano Inosorini. Omi xano Setorini. Omi xano Adamorini. Omi xano Gorixorini.

4

Obo iwamto wíwapiyijí nánirini.

¹Jisaso kwíyí Gorixoyápi omi niwímeari ukikayonána iniigí Jodani rapáyo dani peyarína kwíyí Gorixoyápi áma diijí meaje niméra warína ² sía 40 órarína Obo “O eji neániri xano wimónariijipini xidinirfeniño?” niyaiwiri omi iwamto niwíwapiyayiri yarína sía ayo aiwá miní nera núsaná sía 40 imónána rixa agwí wiarína ³ Obo re urijinigini, “Joxi nepa niaíwí Gorixoyáoxi ejanáyí aiwá niri nani síjá tiyí, ‘Bisíkerfá imónei.’ urei.” urfagi ⁴ Jisaso re urijinigini, “Oweoi, wí e emiméini. Gorixoyá Bikwíyo dani re niriniri

eánini, ‘Ámá aiwá nípíri nánini dñf nimorfnáyf, wí dñf niyimñf imónñfpi meapaxf menini.’ rinñagi nání joxí nírffpi wí emiméini.” urññigini. ⁵ Obo Jisaomi seáyí émi nimeáa nipeyiri añf nñni xwfa ríri nírímíni nání imónñfyo aññí axíná síwá niwiri ⁶⁻⁷ re urññigini, “Añf nñni xwfa ríri nírímíni nání imónñfyo joxí síwá siarñápi ayf nioniyáriní. Nñni ríxa nigñni imónini. ‘Ámá womí mñni owimíni.’ niyaiwiríná ananí mñni wipaxíriní. Joxí nioní nání mññf xwfaýo níkwírorí nioní seáyí e níméánáyf ayf nñni weyf meararígnápi apí tñni díxí siapimíni.” urfagi aí ⁸ Jisaso re urññigini, “Bíkwf Goríxoyáyo re níríníri eánini, ‘Díxí Ámíná Goríxomíni mññf xwfaýo íkwírorí seáyí e umerí erfíni.’ rinñagi nání joxí nírarñfpi wí e emiméini.” urññigini. ⁹ Obo “Jisaso xegf xano Goríxo eñf eánñorfaníri iwamfó owíwapiyiniíri yapf owíwapiyimíni.” niyaiwiri omí añf Jerusaremíyo nání nimeáa nurí añf Goríxo nání rídiyowá yarígníwámí xegf ríkwíyo niñwirárimáná re urññigini, “Joxí nepa niaíwí Goríxoyáoxí eñánáyf, xwfaíni nání nímawiri xeamoi. ¹⁰ Ayf rípi nání rírarññini. Goríxoyá Bíkwíyo xwiýfa rípi ení níríníri eánini, ‘Goríxo xegf aññajf joxí nání píranñf awí ñweapíri nání re urññño, “Omí awí mearópoyí.” urññño.’ níríníri eánñagi nání nímawiri xeamoi.” nuríri ¹¹ re urññigini, “Rípi ení níríníri eánini, ‘Joxí síkwf síñáyo pírf uyíkieámf iníríxiniíri ayf fá ríxíripiíri wé awía sípíraoi.’ ení níríníri eánñagi nání ananí nímawiri xeamóáná ‘Goríxomí xewaxorfaní?’ siaiwimíni.” urfagi ¹² Jisaso re urññigini, “Nioní re dání nípiérorfnáyf, joxí nírarñfpa Goríxo aññajf nioní fá níxíripiíri nuowárenapíxí aí rípi ení

niririri eánini, ‘Dixí Áminá Gorixoyá enj eáninjipimi iwamfó miwíwapiyipani.’ eáninjagi nání wí nimawiri xeamómiméini.” urinjiginí. ¹³ E uráná obo iwamfó nfini e niwíwapiyísáná omi pfini niwiárimí nurí idáná ámi wíwapiyipaxí imónáná nání weninjí nerí ηwearjiginí.

Jisaso iwamfó nemerí uréwapiyemenj nánirini.

¹⁴ Jisaso kwíyí Gorixoyápi ukikayonagi áma djnj meaje pfini niwiárimí nurí ámi Gariri piropenisíyo nemerí pfiné o nání piropenisí ayo ami ami yaní iwénimearfíná ¹⁵ o anj api apimi nemerí wigí rotú anjyo uréwapiyemearfíná oxí apixí nfini xfomi seáyí e umeagfáriní.

Nasaretí ηweáyí Jisasomi rfwí umogfá nánirini.

¹⁶ Jisaso Nasaretíyo nání nurí —Anj ayo xfo siní onimíá iná niηwearí xwé iwiaronjyo nání nurí xegí iníná yarinjpa Sabarfáyo rotú anjyo nipáwiri Bikwí Gorixoyá fá rómiriri nání éf nrorí ¹⁷ ríxa Bikwí Gorixoyá wíá rókiamoagí Aisaiayoí rininjo eanjpi umeaiáná o nipariri xwíyá rípi rininje nání pfa nerí niwínirfíná fá re rojiniginí, ¹⁸ “Kwíyí Gorixoyápi nioni nikikayoni. Nioni áma uyípeayíyo xwíyá yayí winipaxí imóninjipi urimfa nání nifpearí áma fá xejwirárininjyo ‘Sini seyfné fá miseaxejwiráriní. Anani úpoyí.’ urimfa nání nirowárenapiri áma síηwí supárigfáyo ‘Anani síηwí noxoari anfpoyí.’ urimfa nání nirowárenapiri áma iwanj mépero xopirárí wiro egfáyo yeáyí imiximfa nání nirowárenapiri ¹⁹ ‘Gorixoxegí áma éf umininiyí anjwí ayorini.’ urimfa nání nirowárenapiri enjriní.” Jisaso fá e niroárimí ²⁰ Bikwí ámi nixopemixárimáná rotú anj mearinjí womí miní

nɪwimáná éf nɪɲwearɪ áamá rotú aɲtyo ɲwɪxapɪgʔáyʔ omɪnɪ sɪɲwʔ agwʔ nɪwɪga warʔná ²¹ o “Xʔo nánɪ rʔa rarɪnɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ iwamʔó nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Agwɪnɪ rʔwamɪɲʔ nɪonɪ ʔá róápɪ seyʔné arʔá nɪwirʔná rɪxa xɪxentɪ imónɪgoɪ.” uráná ²² nɪnɪ o nánɪ naɲʔnɪ nɪra uro xwɪyʔá awʔɪnɪɲʔ yarɪɲʔ xʔo rʔʔ jʔapɪ nánɪ dɪɲʔ nɪpɪkɪga uro nero aí re rɪnɪgʔawɪxɪnɪ, “Ámá royʔ sa aɲʔ re dánʔ Josepomɪ xewaxorɪnɪ. Arɪge nerɪ nɪjʔá xwé apɪ imónɪɲʔrʔfani?” rɪnarʔná ²³ o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Seyʔné ewayʔ xwɪyʔá rɪpɪ nɪnɪrɪpʔráoɪ, ‘Joxɪ nepa xwɪroxɪ eɲánáyʔ, jʔwanɪɲoxɪ píránɪɲʔ imɪxɪneɪ.’ nɪrɪpʔráoɪ. E nɪnɪrɪróná re nɪrɪpʔráoɪ, ‘Emɪmʔ amɪpɪ aɲʔ Kapaneamiyo eɲot.” rarɪɲagʔa arʔá wɪɲwápɪ ámɪ dɪxʔ aɲʔ re enɪ emɪmʔ neaɪ.’ nɪrɪpʔráoɪ.” nurɪrɪ ²⁴ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nepa seararɪɲɪnɪ. Wʔá rókiamoarɪɲʔ wo o xegʔ aɲtyo nánɪ nurɪ Gorɪxoyá xwɪyʔá uráná xegʔ áamá e ɲweagʔáyʔ omɪ mɪmɪnarɪgʔámani. ²⁵ E nerɪ aiwɪ nɪonɪ nepa seararɪɲagɪ píránɪɲʔ arʔá nɪpoyɪ. Eɲɪná wʔá rókiamoagʔ Irajao emearʔná agwʔ aɲʔ pɪrɪnɪ erɪ inɪá meapa erɪ áamá nɪnɪ aiwá nánɪ dʔwʔ ikeamónɪro eɲáná Isɪrerɪyʔ apɪxʔ anʔ obaxʔ ɲweaɲagʔa aiwɪ ²⁶ Gorɪxo Irajao íwamɪ wɪmɪ arɪrʔa wɪwɪnɪgɪnɪrɪ murowárʔ émáyʔ apɪxʔ wɪmɪnɪ —Í Saidonɪ tʔɲʔ e aɲʔ onɪmiá Seraparɪ rɪnɪɲʔ bɪmɪ dánʔɪrɪnɪ. Ímɪnɪ arɪrʔa wɪwɪnɪgɪnɪrɪ wárɪɲɪnɪgɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁷ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Eɲɪná wʔá rókiamoagʔ Iraisao nemerʔná enɪ Isɪrerɪyʔ obaxʔ peyɪyʔ tʔgʔáyʔ egʔá aiwɪ Iraisao ayo womɪ naɲʔ wɪmɪxagʔmani. Émáyʔ womɪnɪ —O Sírɪa dánʔ xegʔ yoʔ Nemenorɪnɪ. Omɪnɪ naɲʔ wɪmɪxɪɲʔrɪnɪ.” uráná ²⁸ áamá nɪnɪ rotú aɲtyo ɲweagʔá arʔá e nɪwiróná xwioxʔyo dánɪ rʔá ápiáwʔnɪɲʔ nɪwóroa nuro ²⁹ nɪwiápʔnɪmearo omɪ ʔá nɪxɪrɪro wɪgʔ aɲtyo dánɪ nɪxoyʔpɪóa nuro dʔwʔ mɪɲʔ wɪgʔ aɲʔ mɪrɪnɪɲʔpɪmɪ

dáni mamówáraníro nání xixoyípií níméra yaríná ³⁰ o áwíními nìyékíními xegí díní t́nì uñínigíní.

Imfó díní xixéoaríní womí mǎxǎ umáíníní náníríní.

³¹ Jisaso Gariri píropenísíyo nemeríná aní xegí yoí Kapaneamiyo nírémorí Sabaríáyo nuréwapíyirí yaríná ³² ámá ayí arfá nìwiróná o xwíyǎ apí xiáwóníní rarínagi nìwíníro míní síná nìweáníro yaríná re enínigíní. ³³ Ámá rotú aníyo nweagíáyí wo —O imfó díní xixéoaríníoríní. O nìwiápnímearí makírǎwǎ nímorí ³⁴ re urínínigíní, “Aí! Nasaretí dání Jisasoxíní, none pí neaimínírí baríní? Xwirfá neaikíxémínírí ríbaríní? Joxí nání nioní nǎfǎríní. Goríxo xewaxoxí xfo rírǎpéáoxíríní.” uráná ³⁵ Jisaso mǎxǎ nurírí re urínínigíní, “Ámí bí mírípa eí. Omí píní nìwiárimí uí.” uráná re enínigíní. Imfó ámá omí xwirfá wí mikíxé ámáyo áwíními dání meaníní neáárimí uñínigíní. ³⁶ Meaníní neáárimí úáná ámá nfnǎ óf níkáríníro re rínígǎwixíní, “Xwíyǎ oyá ení sǎxǎ eáníní. O néní t́fóníní níríníná sekaxǎ uráná imfó aí arfá nìwiro éf waríjot.” níríníro yaríná ³⁷ xwíyǎ o yarínípi nání píropenísí ayo amí amí yaní iwénímenínigíní.

Saimonomí xíneagwímí naní imíxíní náníríní.

³⁸ Jisaso nìwiápnímeámí rotú aníyo píní nìwiárimí nìpeyearí xegí wiepísaríní wo Saimonoyí ríníjoyá aníyo nání nurí nìpáwirí omí xíneagwí rǎ pírǎ wiarínagi nání ímí naní owimíxínírí yaríní wíagǎ ³⁹ o í sá weje nání nurí nírómáná rǎ píríyo mǎxǎ uráná re enínigíní. Símíxǎpí ímí píní nìwiárimí úáná í ríxa aníní nìwiápnímearí aiwá pírf nímearí nìwia uñínigíní.

Simixí obaxíyí naní imimiximí ení nánirini.

⁴⁰ Ámá aní apimí dáníyí sogwí ríxa nipímeááná wigí ámá simixí xixegíni yarigíáyí nimeámi Jisaso tíhí e nání báná o ámá ayí ayo wé seáyí e ikwíkwiarimí eri naní imimiximí eri yarína ⁴¹ imíó ámá ayo wíyo obaxí xixéroaríníyí ámá ayo píní níwiárimí nuróná makíríwí nímoayiro re urayigíawixini, “Niaíwí Gorixoyáoxirini.” urayarínagíta o imíowa xíto aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarígíto enagí nání níjía imónínagíta nání o mixí nuríni “Ámí bí mirípa époyí.” ururimí nerí e néísáná ⁴² sá wejo wíá mónínímí níwiápínimeámi ámá mayí e nání nurí nweanáná ámá oxí apíxí níní o nání pía nmero omí níwímearoná “Nene píní níneawiarimí mupani.” uraníro yarínagíta aiwí ⁴³ o re urínínigíni, “Goríxo re nírowárénapínirini, ‘Aní ayí ayo re uríméirixini, “Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí seameríweaní nání seyíne nisaníro nweáirixini.” uríméirixini.’ nírowáríí enagí nání aní wíyo xwíyíá yayí winípaxí imóníní apí urímínirí ení xe oumíni.” nurími nurí ⁴⁴ Judayíá aní apí apimí rotú aní miríníníyo dání nuréwapíya unínigíni.

5

Jisasoyá díní tíni peyí obaxí ubeníyo míníní nánirini.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretípami éf nírómáná xwíyíá Gorixoyá urarína ámá obaxí aríá wianíro nání ximiximí níniro Jisasomí ikwíkwierí winarína ² ewé bíxaú, yánípamí tíá bíxaú weagí níwínirí peyí ápearígíáwa ewé apíxaúmi dání nayoámáná wigí ubení igíá eaarínagíta níwínimí nurí ³ ewé bíbá Saimonoyápami nípíxemoánirí yaríní re winínigíni,

oyá síkwí tǵǵ e símímanǵ xwǵáyo níkwírorí waunǵ re urǵǵnǵnǵ, “Ámínáoxǵnǵ, joxǵ naǵǵ nímxǵmǵnǵrǵnǵyǵ ananǵ naǵǵ nímxǵpaxǵrǵnǵ.” urǵǵǵ ¹³ Jisaso wé nímoaurǵ omǵ seáyǵ e níkwíarǵmáná re urǵǵnǵnǵ, “Nionǵ ‘Joxǵ naǵǵ oimónǵnǵ.’ nímonarǵnǵ. Rǵxa naǵǵ imónéǵ.” uráná re eǵǵnǵnǵ. Peyǵyǵ apǵ rǵxa naǵǵ imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nionǵ símxǵǵáyo nánǵ áwanǵ murǵpa eǵ.” nurǵrǵ ámá o Moseso eǵǵnǵ ǵwǵ ikaxǵ ragǵpǵ mé ámáyo xewanǵǵo áwanǵ nura emenǵǵnǵrǵ e nurǵrǵ ámǵ re urǵǵnǵnǵ, “Amíná apaxǵpánǵǵ imónǵǵáwa tǵǵ e nánǵ nurǵ womǵ síwá níwinǵrǵ naǵwǵ rǵdǵyowá nánǵ negǵ arǵo Moseso eǵǵnǵ sekaxǵ nearagǵyǵ bí rǵdǵyowá síarǵrǵ joxǵ naǵǵ imónǵǵyǵ nánǵ áwanǵ rǵrǵ enǵ mǵnǵ wǵrǵxǵnǵ.” Jisaso sekaxǵ e urǵǵǵ aǵ ¹⁵ xwǵyǵá emǵmǵ amǵpǵ Jisaso yayǵǵyǵ nánǵ yanǵ rǵxa ná jǵamǵ níwéa nemerǵ yarǵnǵ oxǵ apǵxǵ obaxǵ omǵ arǵá wianǵro nánǵ bíro símǵxǵ wiarǵǵyǵ naǵǵ oneaimǵxǵnǵrǵ bíro nero o tǵǵ e nípǵnǵro níǵwearo e yayarǵnǵ ¹⁶ o íníná ámá dǵǵǵ meanǵe nánǵ níwayǵrǵ Gorǵxomǵ xwǵyǵá rǵrǵmǵ wíagǵrǵnǵ.

Eǵǵ nǵnǵ síwímǵ eǵǵ womǵ naǵǵ imǵxǵǵ nánǵrǵnǵ.

¹⁷ O síá wǵyímǵ ámáyo uréwapǵyarǵnǵ ámá wa Parisiyǵ rǵnǵǵyǵ wa tǵnǵ Gorǵxoyá ǵwǵ ikaxǵ uréwapǵyarǵǵáyo wa tǵnǵ —Awa Garǵrǵ pǵropenǵsǵyo anǵ ayǵ ayo dánǵ bímiro Judía pǵropenǵsǵyo anǵ ayǵ ayo dánǵ bímiro Isǵrerǵyǵ anǵ xwé Jerusaremǵ dánǵ enǵ bíro eǵǵáwarǵnǵ. Awa Jisaso uréwapǵyarǵǵe éǵ níǵwearo arǵá wiarǵnǵ Jisaso ámá símǵxǵ wiarǵǵyǵo naǵǵ owímǵxǵmǵnǵrǵ nánǵ eǵǵ síxǵ eánǵǵ Gorǵxoyápǵ ukǵkayǵǵáná re eǵǵnǵnǵ. ¹⁸ Ámá wa wǵǵ ámá womǵ —O eǵǵ nǵnǵ síwímǵ yǵrǵǵorǵnǵ. Omǵ íkwíanǵwǵyo níǵro Jisaso naǵǵ

owimixiniri nimeami nibiro “Nimeami nipawirane Jisasoya smimanjimini anwi e owiraraneyi.” niriro efayí ¹⁹ ama obaxi anjé íwí e p'kwip'kwí ininagfa óf nani pfa nimeginiro aniwami nimeami nixega nipeyiro anjé sfa tininjyí wí n'pineayiro dae nitimána ikwianwina tñi gwí n'yiroyi ama anjéyo inimi ep'royí egfayo awinimi gwíri e e n'mamowára n'wep'n'iro Jisaso smimanjé tinjimini tana ²⁰ Jisaso enjé n'ni s'wimf enjéyo ama n'ni xfo nani d'njé w'kw'roro “Jisaso anani nanjé imixipaxirini.” waiwiro yarinagfa n'winiri re uriniginini, “Amáoxini, dixé íwí yarinjépi rixa yokwarimf siini.” urana ²¹ Gorixoyá njwí ikaxé eáninjépi mewegfawa tñi Parisiowa tñi ikeagigwí re n'riga ug'awixini, “Amá royé gorani? Gorixomi riperiri numeariri yarinjé royoí? Amá íwí yarinjéyo yokwarimf yarinjé royé gorani? E yarinjéyo sa Gorixorini.” rinarinagfa ²² Jisaso xegé d'njé tñi adadé n'wiri re uriniginini, “Nioni nani segé xwiox'yo dani pí nani d'njé e moarinjé?” nuriri ²³ re uriniginini, “Amá wo íwí ikarininjé nioni yokwarimf wiánayí, inimi imóninagi nani ama woxi s'jwí tñi s'jwí winipaxé menini. E neré aiwi nioni ama enjé n'ni s'wimf enjé womé ‘Rixa n'wiáp'nimeari dixé ikwianwí nimeami ut.’ uranayí, o nanjé imóninagi ama n'yneni s'jwí tñi s'jwí winipaxirini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “N'yneni nioni nani re n'aiwip'ri, ‘Amá imóninjo anani ama xw'fa t'yo dánjéyo íwí ikarinjépi eni anani yokwarimf wiipaxorani?’ n'aiwip'ri nani piraninjé s'jwí nan'poyi.” nuriri enjé s'wimf enjéyo re uriniginini, “Nioni re r'rarinini, ‘Joxi n'wiáp'nimeari dixé ikwianwí nimeami anjé e nani ut.’ r'rarinini.” urana re eniginini. ²⁵ O ama n'ni s'jwí anig'fe dani rixa

nañf nimóniri niwiápnimeari xegf íkwianwf sá weñfna nimeari xwanwf níkwónimi nipeyari Gorixomi seáyf e numéra xegf añf e nání úána ²⁶ oxf apíxf nfnf óf níkarinro Gorixomi seáyf e numero wígf xwioxfyo dánf sírf nípkínro re níriğa ugáfawixini, “Agwi xegf bi éagf ríyf winíwini.” rigáfawixini.

Ripaiomi “Níxfdei.” uríñf nánirini.

²⁷ Jisaso e dánf nipeyari nurfna áma nígwf takisf nání uráparíñf wo —O xegf yoñ Ripaiorini. Xegf yoñ ámi bi Matiyuorini. O xegf opisf añfyo éf ñweañagi Jisaso síñwf e níwini re uríñnigini, “Joxf níxfdei.” urána ²⁸ o niwiápnimeari xegf amípí nfnf e pfnf níwiárimf Jisasomf uxídníñnigini. ²⁹ Jisaso nání xegf añfyo aiwá xwé bi riyamf nerf ñweañána takisf nání nígwf uráparíğfá wa tñf áma wínyf tñf níbriro nawíni awáu tñf níñweámána aiwá níniro yarfná ³⁰ Parisi wa tñf Gorixoyá ñwf ikaxf eáníñpí mewegfá wo tñf Jisaso nání wiepísariñowamf aníñúmí ikaxf nuriro re uríğfawixini, “Soyfne takisf nání nígwf uráparíğfá awa tñf áma íwf yaríğfá wínyf tñf pí nání iniğf níro aiwá níro yaríñoi?” uríğfá ³¹ Jisaso ewayf xwíyfá rípi uríñnigini, “Áma nañf yaríğfáyf nañf oneaimixinri xwirf tñf e nání waríğfáraní? Oweo! Símixf yaríğfáyfni xwirf tñf e nání waríğfáriní.” Ewayf xwíyfá api nuriri ³² re uríñnigini, “Nionf áma wé róníñf imóníğfáyf wígf yaríğfáyf rfwíminí mamoro saníñf imóniro oépoyinri bíñámantí. Íwf yaríğfáyf rfwíminí mamoro saníñf imóniro oépoyinri bíñáriní.” uríñnigini.

“*Wiepísariñowa* pí nání aiwá ñwfá miñwiráriní yaríñoi?” uríğfá nánirini.

³³ Ámá wa Jisasomi re urigfawixini, “Jono wiepsariḡowa íníná aiwá ḡwá ḡwiráriniro Gorixomi rixiḡ uriro yayarigfáriní. Parisiowayá wiepsariḡowa ení axípi yarigfáriní. E nero aiwí joxí wiepsariḡyí aiwá ḡwá bí miḡwiráriní íníná aiwá niro iniigf niro yarigfáriní.” urigfá ³⁴ Jisaso “Nioní ḡf wiepsariḡáowa tfiní ḡweanáná awa aiwá ḡwá ḡweapaxímaní.” urimínirí nání ewayí xwiyfá rípi uriniginí, “Ámá wo apíxí meámínirí aiwá imíxíyí ámá aiwá apí níprí nání bfáyí apíxí meáo síní ayí tfiní ḡweanáná aiwá ḡwá ḡwirárinarigfáraní? Oweoi! ³⁵ E nerí aiwí apíxí meáo sfá obaxí wí nórimáná eḡáná ámá wí omí wanínimíxáná íná ámá ayí diḡf sípi wiarḡagi nání aiwá ḡwá ḡwiráriníprífaríní.” uriniginí. ³⁶ Xfo rapírapí síḡúní imónḡagi nání ewayí xwiyfá ámí rípi uriniginí, “Ámá wo xegf rapírapí urú axenḡagi níwinírná prómínirí nání xegf síḡú nímeartí naxerí próarḡiraní? Oweoi! Síḡú naxeríná xwírfá ikixenḡoi. Síḡú ení naxerí próánáyí urú yapí xixení axípi imónínimenḡoi.” nuríri awa wigf eḡíná dání “Nene e neríná wé rónḡf nímonírane níperfnáyí ananí Goríxo tíḡf e nání peyaníwáriní.” níra wagfápi síní yarigfápi tfiní xwiyfá síḡf tfiní nawíní ikwieropríxinirí ewayí xwiyfá e uriniginí. ³⁷ Ámí axí rípi re uriniginí, “Ámá wo re yarḡfmaní. Memé wará síxí uríyo iniigf wainí síḡf iwajfá yarḡfmaní. E nerínáyí, memé wará síxí awá núpíyinirí wainí apí purí memé wará síxíwá xwírfá ikixénirí enḡoi. ³⁸ Iniigf wainí síḡyí memé wará síxí síḡyó iwajfá yarigfáriní.” uriniginí. ³⁹ Xfo yarḡfpi nání ámí ewayí xwiyfá rípi uriniginí, “Ámá ḡiyí iniigf wainí pírfyí nínimáná síní síḡyí nání wimónarḡfiríní?

Oweoi, sini siŋtyí nání mɪwimóní ‘Pírtyí apánirini.’ rarigfáriní.” urɪŋiniginí.

6

*Sabar*fáyo “Ŋwáfáriní.” rɪnɪŋtɪpi yarɪŋtɪ wigfá nánirini.

¹ Jisaso xegfɪ wiepɪsarɪŋowa tɪni Sabarfá wiyimi wɪtɪ omɪŋtyo áwɪnɪmɪ ótyo nuróná wɪtɪ siyɪ yánɪŋtɪ sɪŋtɪ yiyírɪmɪ nemáná mamɪwɪ nání wé tɪni xwɪyɪxwɪyɪ nɪroro nigápanɪ warɪná ² Parisi wa re urɪgɪfawixini, “Soyfne sabarfáyo ‘Ŋwáfáriní.’ rɪnɪŋtyo pí nání aiwá nɪmiaga warɪŋo?” urfagfá ³ Jisaso re urɪŋiniginí, “Mɪxɪ ináyɪ Depito enɪná enɪtyɪ sini fá mɪroarɪŋtɪ reŋo? Oweoi, fá nɪroro aiwɪ sini nɪjɪfá mimónɪŋo. O tɪni ámá xɪo tɪni emearɪgɪfáyɪ tɪni agwɪ nɪwirɪná ⁴ senfá anɪ Gorɪxo nání peaxɪ tayarɪgɪwámɪ o nɪpáwirɪ ‘Ŋwáfáriní.’ rɪnɪŋtyɪ, bisɪkerfá Gorɪxo nání peaxɪ tayarɪgɪfáyɪ nɪmearɪ nɪnɪrɪ xegfɪ ámá nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪfáyo mɪni wɪŋiniginí. Bisɪkerfá peaxɪ tayarɪgɪfá apɪ sa apaxɪpánɪŋtɪ imónɪgɪfáwanɪ anani nɪpaxɪrini.” nurɪrɪ “Depito e yarɪná Gorɪxo mɪxɪ wɪ murɪpa enɪ enagɪ nání gɪ wiepɪsarɪŋáowamɪ pí nání mɪxɪ urarɪŋo?” urɪmɪnɪrɪ nání e nurɪrɪ ⁵ “‘Sabarfáyo ayɪ ananirini.’ rɪpaxorɪani?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ re urɪŋiniginí, “Ámá imónɪŋáonɪ Sabarfáyo xiáwonɪrini.” urɪŋiniginí.

Wé kɪrɪŋtɪ enɪ womɪ nanɪ imɪxɪŋtɪ nánirini.

⁶ O Sabarfá ámɪ wiyimi rotú anɪtyo nɪpáwirɪ uréwapɪyarɪná ámá wo —O xegfɪ wé náú kɪrɪŋtɪ enɪrini. O enɪ e ŋweanáná ⁷ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋtɪpi mewegfá wa tɪni Isɪrerɪyɪyá Parisiyɪ rɪnɪŋtyɪ wa tɪni Jisaso ámá wé kɪrɪŋtɪ enɪmɪ nanɪ imɪxáná none xwɪyɪfá oumearaaneyɪnɪro omɪ xwayɪ nɪwɪnɪro ŋweanagfá

aí ⁸ Jisaso awa xíomí “Xwíyítá oumeaaraneyí.” nìyaiwiro
 ñweañagíta nání díní adadí nìwirí áamá wé kíñíñí
 enomí re uríñínigíní, “Níwíápínímeámí nìbírí
 áamáyo áwíní e rónapeí.” uríagí o níwíápínímeámí
 nìbírí áwíní e rónáná ⁹ Jisaso áamá e awí eánígítáyo re
 uríñínigíní, “Nioní yaríñí bí oseaimíní. ‘Sabarfáyo
 naní nìwirínáyí, ayí ananíríní.’ ríyaiwiaríñoí? ‘Sípí
 nìwirínáyí, ayí ananíríní.’ ríyaiwiaríñoí? ‘Sabarfáyo
 áamá naní oimónípoynírí naní nimíxírínáyí, ayí
 ananíríní.’ ríyaiwiaríñoí? ‘Áamáyo xwíítá níxírínáyí,
 ayí ananíríní.’ ríyaiwiaríñoí?” nurírí ¹⁰ áamá e ét
 ñweagíta níyoní síñwí nìwínímemáná wé kíñíñí enomí
 re uríñínigíní, “Díxí wé irú pímíxeí.” uríagí o e eáná
 re eníñigíní. Xegí wé naní imóníñínigíní. ¹¹ Xegí
 wé naní imóníagí Parisiowa síñwí e nìwíníro wígí
 xwioxíyo dání ríáníñí nìwóroa úagí nuro wígípi jíamí
 dání re rínígítawixíní, “None Jisasomí pí wípaxíríní?”
 rínígítawixíní.

Xíto nání wáf wurímeipírítáwamí rípeañí náníríní.

¹² Íná Jisaso xano Goríxomí xwíyítá rírímí wimínírí
 díwí míñíyo nípeyírí sía ayimí Goríxomí xwíyítá nura
 nurí ¹³ ríxa wíání wónáná “Wíepísaríñáyí obípoyí.”
 nírírí ayo wé wúkaú síkwí waúmíní nírípearí “Nígí wáf
 nurímeipírítoyínéríní.” uríñínigíní. Áamá wé wúkaú
 síkwí waú rípeañowa wígí yoí rowaríní. ¹⁴ Saimono,
 omí Jisaso yoí ámí bí Pitaoyí wíríñoríní. O tñní omí
 xogwáo Adíruo tñní Jemiso tñní Jono tñní Piripo tñní
 Batoromuo tñní ¹⁵ Matíyuo tñní Tomaso tñní Arípíasomí
 xewaxo Jemiso tñní Saimono tñní —O xegí yoí bí Sere-
 toyí ríníñoríní. O tñní ¹⁶ Jemisomí xewaxo Judaso

t́nńi Isikarioti dąńf Judaso t́nńi —O Jisaso nąńi mįyť urįgorįni. O t́nńirńni.

Ámąyo urėwapįyiri nańf imįxiri enť nąńirńni.

¹⁷ Jisaso ámą xťo rįpeáowa t́nńi dťwť mįńfyo dąńi niwero ayoxť nańf e rówapána oxť apįxť obaxť íníną xťomi xťdarįgťáyť t́nńi ámą obaxť Judia piropenisťyo dąńfýť t́nńi wigť ańf xwé bi Jerusaremį dąńfýť t́nńi ámą émąyť ańf biaú Taiayť rńńńfįpi t́nńi Saidonįyť rńńńfįpi t́nńi —Ańf apiaú rawįrawą imańf t́nńi ańwi e ikwťronįńfįpiaúrńni. Ańf apiaúmi dąńfýť t́nńi ¹⁸ ayť Jisasomi arťą wianįro bi miro negť simįxťýť nańf oneaimįxńńrńi bi miro oxť apįxť imťó dįńf xixėrorį xixėanįńf wirį egťáyť bi miro éána o imťó mįxť umąńńrńi ámą niyonį nańf nimįxa urį yarťná ¹⁹ oxť apįxť nńńi oyą enť sixť éanįńfįpi ámą niyonį píranįńf imįxarıńgągi niwńńiro ayť enį nńbiro omį wé amąť rónanįro egťawixńni.

“Yayť seainńrńi dįńf sipį seairńi éwńńgńńi.” urįńf nąńirńni.

²⁰ Jisaso xegť wiepįsarįńfyo sińwť niwįga nuri re urįńńigńńi, “Seyťné amįpį nąńi dťwť ikeamónarıgťáyťné Gorįxo xťo xegť xwi oxťyo mįmeámį nerį seameńweanťe páwipťrťa nąńi yayť seáyįmi dąńi oseainńni. ²¹ Aiwą nąńi agwi ríną dťwť ikeamónarıgťáyťné ananį aiwą ni ro agwť imį seayirį epťrťa nąńi yayť seáyįmi dąńi oseainńni. Agwi seyťné dįńf sipį ni seairńi ńwť oeąťri aiwi rťwėná Gorįxo píranįńf seameńweanťe ni páwi ro ni ńwearńáyť rįpťą rįpťrťa nąńi yayť seáyįmi dąńi oseainńni. ²² Seyťné ámą imónńńaonį ni xťdarįgťáyťné enągi nąńi ámą wa sťmť t́nńi seairńi xegť wúmi nąńi mįxť

seaxí dowá riro ikayí wí niseariro segí yoí xwiraimíní seariro seaíaná xwirí fá mimónipani. ²³ Ámá wí sipí e seaiká rariŋagí fá nĩwĩnĩrĩnáyí, re yaiwí rixĩnĩ, ‘Nene sipí neaiká rariŋgí fápa wigí xiáwowa ení Gorixoyá wí fá rókiamoagí fáwami sipí wiká ragí fá rĩnĩ?’ nĩyaiwiro seyí né idáná aŋĩnami nĩpeyiróná Gorixoxo naŋí wí seaiapĩnĩ fá eŋagí nánĩ nĩmawirĩ nĩxeamori yáyí seáyĩmĩ dánĩ néra ú rixĩnĩ. ²⁴ E nerĩ aiwĩ seyí né amĩpĩ wí mĩmúrónĩpa egí fá yí né anĩgwĩnĩ aweyĩ! Sí fá wiyĩ seyí né mají fá seaórĩnĩ fá rĩnĩ. Agwĩ ríná amĩpĩ yáyí seainĩpaxí imónĩnĩpĩ rĩxa nĩmearo sirí munĩ nĩŋwearo aiwĩ rĩwéná rĩnĩnĩ meapĩ rĩ fá eŋagí nánĩ dĩnĩ sipí seaíwĩnĩ gĩnĩ. ²⁵ Anĩgwĩ íníná aiwá nĩro agwĩ ímĩ seayirĩ yarĩ gí fá yí né, aweyĩ! Sí fá wiyĩ seyí né mají fá seaórĩnĩ fá rĩnĩ. Rĩwéná Gorixoyá xwioxí yo mĩpáwĩ agwĩná epĩ rĩ fá nánĩ dĩnĩ sipí seaíwĩnĩ gĩnĩ. Anĩgwĩ yáyí ero rĩpĩ fá rĩro yarĩ gí fá yí né, aweyĩ! Sí fá wiyĩ seyí né mají fá seaórĩnĩ fá rĩnĩ. Rĩwéná Gorixoxo ámá yo pĩránínĩ umeŋweanĩe mĩpáwĩpa nerĩná dĩnĩ sipí niseairĩ ŋwĩ eapĩ rĩ fá eŋagí nánĩ dĩnĩ sipí seaíwĩnĩ gĩnĩ. ²⁶ Seyí né ámá nĩnĩ seáyĩmĩ seameararĩ gí fá yí né, aweyĩ! Sí fá wiyĩ seyí né mají fá seaórĩnĩ fá rĩnĩ. Eŋíná segí seáwowa mimónĩ wí fá rókiamoagí fáwami seáyĩmĩ umearagí fápa agwĩ seyí né enĩ seáyĩmĩ seameararĩná dĩnĩ re nĩyaiwiro, ‘Nene enĩ ámá Gorixoyá mimónĩpa eŋagwĩ nánĩ oyá xwioxí yo páwianĩ wámani.’ nĩyaiwiro dĩnĩ sipí seaíwĩnĩ gĩnĩ.

“Sĩmĩ tĩnĩ seaiarĩ gí fá yí né nánĩ wá oseaurĩnĩ.” urĩnĩ nánĩ rĩnĩ.

²⁷ “E nĩrĩrĩ aiwĩ seyí né arí fá niarĩ gí fá yí né re é rixĩnĩ. Ámá seyí né wikí seaónĩ gí fá yo nánĩ seaimónĩrĩ ámá sĩmĩ tĩnĩ seaiarĩ gí fá yo naŋí wimĩxĩro ²⁸ ámá ikayí wí tĩnĩ nĩramĩxĩrĩ seararĩ gí fá yo Gorixoxo pĩránínĩ owimĩxĩnĩrĩ

ero áamá xwíraimítmí seararígááyí nanjé oimónípoynírí Gorixomí yaríñjé wiro étríxíní. ²⁹ Áamá wo marípíñwíyo midání reááná ámí midání ení ananí xe reáwínígíní. Áamá wo díxé iyéá nítrápítrínáyí, xe onírápínírí díxé sorfá ení ‘Xe onírápíní.’ yaiwíríxíní. ³⁰ Áamá gíyí gíyí yaríñjé síánáyí, ananí míní wirí gíyí gíyí rírápíáyo ímí téní ‘Ámí niapípoyní.’ murípa erí étríxíní. ³¹ ‘Áamá e oníípoyní.’ yaiwiaríñjépa joxí ení e wíríxíní. ³² Joxí re níyaiwirínáyí, ‘Áamá nioní nání wimónaríñjéyí náníní nimónaríní.’ níyaiwirínáyí, áamá gíyí seáyími rímepítríáríní? Oweo! Áamá íwé néra warígááyí aí áamá wiwaníñjéyí nání wimónaríñjéyí nání wimónaríñjéríní. Ayínání seyíné nání wimónaríñjéyí náníní níseaimónírínáyí, weyí áamá wí seamearípítríámaní. ³³ Seyíné áamá nanjé seaimíxarígááyoni nanjé níwimíxírínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearípítríáríní? Oweo! Íwé néra warígááyí aí áamá nanjé wiarígááyo xíxení nanjé wiarígááríní. Ayínání áamá seyíné nanjé seaimíxarígááyoni nanjé níwimíxírínáyí, weyíyí áamá wí seamearípítríámaní. ³⁴ Seyíné woxí ‘O idáná ámí xíxení niapípaxítríní.’ yaiwiaríñjéyoni míní níwirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearípítríáríní? Oweo! Áamá íwé yarígááyí aí wigí wíamí ‘Idáná ámí xíxení neaiapípaxítríní.’ yaiwiarígááyo míní wiarígááríní. Ayínání woxí ‘O idáná ámí xíxení niapípaxítríní.’ yaiwiaríñjéyoni míní níwirínáyí, weyíyí áamá seamearípítríámaní. ³⁵ Áamá seyíné símí téní seaiarígááyí nání seaimónírí nanjé wimíxíro amípí wí míní níwiríná ‘Xíoyá ení oniapíní.’ míyaiwípa étríxíní. E nerónáyí, níawé Íñwéá seáyí émi ñweañoyá nimóníro oyá nanjé wí meapítríáríní. Seyíné

xfoyá niaíwí enagi nání áamá xfomi yayí m̄wífáyo t̄f̄n̄i sip̄in̄i yarigfáyo t̄f̄n̄i wá wianar̄iŋpa éfr̄ix̄in̄i.
³⁶ Segf̄ ápo ámáyo ayá nur̄im̄ix̄ir̄i yar̄iŋf̄pa seyfné ayá nur̄im̄ix̄iro éfr̄ix̄in̄i.

Ewayf̄ ikaxf̄ s̄iyikw̄f̄ nání ur̄iŋf̄ nánir̄in̄i.

³⁷ “Joxi áamá wo yar̄iŋagi s̄iŋw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄fná ‘O sip̄i yar̄in̄i.’ m̄ir̄ipani. E nerfnáyf̄, joxi nání Gor̄ixo ‘O sip̄i yar̄in̄i.’ r̄in̄f̄amani. Joxi ámáyo xw̄iyf̄f̄a m̄umear̄ipani. E nerfnáyf̄, Gor̄ixo xw̄iyf̄f̄a r̄im̄ear̄in̄f̄amani. Joxi áamá wí f̄w̄f̄ síf̄api yokwar̄im̄f̄ n̄iw̄iir̄fnáyf̄, Gor̄ixo anani joxiyáyo yokwar̄im̄f̄ siin̄f̄ar̄in̄i. ³⁸ Joxi ámáyo m̄in̄i n̄iw̄ir̄fná sip̄f̄í m̄iw̄ipa ner̄i yar̄iŋf̄pa Gor̄ixo m̄in̄i siap̄in̄f̄ar̄in̄i. Ámáyo m̄in̄i n̄iw̄ir̄fná ‘Xwé owim̄in̄i.’ yaiwiro aiwá sixf̄ ím̄im̄f̄ neróná sixf̄ úroro wé t̄f̄n̄i k̄is̄ik̄is̄f̄ ero nemáná r̄ixa n̄iyur̄fnowíáná m̄in̄i n̄iw̄iróná xegf̄ iyf̄áyo wíároar̄igf̄ápa Gor̄ixo en̄i x̄ixen̄i e m̄in̄i siap̄in̄f̄ar̄in̄i. Am̄ipf̄ x̄ixen̄i joxi wiar̄iŋf̄pa Gor̄ixo x̄ixen̄i e siap̄in̄f̄ar̄in̄i.” ur̄iŋin̄iḡin̄i.

³⁹ Jisaso xegf̄ wiep̄isar̄iŋf̄ȳf̄ nioni urar̄iŋá jf̄ayf̄ arf̄a n̄ikeamoro áamá s̄iŋw̄f̄ sup̄ar̄iŋf̄ imónip̄r̄ix̄in̄ir̄i ewayf̄ xw̄iyf̄f̄a r̄ipi ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Seyfné ‘S̄iŋw̄f̄ sup̄ar̄iŋf̄ wo w̄f̄om̄i anani nipemeámi ótyo un̄iŋoi.’ r̄iyaiwiar̄iŋoi? Awáú n̄iwaúni xw̄ar̄iŋw̄f̄yo eain̄ip̄is̄f̄i.” nur̄ir̄i
⁴⁰ xfoyá wiep̄isar̄iŋf̄ seáȳf̄ e nimóniro wigf̄ d̄iŋf̄yo dán̄i anani ep̄r̄ix̄in̄ir̄i re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Niaíwowa uréwap̄iyar̄iŋomi seáȳf̄ e múronar̄igf̄amani. Xámi nuréwap̄iya numáná enáná uréwap̄iyar̄iŋo t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imónar̄igf̄ar̄in̄i.” nur̄ir̄i
⁴¹ xfoyá wiep̄isar̄iŋf̄ȳf̄ f̄w̄f̄ ayf̄ yar̄igf̄áyf̄ p̄n̄i m̄w̄iár̄ipa nero áamá wí yar̄igf̄áyf̄ nánin̄i “P̄f̄n̄i wíar̄fpoȳf̄.” ur̄ip̄r̄ix̄in̄ir̄i ewayf̄ xw̄iyf̄f̄a ámi b̄i r̄ipi ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Segf̄ s̄iŋw̄f̄yo ikf̄f̄a xwé wán̄iŋf̄ ŋwean̄aḡi aí s̄iŋw̄f̄ mainen̄ipa nero dixf̄ imónigf̄áyf̄

womi sɨŋwɛ sɨyikwɛ onɨmiá bi ŋweanáná pí nánɨ sɨŋwɛ wɨnɨmeaarɨgɛ́árɨnɨ? ⁴² Íkɛ́á xwé awá segɛ́ sɨŋwɛyo ŋweanagɛ́ sɨŋwɛ mainenɨpa nerɛ́ná arɨge nerɨ dɨxɛ́ imónɨgɛ́á omɨ ‘Sɨŋwɛ sɨyikwɛ onɨmiá ŋweanɨpɨ orɨmeámɨnɨ.’ urɨrɛ́árɨnɨ? Nanɨ rɨrɨ sɨpɨ rɨrɨ yarɨŋoxɨnɨ, íkɛ́á xwé joxɨyá sɨŋwɛyo ŋweanɨwá emɨ nɨmamónɨmáná sɨŋwɛ píránɨŋɛ́ nanɨmáná dɨxɛ́ rɨrɨxɛ́meáoyá sɨŋwɛyo onɨmiá ŋweanɨpɨ ananɨ mearɛ́árɨnɨ.” urɨŋɨnɨgɨnɨ.

Ewayɛ́ ikaxɛ́ íkɛ́á sogwɛ́ nánɨ urɨŋɛ́ nánɨrɨnɨ.

⁴³ Xegɛ́ wiepɨsarɨŋɨyɛ́ píránɨŋɛ́ nero oŋweápoyɨnɨrɨ ewayɛ́ xwɨyɛ́á ámɨ bi rɨpɨ urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Íkɛ́á sɨyɨwɨ rɨŋɨna sogwɛ́ nanɨ wearɨŋɨmanɨ. Íkɛ́á onagwá erɨna sogwɛ́ sɨpɨ wearɨŋɨmanɨ. ⁴⁴ Ámá íkɛ́á sogwɛ́ weŋagɛ́ nɨwɨnɨrɨnáyɛ́ dɨŋɛ́ ‘Íkɛ́á yoɛ́ ayo rɨnɨŋɛ́ iyɛ́ rɨwenɨ?’ yaiwiarɨgɛ́árɨnɨ. Íkɛ́á pikɛ́ sogwɛ́ nɨdɨrɨnáyɛ́ erɨwɨxɨyo darɨgɛ́árɨnɨ? Wainɨ sogwɛ́ nɨdɨrɨnáyɛ́ ará ekɨrɨkwɨyo darɨgɛ́árɨnɨ? Oweo! ⁴⁵ Ámá nanɨyɛ́ wigɛ́ xwioxɨyo dánɨ dɨŋɛ́ nanɨ moro píránɨŋɛ́ néra uro yarɨgɛ́árɨnɨ. Ámá sɨpɨyɛ́ wigɛ́ xwioxɨyo dánɨ dɨŋɛ́ sɨpɨ moro ɛ́wɛ́ néra uro yarɨgɛ́árɨnɨ. Ámá xwɨyɛ́á nɨrɨrɨnáyɛ́ xwioxɨyo dánɨ sɨpɨ nánɨnɨ dɨŋɛ́ nɨmorɨná sɨpɨnɨ rarɨgɛ́árɨnɨ. Nanɨ nánɨnɨ nɨmorɨná nanɨnɨ rarɨgɛ́árɨnɨ.” urɨŋɨnɨgɨnɨ.

Ewayɛ́ ikaxɛ́ sɨŋá anɨ mɨrarɨgɛ́íwaú nánɨ urɨŋɛ́ nánɨrɨnɨ.

⁴⁶ Ewayɛ́ xwɨyɛ́á ámɨ bi rɨpɨ urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Pí nánɨ ‘Ámɨnáoxɨnɨ, Ámɨnáoxɨnɨ,’ nɨnɨrɨro aiwɨ nionɨ seararɨŋápɨ mepa yarɨŋoɨ? ⁴⁷ Ámá gɨyɛ́ gɨyɛ́ nionɨ ɛ́ámɨnɨ nɨbɨro nionɨ searɛ́ápɨ arɛ́á nɨnɨro xɨxenɨ axɨpɨ yarɨgɛ́áyɛ́ ‘Ámá ónɨŋɛ́ rimónɨnɨ?’ oyaiwɨpoyɨnɨrɨ ewayɛ́ xwɨyɛ́á bi nɨrɨrɨ sɨwánɨŋɛ́ oseaimɨnɨ. ⁴⁸ Ámá o sɨŋá anɨ nɨmɨrɨrɨná xámɨ sɨŋá nɨta yapɨrɨɛ́e xwɛ́á

sewiárfóniḡḡ xapixapí nimirí eḡḡ tḡnī ínīmī nīmiga nīwémáná sḡḡá yapiniḡagi nīwiniḡiḡe dánī sḡḡá piárá nīkīkíróa nīyapiriḡ aḡḡ mīrariniḡóniḡḡ imóniḡoi. Iniá xwé neáísáná iniḡḡ waxí nīweríḡná aḡiwámī nīmiákwiriḡ pīneámīniriḡ étyí o pírániḡḡ mīriḡḡ eḡagi nánī wiḡwí wí mimeaḡniḡiḡni. ⁴⁹ E nerī aiwī ámá ḡtyí ḡtyí nionī searfápiḡ arfá nīniro aí xixeniḡ axipiḡ mepa yaríḡḡátyí ámá róniḡḡ imóniḡoi. O aḡḡ nīmīriḡḡná sḡḡá piárá yapiniḡe dánī sḡḡá nīkīkíróa yapiniḡ nánī xwíá biḡ mīmī úrapí xwíáyoniḡ seáyī e nīta nīpuriḡ mīraríḡtyí iniḡḡ waxí nīweapiḡḡ miákwíáná aḡḡniḡ iniḡḡtyo nīpīneamioariḡ anīpá imónáriḡniḡiḡni.” nuririḡ “Nene enī Jisaso nearfípiḡ nīwiaíkiríḡná aḡiwá yapí Gorixó anīpá neaimixiniḡárfaniḡ?” oyaiwípoyniriḡ nánī ewayí xwíyíá apiḡ uriḡniḡiḡni.

7

Porisí woyá omiḡḡ wiariḡḡomiḡ naḡḡ imixiḡḡ nániriḡni.

¹ Jisaso, oxí apixí arfá wiaríḡná xwíyíá apiḡ nīpiniḡ nuráriḡmáná aḡḡ wíyo xegí yoḡ Kapaneamiyo nánī nurī ḡweaḡáná ² wauyí porisí ámíná imóniḡḡ woyá ámá xináiniḡḡ nimóniriḡ omiḡḡ wiariḡḡo —O porisí ámíná imóniḡḡ diḡḡ síxí wiḡoriḡni. O símíxí nerī ríxa nīpémīniriḡ yaríḡná ³ “Jisaso nībiriḡ aḡḡ apimiḡ ḡweaniḡ.” rīnariḡḡaḡa arfá e nīwiriḡ Judayí ámíná wa Jisasomiḡ owiriḡmeápoyniriḡ re uowáriḡniḡiḡni, “Soyíḡé nuro ḡḡ inókiniḡḡ omiḡḡ niariḡḡḡ ro nánī yaríḡḡ re nīwiípoyiḡ, ‘Joxí ananī nībiriḡ oyá xináiniḡḡ nimóniriḡ omiḡḡ wiariḡḡo ríxa nīpepaxí yaríḡḡagi nánī pírániḡḡ wimixiréniḡ?’ yaríḡḡ e nīwiípoyiḡ.” uowáráná ⁴ awa nuro Jisasomiḡ nīwímearo wauní ríxiḡḡ

re uríḡfawixini, “O émayí wo enagi aiwi píraninḡ neaiarḡo enagi nání joxi nḡbiri oyá xináinḡ omiḡ wiiarḡomi píraninḡ wimixiyi. ⁵ O Judayene diḡ nḡneanḡwirárirí negí rotú aḡí jfayí mirani nání neaiarḡorini.” uríagí ⁶ Jisaso awa tḡni nuro porisí áminá imóniḡoyá aḡí tḡḡ e aḡwi e rémóaná porisí áminá imóniḡo xegí áamá nḡkumixiniri emearíḡá wami re uowárḡinigiḡni, “Jisasomi nḡwímeari Porisí áminá imóniḡo re nearowárḡoi urípoi, ‘Ámináoxini, nioni sḡni upupíḡ siarḡná naḡímani. Nioni áamá naḡoni sḡḡagwiḡni. Joxi nioniyá aḡíyo wí íwapiḡpaxímani. ⁷ Xámi niḡwanḡoni “Áamá naḡoni meniḡni.” niyaiwiniḡ nání joxi sirimeáminiri mḡbírini. Ayináni dixí roḡe dání pḡné ráná ḡí omiḡí niarḡo ámi naḡí imóninḡoi. ⁸ Nioni áamá “Omiḡí ayí ayí ei.” nḡraríḡfowami ínimí wurḡinḡini. Nioni ení porisí wa ínimí nurḡinḡoi. ḡí porisí womi “Joxi aḡí ui.” uráná sa warḡirini. Womi “Bei.” uráná sa xixeni barḡirini. ḡí inókínḡí omiḡí niarḡí womi “E ei.” uráná xixeni yarḡirini.’ Jisasomi e urípoi.” uowaráná ⁹ awa nuro Jisaso tḡni óf e óróf ninḡro e uráná Jisaso ududí nḡwiri nḡkḡnimóniri oxí apíxí epíroyí nero númi uxídiḡíáyo re urḡinigiḡni, “Wauyí porisí áminá imóniḡo diḡí nḡnikwírori yarḡípa niḡí Isireriyíné aí woxi nioni diḡí xixeni mḡnikwíroarḡini.” uráná ¹⁰ xwiyíá uowarénapíáwa ámi wigí aḡí e nání nuro xegí omiḡí wiiarḡo ríxa ámi naḡí riwo ḡweanḡi winiḡfawixini.

Íwí sikḡí piyí womi “Wíapḡnimeai.” urḡí nánirini.

¹¹ Jisaso wauyí porisoyá omiḡí wiiarḡomi píraninḡ nimixiri ríxa sḡá wí óráná o aḡí bimi yoí Nenyí rḡinḡíyo nání nuri xegí wiepḡsarḡowa ení o tḡni nuro

ámá oxí apixí obaxí nawíni nuro ¹² ańf apimi ákijá fwi e rémoanro yaríná Jisaso wenįf étyf winįnigini. Ámá pıyí wo —O siní íwí sikińorini. Xexirímeáo wo mayorini. Xinái apixí anirini. Omi xinái tını oxí apixí e dánf obaxí tını xwía weyanro ańf apimi dáni nımeámi fwiaparįagía Jisaso sįwıf e niwiniri ¹³ piyomi xináimi wá niwianiri re urįnigini, “Ńwı eaarıńyíf pını wiárei.” nuriri ¹⁴ ańwı e nibiri ikwianıwı piyo wenįnamı íá nixiriri ámá nımeámi warıgıáyıf sa e rówapıjáná o piyomi re urįnigini, “Íwı sikińf roxini, rıxa wiápnımeai.’ rırarıńini.” uráná re enıgini. ¹⁵ Piyo niwiápnımearı éf nińwearı iwamıó pıne raríná Jisaso ámi xinái tıńf e uwáriaríná ¹⁶ ámá nını wáyf nikárinro Gorıxomi seáyı e numeróná re rıgıawixini, “Gorıxoyá wía rókiamoarıńf seáyı e imónıńf wo riwo rıneauowárenapiyioı? Gorıxo Isırerene náni dıńf nimori arırá neainınfa náni riwo rıneauowárenapiyioı?” niriro e yaríná ¹⁷ Jisaso e éıpi náni xwıyfa Judayf ańf niyonı yanı niwéa nuri midımidáni enı rınımeńnigini.

Jono xegf wiepisarıńowa waúmi Jisaso tıńf e náni uowarıńf nánirini.

¹⁸ Jono xegf wiepisarıńowa Jisaso éf api nıpini náni áwanf uráná ¹⁹ o xegf wiepisarıńf waúmi “Eini.” nuriri Áminá Jisaso tıńf e náni re uowarıńnigini, “Nuri yarıńf re wıpiyi, ‘Joxı náni Jono “Nıbinfárinı.” neararıńoxıranı? Wo ámi rıwıyo bıńfo náni sinı xwayf naniri ńweanfáranı?” Nuri yarıńf e wıpiyi.” uowarıagı ²⁰ awáu nuri Jisasomi re urémeagısixini, “Jono wayf nıneameaia warıńo joxı tfe náni re yearowarıńoı, ‘Omi yarıńf re wıpiyi, “Joxı Jono

‘Ríwíyo nibínfáriní.’ neararíjoxirani? Wo ríwíyo binfo nání siní xwayf naniri nweanfwarani?” yaríj e wípiyí. yearowárinjoi.” uráná ²¹ axíná Jisaso áamá símixí xixegfíní yarígfáyo nanf imixiri síjwí supárigfá obaxíyo síjwí aníprí nání wirí imfo á máyo xixéroaríjyíyo mixí umáiniri neri ²² awaúmi re uríjínigini, “Awagwí nuri amípi níni nioni re yarfná síjwí naniri arfá niri éfíyí nání Jonomi áwanf urípiyi, ‘Síjwí supárigfáyí ámi síjwí aniro síkwí ikf egfáyí ámi anj ero peyiyí tífáyí wigf wará nanf iniro arfá pírónigfáyí ámi arfá ero áamá péfáyí ámi wiápnímearo áamá sípiyo xwíyífá yayí winípxípi arfá wiro yaríjoi.’ urípiyi.” nurí ²³ re uríjínigini, “Rípi ení urípiyi, ‘Yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwífá piaxíyo dání iwiaronfo e enfáriní. E enfáriní.’ yaiwiarígfápi tíni xixeni mepa yaríjagí síjwí nínaniri aiwí nóreámioari díjfi miníkwíropa neri ‘Ayí omani.’ míyaiwipani. Áamá e yarígfá gíyí gíyí Goríxoyá díjfi tíni yayí winípxíyíriní. Jonomi e urípiyi.” uríjínigini.

Jisaso Jono nání uríjfi nánirini.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepísaríjowau ríxa úána, o áamá e epíroyí egfáyo Jono nání re uríjínigini, “Xámi seyíné Jonomi síjwí winanro nání áamá díjfi meanje nání nuróna pí áamá síjwí winarígfawixini? Áamá enj meáníjfi imíjfi yarfná wakwíjwí wijwí nimearíníjfi imóníjfi womí síjwí winanro ríwarígfawixini? Oweoi! ²⁵ Aga pí áamá síjwí winanro warígfawixini? Áamá rapírapí yarapayí enj wú yíníjfi womí winanro áamá díjfi meanje nání ríwarígfawixini? Oweoi! Áamá rapírapí yarapayí naníni níyíníro nweagfáyí mixí ináyíyá anjyíyo nweaarígfáriní. Áamá díjfi meanje

uowárarinjagi aiwi seyíné m̄seaimónarinjáyíné nání ‘Ayíinjí imóniní.’ r̄im̄íiní? Seyíné píinjí imóniní?” nurirí ³² re urinjiginí, “Seyíné niaíwí r̄ipiáninjí imóniní. Niaíwí bia makeríá tíj e nífá neróná niaíwí b̄biamí r̄faiwá re urarínjoi, ‘Nepiane webí rarinjagwí aí sepiayíné simininjí miyarínjoi. Nepiane njwapé rarinjagwí aí sepiayíné ámixíá b̄ miyarínjoi.’ r̄inarígtápiáninjí imóniní. ³³ Seyíné re egfápi nání ewayí xwíyíá apí seararinjini. Seyíné Jono wayí n̄neameaia warínjoi n̄biríná aiwá nanj m̄inipa erí iniígt wainí m̄inipa erí yarinjagi síjwí n̄w̄in̄tro nání ‘Ámá royí imfó xixéroarinjorfaní?’ rarígtárini. ³⁴ Seyíné ámá imóninjáoní ení n̄biríná aiwá n̄r̄i iniígt n̄r̄i yarinjagi n̄nan̄tro nání re rarígtárini, ‘O aiwá enj nerí narínjorini. Iniígt wainí ení narínjorini. Ámá takisí nání n̄jwí nearáparígtáwa t̄n̄í ámá íwí yarígtá wínyí t̄n̄í n̄kumixinirí emearínjorini.’ rarígtárini. ³⁵ E nerí aiwí oxí apixí wíni wíni d̄injí píraninjí nejw̄ipero Jono t̄n̄í nioní t̄n̄í nání ‘Awaú nanj yarinji.’ yaiwiarígtárini.” urinjiginí.

*f*wí inarinjí wími yokwarimí wiinjí nánirini.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomí yarinjí re winjiginí, “Joxí ananí nioní t̄n̄í gí anjyo aiwá naniréwí?” uríagi Jisaso oyá anjyo n̄páwirí aiwá nanirí nání wigí yarígtápa xwápiyi n̄k̄trómáná nawíní aiwá naríná re enjiginí. ³⁷ Apixí íwí inarinjí wí, anj apimí njweanjí “Jisaso Parisoyá anjyo njjwearí aiwá narini.” r̄inarinjagi aríá e n̄wirí síjá t̄n̄í síxí imixininjí wá iniígt d̄injí nanj earinjí b̄ ininjíwá n̄imeámí anj iwámí n̄páwirí ³⁸ Jisaso síkwí tíj e r̄fíwí r̄iwámíni éf n̄trómáná njwí nearíná xegí síjwiríxí Jisasoyá síkwí sosfáyo nijorí í xegí d̄fá

sepiá t́fni kwíkwírimf neri síkwíyo kíyí nímiaúniri iníígf d́njf nanf eaaríjfp níwayímómáná ǵfní ńwiri e yaríná ³⁹ Parisio, Jisasoḿ imánf ikaxf urfo apíxf í e wiaríjagí ńwíniri ínimi re ríníjínigíni, “Ámá ro nepa Goríxoyá ẃá rókiamoaríjo enánáyf, apíxf fá wiapíyímíxaríj ní nánf xíxeni níjfa re imónípxoríni, ‘Í apíxf f́wí inaríj wírini.’ yaiwipaxoríni.” Parisio ínimi dání e yaiwiaríjagí adadf ńwiri re uríjínigíni, “Saimone, xwíyfa bí orírímini.” urfagí o re uríjínigíni, “Nearéwapiyaríjoxíni, ananí ńreí.” urfagí ⁴¹ Jiaso ewayf xwíyfa rípi uríjínigíni, “Ámá womí ámá waú níbiri nígwf urápígfisixíni. Wfo K500.00 urápíri wfo K50.00 urápíri neri níjweagfísáná ⁴² awaú ámi xfomi ḿwipa enána o níwaúmini ayá nurímíxíri nígwf ḿni wíjfp ní nánf d́njf peá nímorí kíkífa eníjínigíni. Ayínáni awaú go go nígwf ḿni wíjo nánf xwapf wimóníníjo?” urfagí ⁴³ Saimono re uríjínigíni, “ ‘Nígwf K500.00 urápíjo, o xwapf wimóníníjo.’ nímonaríni.” urfagí Jiaso re uríjínigíni, “Joxí d́njf xíxeni nejwiperí raríjini.” nuríri ⁴⁴ apíxí t́ámíni níkinímónímáná Saimonomí re uríjínigíni, “Apíxf rí nioní niaríj rí síjwí wínetí. Nioní díxf anjyo fwiapánáyf joxí negf yaríjwápa ḿnií iníígf bí síkwf sosfa ígfá eánímíniri nánf ḿniapíni. E neri aiwí apíxf ríyí gf síkwf sosfáyo síjwíríxí t́fni ígfá nínearí xegf d́fa sepiá enj t́fni níkwíríjo. ⁴⁵ Joxí ámá xwíyfa báná negf yaríjwápi kíyí ḿnímiaúníni. E neri aí í nioní níwíapíri njweáíná dání síkwf sosfáyo kíyí nímiaúga waríni. ⁴⁶ Joxí negf yaríjwápa yayf ḿnipa neri ranf bí ḿnjíyo ḿniwayímóni. E neri aiwí apíxf ríyí síkwf sosfáyo iníígf d́njf nanf eaaríjfp bí níniwayímómáná ǵfní

nijoí. ⁴⁷ Ayínání nioní re raríñíní. Í íwí xwapí yagíí aiwí nioní ríxa yokwarímí wíá enagí nání í nioní nání xwapí níwimónírí nání naní e niaríní. Ámá íwí xwapí mé bí onímiápi yarígíáyí nioní yokwarímí wíáná ayí nioní nání ení onímiápi wimónaríñíríní.” Saimonomí e nurírí ⁴⁸ apíxímí re uríñínigíní, “Nioní dítí íwí yaríñíyí ríxa yokwarímí síáríní.” uráná ⁴⁹ ámá xfo tñní nawíní nñwearo aiwá narígíáyí re rínígíawixíní, “Ámá royí íwí yaríñíyí yokwarímí wiipaxoníríní.’ niyaiwirí ríá raríní?” níríníro e yaríná ⁵⁰ Jisaso apíxímí re uríñínigíní, “Jíxí dññí níkwíroaríñagí nání Goríxo yeáyí ríyímíxemeáíríní. Ríxa kikiá néra utí.” uríñínigíní.

8

Apíxí Jisasomí míraní wígfíwa náníríní.

¹ Jisaso Saimono tñní aiwá nínírí nñweañísáná ríxa sfá wí óráná o añí wíyí wíyo xwíyá yayí winípxáí Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí píráñíñí umeñweanfa nání wáí nurímerí re urímeníñigíní, “Seyíné íwí yarígíáyí ríwímíní nímamoro nísaníro ñweáíríxíní.” urímearíná xfo xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú o tñní nawíní nemero ² apíxí wíwa ení o tñní nawíní nemero —Wíwa símíxí tífíwamí Jisaso naní imíxírí wíwa imíó dññí xíxéroaríñí tífíwamí míxí umáínírí wiaríñíwa wígfí yoí ríwaríní. Wí Mariaíríní. Añí yoí Magídara dání enagí nání ímí yoí Magídara dání Mari-áiyí wíríníñíríní. Í Jisaso imíó wé wíúmí dání waú dññí xíxéroaríñí míxí umáíníwáríñíríní. ³ Apíxí ámí wí Xusao —O míxí ináyí Xerotoyá bosíwí woríní. Omí xiepi í xegí yoí Joanairíní. Ámí wí Sasanaíríní. Íwa tñní ámí wíwa ení wígfí nígwí tñní aiwá bí imímí ero Jisasomí

t́fni xegf wiep̄sar̄iḡowami t́fni míraḡf n̄iwiayiro númi wagfár̄ini.

Ewayf ikaxf wítf siyf wiáronḡf nán̄ir̄ini.

⁴ Ox̄f ap̄ix̄f obax̄f aḡf ayf ayo dáni Jisaso t́ḡf e nán̄i n̄ib̄imiro awí eánar̄fná o ewayf xw̄iyfá r̄ip̄i ur̄iḡin̄igini, ⁵“Ámá wo o xegf om̄iḡfyo wítf siyf n̄iwiároa um̄in̄ir̄i nán̄i nuri r̄ixa xw̄fá yunf ik̄ixear̄in̄iḡe pírán̄iḡf n̄iwiárori aí wí ófyo piéror̄yf ámá wí ófyo n̄ipurfná xw̄ir̄iḡwf osax̄iro iḡf n̄ib̄ir̄i m̄imánf eri eḡin̄igini. ⁶Ám̄i wí s̄ḡá in̄im̄i yap̄in̄iḡáná xw̄fá seáyf e on̄imiápi eḡfyo piéror̄yf apax̄f mé nerápir̄i n̄iyap̄ir̄i aiwi in̄iḡf mir̄un̄iḡagi nán̄i apax̄f mé ȳiweár̄in̄igini. ⁷Ám̄i wí emf pip̄iḡf ar̄tkiár̄in̄iḡe wiáron̄yf emf pip̄iḡfyo dáni nawín̄i nerápimáná emf xew̄irár̄iḡagi nán̄i wítf ayf ur̄f eḡin̄igini. ⁸Ám̄i wí xw̄fá naḡfyo wiáron̄yf nerápir̄i n̄iyap̄ir̄i ná n̄iwerfná aga d̄iḡf n̄imori fá m̄iropax̄f weḡin̄igini.” Ewayf xw̄iyfá e nur̄ir̄fná re urayin̄igini, “Ar̄fá t̄ḡfáyfné ewayf xw̄iyfá rar̄iḡá r̄ip̄i nán̄i ar̄fá ókiar̄f n̄imón̄fpoi.” urayin̄igini.

“R̄ip̄i nán̄i ewayf xw̄iyfá searar̄iḡini.” ur̄iḡf nán̄ir̄ini.

⁹Xegf wiep̄sar̄iḡowa ewayf xw̄iyfá api m̄fk̄ipi nán̄i yar̄iḡf wíáná ¹⁰o re ur̄iḡin̄igini, “Xw̄iyfá eḡiná dáni ‘Gor̄ixo xwiox̄fyo m̄imeámf ner̄i seameḡwean̄fár̄ini.’ n̄ir̄ir̄i in̄im̄i imón̄iḡ̄ipi nioni w̄fá searókiamoar̄iḡini. E ner̄i aiwi ámá nioni d̄iḡf m̄in̄ikw̄ró wigf d̄iḡf t́fni néra war̄iḡfáyf nioni ewayf xw̄iyfá nuréwap̄iyir̄fná w̄fá rókiamoagf Aisaiaoȳi r̄in̄iḡo n̄ir̄ir̄i r̄fwam̄iḡf ean̄ipa s̄iḡwf nan̄iro ar̄fá niro nero aiwi m̄fk̄ipi nán̄i n̄ijfá imón̄ip̄ir̄ix̄in̄ir̄i ewayf xw̄iyfáni uréwap̄iyar̄iḡini.

Wítf siyf wiáronḡf m̄fk̄ipi nán̄i áwaḡf ur̄iḡf nán̄ir̄ini.

¹¹ “Ewayf xwiyfá mfkfpi rpirini. Witf siyf nani riniñfpi ayf xwiyfá Gorixoyañf imónini. ¹² Ámá wí siyf óf mañfpami pierofyfnñf imónini. Ayf xwiyfá Gorixoyá arfá nwiwo aiwi axiná obo nñbiri ayf xwiyfá oyápi dñf móána o yeáyf uyimixemeaniginiñf mirtrakf nwiwi xwiyfá oyá wigf xwioxfo dánf emf mmeámf yáranñftrini. ¹³ Ámá wí witf siyf sfñá ínimf yapññgána seáyf e xwfá onñmiápi eñána wiaronfyfnñf imónini. Ayf xwiyfá Gorixoyá arfá nwiwóna yayf nwiniri xfdanro yarfná xwiyfá ná ínimf pipñññf mñwáñgaf nani aññf xfdarigfámani. Xwiyfá oyápi xfdanro yarñgfa nani ámá wí nñbiro nepa eñf neánro rfa xfdarñññf iwamfo wíwapiyáná pñf wiáranñftrini. ¹⁴ Ámá wí witf siyf emf pipññf arfkíarñññe wiaronfyfnñf imónini. Ayf ení xwiyfá Gorixoyá arfá nwiwo aiwi wigf yarñgfa sñf nixfdírona amípi xwfáyo dñf nani dñf obñbaxf moro ‘Amípi wí nionf minímúropa onini.’ yaiwiro amípi wí nani nñwimóniro ‘Arñge meámfárfani?’ yaiwiro nera nurfnáyf witf emf nerápiri xewñrárññf yapf nimóniro aiwá ná nñyiniñf aiwi wí yóf yarññmani. ¹⁵ Ámá wí siyf xwfá nanf imónññe wiaronfyfnñf imónini. Ayf xwiyfá Gorixoyá nani arfá nwiwo dñf sipí wí mñmaxñññgfa nani mñwáramó aññf dñf nñkwíroro xaíwí fá nñxññro nerfná aiwá ná wearññpñññf imónarñññftrini.” Wiepñsarññowami ewayf xwiyfá mfkfpi nani áwanf e urñññññf.

Ewayf ikaxf uywf nani urññf naniññf.

¹⁶ Awa “Jisaso ámá ayo aññf yumfí winfárfani.” yaiwipñññññf amí ewayf xwiyfá rpi urñññññf, “Ámá wo re yarññmani. Xegf ramíxf nñmíxárorf sixf xwé

wá nĩmearĩ upĩkákwiárarĩñĩmanĩ. Nĩmĩxárorĩ xegĩ sá ikwiañwĩyo ínĩmĩ éxwĩroárarĩñĩmanĩ. Nĩmĩxárománá áamá gĩyĩ gĩyĩ nĩwĩapĩrĩná ananĩ sĩñwĩ wĩnĩpĩrĩ nánĩ aiwá ikwiañwĩyo seáyi e tarĩñĩrĩnĩ.” nurĩrĩ ¹⁷ re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Amĩpĩ nĩnĩ ínĩmĩ imónĩñĩ aiwĩ wĩá ókíáná nĩnĩ sĩñánĩ imónáná áamá nĩnĩ ‘Tĩ ayĩrĩfanĩ?’ yai-wĩpĩrĩfárinĩ. ¹⁸ Ayĩnánĩ seyĩné pĩné arĩá nĩnĩrónáyĩ arĩá pĩránĩñĩ nĩrĩnĩ. Áamá gĩyĩ gĩyĩ nionĩ xwĩyĩfá rarĩná arĩá nĩro dĩñĩ nĩkwĩroro nero nĩjĩfá bĩ nĩmónĩrĩnáyĩ Gorĩxo ámĩ wĩ mĩnĩ winĩñoi. Gĩyĩ gĩyĩ arĩá mĩnĩpa ero dĩñĩ mĩnĩkwĩropa ero nerĩnáyĩ ‘Nĩjĩfá rĩpĩ imónĩñĩnĩ.’ yaiwinarĩgĩfápi aĩ Gorĩxo apĩ aĩ ámĩ nurápinĩñoi.” urĩñĩnĩgĩnĩ.

Jisasomĩ xĩnái tĩnĩ xogwáowa tĩnĩ nánĩrĩnĩ.

¹⁹ Jisasomĩ xĩnái tĩnĩ xogwáowa tĩnĩ o tĩñĩ e nánĩ nĩbĩro áamá xwé obaxĩ omĩ epĩroyĩ wiárinĩgĩfá epówa mĩpáwĩpaxĩ enagi ²⁰ áamá wĩ áwanĩ re urĩgĩfawixĩnĩ, “Dĩxĩ rĩnái tĩnĩ rĩgĩwáowa tĩnĩ sĩñwĩ rananĩro nánĩ bĩfami bĩraiyĩ roñoi.” urĩgĩfá aĩ ²¹ o re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Áamá re ñwĩxapĩgĩfá tĩyĩ, xwĩyĩfá Gorĩxoyá arĩá wĩro xĩxenĩ ero yarĩgĩfáyĩ, ayĩ gĩ inókíwánĩñĩ nĩrĩxĩmeáowanĩñĩ imónĩñoi.” urĩñĩnĩgĩnĩ.

*Ipiĩmeamĩ*kwĩ yarĩñagi samĩñĩ imĩxĩñĩ nánĩrĩnĩ.

²² Íná sáfá wĩyimĩ Jisaso tĩnĩ xegĩ wĩepĩsarĩñowa tĩnĩ ewéyo nĩpĩxemoánĩro o re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Ipiyo jĩfarĩwámĩnĩ dánĩ oxemoaneyĩ.” nurĩrĩ nĩmeámĩ nuro ²³ ipiyo nĩmeámĩ warĩná Jisaso rĩxa sá winĩfagi sá weñáná re enĩnĩgĩnĩ. Rfĩwĩpĩ xwé wĩ nĩweapĩrĩ ipiyo nĩxemĩ nurĩ ewéyo inĩgĩfá mĩmeámĩf yarĩná awa rĩxa inĩgĩfá nami-paxĩ yarĩñagi nainenĩmĩ ²⁴ nuro saiwĩarĩf nĩwimáná re urĩgĩfawixĩnĩ, “Neamemearĩñoxĩnĩ, neamemearĩñoxĩnĩ,

ríxa iniigí namiani aṅwí ayorini.” urána Jisaso niwiápnimeari imiṅfí yarṅfipimi tñni iniigí reakfkwí yapariṅfipimi tñni mixí nuriri “Pñni wiárei.” urána re eṅinigiñi. Pñni niwiárirfná imiṅfí mé nerí iniigí samṅfí weárirí eṅinigiñi. ²⁵ Ríxa imiṅfí mé nerí iniigí samṅfí weárirí éána o wiep̄sarṅowami re urṅinigiñi, “Soyíné dṅfí m̄nikw̄ropa pí nání yarṅoi?” ur̄tagí awa wáyí ero ududí ero nero re r̄niṅfawixini, “Ámá royí imiṅfí tñni iniigí tñni sekaxí urána ámániṅfí ar̄tá wíí royí gor̄ani?” r̄niṅfawixini.

Imfó mixí umáináná odipí iniigí namiṅfí nánirini.

²⁶ Awa ewépa nimeáa nuro ipí Gaririyo j̄fariwám̄ni aṅfí b̄i xegí yoí Gegesayi r̄niṅf̄p̄i t̄ṅfí e niwiék̄nimearo ²⁷ Jisaso nayoari ríxa xw̄f̄ayo éf̄ roṅáná ámá aṅfí apimi dánfí wo —Omi imfó wí x̄xéroarṅoriñi. Eṅíná dani iyaxí aikí miyíní néra uri aṅfí wíyo miṅweapa eri ámá xw̄aripá t̄ṅfí eni ṅweari yarṅoriñi. ²⁸ O Jisasomi siṅw̄f̄ niw̄inirfná xwamiánf̄ n̄rirí Jisasomi agw̄f̄ r̄wám̄ni niṅf̄k̄nimeari imf̄ tñni re urṅinigiñi, “Jisaxi, niaíw̄f̄ ḡw̄f̄á seáyí émi ṅweaṅoyáoxi, pí neaiminirí barṅini? Nioni waunf̄ re r̄rirarṅini, ‘Xeanṅfí wí m̄neaikár̄pani.’ r̄rirarṅini.” nuriri ²⁹ Jisaso sekaxí “Imf̄oyíné ámá romi p̄ñni niwiárim̄i úpoyí.” ur̄f̄f̄ eṅagi nání Jisasomi e nuriri —O imfó íníná dṅfí x̄xéroarṅfí eṅagi nání xegí ámá omi f̄á n̄xero gw̄f̄ w̄r̄í tñni ainixí ikasf̄a inṅfí w̄r̄í tñni niṅjiro awí meṅweaṅagf̄a aiw̄f̄ gw̄f̄ j̄f̄ap̄f̄ nar̄f̄kiárim̄i imfó ámá dṅfí meṅe nání sayá n̄m̄era wayarṅoriñi. ³⁰ Omi Jisaso yarṅfí re wiṅinigiñi, “Segí yoí píxini?” ur̄tagí imf̄owa xwé obaxí m̄iróniṅagf̄a nání re ur̄iṅfawixini, “Negí yoí Rijoniyí —Yoí m̄f̄k̄f̄ ayí mixí nání xwé obaxí gw̄f̄ mónar̄igf̄a

nánirini. Yoŋ e riniŋwini.” nuriro ³¹ waunŋ rixiŋŋ re urayigŋawixini, “Joxi none mixŋ nĩneamáinowáriríná siriríkŋ yoparŋ bi mimóniŋŋyi tŋŋŋ e Gorixo xeaniŋŋ neaikárinŋe nánŋ mixŋ mĩneamáinowárĩpani.” nuriro ³² odĩpi xwé obaxŋ dŋwŋyo wiároárinŋagŋa niwiniro waunŋ re urigŋawixini, “Imŋone odĩpiyo rŋwĩmini oxixéropoiŋiriŋi sŋŋwŋ neaniriréini?” urŋagŋa o xe oépoiŋiriŋi sŋŋwŋ wináná ³³ imŋowa áamá omiŋ pŋniŋ niwiárĩmi nuro ámi odĩpiyo xixéroáná re eniŋigini. Odĩpi ayŋ imegŋ aŋŋini omĩŋáyŋ sapĩpanŋmi sŋwá nera ipiyo niŋáwiro piyŋ egŋawixini. ³⁴ Áamá odĩpi awi mearoariŋŋáyŋ wigŋ odĩpi e éagŋa niwiniro wigŋ aŋŋ apimiŋ nánŋ éŋ nuro áamá e ŋweagŋáyo áwaŋŋ uriro áamá omiŋŋyo yarigŋáyo áwaŋŋ urimero wíaná ³⁵ áamá ayŋ “Pĩ rŋa enoi?” niyaiwiro sŋŋwŋ winaniro nánŋ niŋiro Jisaso tŋŋŋ e niŋémoro wenŋŋŋ éŋáyŋ winigŋawixini. Áamá imŋó xixéroariŋo riwo aikŋ yiniŋi dŋŋŋ sixŋ yiniŋi nemáná Jisasoýá sŋkwŋ tŋŋŋ e éŋ ŋweanagiŋ niwiniro wáyŋ nero yarŋná ³⁶ áamá Jisaso imŋó mixŋ umáinowárŋagiŋ sŋŋwŋ winŋáyŋ Jisaso imŋó sayá mearŋŋomiŋ piŋánŋŋŋ wimixŋŋ nánŋ repiyŋ niwiróná ³⁷ áamá ayŋ nŋniŋ aŋŋŋ Gegesa dánŋŋŋŋŋ tŋniŋ áamá aŋŋŋ apimiŋ midĩmidániŋ ŋweagŋáyoŋ tŋniŋ wáyŋ xwé nikáriniro nánŋ Jisasomiŋ waunŋ re urigŋawixini, “Nene pŋniŋ nĩneawiárĩmiŋ ouniŋ. neaimónariniŋ.” urŋagŋa o ámi ewéyo niŋixemoániŋi uminiŋiŋ yarŋná ³⁸ áamá imŋó mixŋ umáinŋo waunŋ rixiŋŋŋ “Nioniŋ tŋniŋ owaiyiŋ. nimónariniŋ.” urariŋagiŋ aĩ Jisaso xegŋŋ aŋŋŋ e nánŋ nurowáriŋiŋ re uriniŋiginiŋ, ³⁹ “Dixŋŋ aŋŋŋ e nánŋ nuriŋ Gorixo siĩŋŋŋ nánŋ dixŋŋ áamáyo repiyŋŋ niwirŋŋ ŋwearŋŋ uŋŋ.” urŋagiŋ o Jisasomiŋ pŋniŋ niwiárĩmiŋ nuriŋŋ aŋŋŋ apimiŋ niŋimiŋiŋ Jisaso wiĩŋŋŋŋ nánŋ repiyŋŋ wiemeniŋiginiŋ.

Apixí ragí anijí pwaríjé wími naní imixiri miái penjé wími naní imixiri ení nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipiyo jfaríwáminí iwiékinimeáána áma obaxí e epíroyí ero o nání xwayí naniri ñwearo egíáyí omí yayí níwiro yaríná re eniginini. ⁴¹⁻⁴² Áma áminá wigí rotú aní wiwá meñwearí wo —O xegí yoí Jairasorini. Miái ná wíminí xanorini. O nibiri Jisaso yá síkwí tñí e nípkínimeari xfo xegí miái — Í xwiogwí wé wúkaú síkwí waú imónijirini. Í ríxa nípémíniri yaríjagí nání xano Jisasomí wauní ríxíjé re uríjiginini, “Gí miáimí naní imixiri nioní tñí gí aníyo nání níwaniréwit?” uríagí o “Ananirini.” nuriri awaú óf e waríná áma e epíroyí egíáyí nuxdíro Jisasomí ikwíkwierí waríná ⁴³ apixí wí —Í xegí ragí anijí pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múroñirini. Áma obaxí naní imixaniro níyayiríjé aí naní wí mimónijirini. ⁴⁴ Í “Jisaso yá iyíáyoni amá níronirínáyí, ámi naní imónimíini.” níyaiwia níxdíri ríwími dání oyá iyíá sírífíyo amá rónáná re eniginini. Ragí anijí pwaríjépi yeáyí síkiaríjiginini. ⁴⁵ Yeáyí síkiaráná Jisaso re ríjiginini, “Amá go níronigoí?” ríagí amá níni “Oweoi, nionimani. Nionimani.” níra waríná xegí wiepísaríjé wo Pitaoyí ríniño re uríjiginini, “Neamemearíjoxini, áma epíroyí nísiro ikwíkwierí nísiaga waríjoi.” uríagí aiwí ⁴⁶ Jisaso re ríjiginini, “Nepa áma wo amá níronigoí. Nígí ení eáníjé bí níniwárimí áma womí naní imixítagí naineniri nání raríjini.” ríagí ⁴⁷ apixí í yumí mepaxí wimónítagí níwíniri óf néra anwí e nibiri oyá símímanjíríwáminí nípkínimeari oxí apixí níni síñwíyo dání wíá re rókiamóníjiginini, “Níini gí ragí anijí pwaríjagí nání Jisasomí amá róníini. Omí amá níroniríná ríxa naní

imónfíni.” urfagi ⁴⁸ o re uríñiginí, “Miaé, jíxi dñj nínkwírorí nání nanj imónfíni. Amí ayá misinípa nerí kiki fá néra ui.” nuríri ⁴⁹ sñní ímí e uraríná áamá wo rotú anj meñweañoyá anj e dání nñbíri omí re uríñiginí, “Uréwapíyaríñomí sñní ayá wí muríñweapaní. Dñxí miái ríxa péñiginí.” urfagi ⁵⁰ Jisaso arfá e nñwiri re uríñiginí, “Dñxí miái péf aiwí wáyí mepaní. Nioní dñj nñkwíróánáyí, í ámí nanj imóníñño.” nurími nurí ⁵¹ anjyo nñpáwiríná áamá wí nawíní opáwianeyíñrí sññwí mñwíñípa nerí sa xegí wiepísariñj Pítao tñní Jono tñní Jemiso tñní miálmí xínái tñní xano tñní ayí tñníní nñpáwiro ⁵² áamá nñní ñwí earo ámíxí fá mero yaríñagí fá nání Jisaso re uríñiginí, “Ñwí eaarígfá pñní wiárípoýí. Nñperí mñweníni. Sa sá wení.” uráná ⁵³ ayí “Í ríxa píyíxíni.” nñyaiwiro nání rípfá urfagí fá aí ⁵⁴ o íyá wépámí fá nñmaxírímáná ímí tñní “Míá ríxíni, wiápñímeaí.” uráná re enjíniginí. ⁵⁵ Miái ámí dñj síxí wínáná apaxí mé wiápñímeañjíniginí. Ríxa wiápñímeááná Jisaso xaníyaúmi “Aiwá bí umeaípiyí.” urfagi ⁵⁶ ayaú ududí ikáríníagí Jisaso ñwí ikaxí re uríñiginí, “Aípagwí nioní éápí nání áamá wíyo áwanj murípaní.” uríñiginí.

9

Wiepísariñjyo enj síxí weámíxowáríri sekaxí uríri enj náníri.

¹⁻² Jisaso xegí wiepísariñj wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánípoýí.” nuríri awa sñmíxí xíxegíni nanj imíxípfíri nání ero imfó nñní mñxí umáñnowárípfíri nání ero epírfá nání kwíyí bí nñwiri enj síxí eáníñj bí nñweámíxowáríri re urowáríñiginí, “Soyíné anj ayí ayo nemero Goríxo xwioxíyo mñmeámí nerí

seamerŋweanfa nání wáf urímero símíxí yarígfáyo nanj ímíxímero éfríxíní.” nurowáríríná ³ re uríŋínígíní, “Amí amí wagwí wagwí nuro uríníprí nání segí amí pí bí nímeámí mupaní. Eraŋfraní, fá árupiaŋfraní, aiwáraní, nígwíraní, iyfá wúkaúraní, nímeámí mupaní. ⁴ Wáf nemeríná anj bímí nírémorfnáyf anj iwamfó nuro páwífáyo wéfríxíní. Ríxa áamá anj apímí ŋweagfáyo nuréwapíyímáná anj axiwámíní níŋweagfísáná ‘Amí anj bímí nání owaiyí.’ níyaiwirínáyf anj axiwámí dání pfní níwiárfmí úfísixíní. ⁵ Wáf nurímerfnáyf anj bímí nírémorfná áamá e ŋweagfáyf ‘Negí anj tfo fwiapfpoiyí.’ mísearípa éánáyf, áamá ayf díŋf ‘Newaníŋene ikáríníŋwáyf nání awaú nene nání ámí míbípa epísi nání iyf ríyárfíí?’ yaiwíprí nání síkwíyo xwáf síkí xéníŋfprí prf wiaíkímí níyárfmí úfíxíní.” Sekaxf e nurfísáná enáná ⁶ awa omí pfní níwiárfmí nuro anj bí bímí nání numíro xwíyáf nanj yayf winípaxfprí wáf urímero símíxí egfáyo nanj ímíxíro néra ugáfawíxíní.

Xeroto Jisaso nání ayá sfwf uroŋf náníríní.

⁷ Gapímanf Xeroto Jisaso yá wíepísaríŋowa yarígfáprí nípríní nání arfá níwírí ududf níwinírí ŋweanáná áamá wí emímí apí yaríŋagfá nání re níra ugáfawíxíní, “Jono xwárfpáyo dání ríxa níwiárfnímearí rfa yaríní?” níra warfná ⁸ áamá ámí wí re níra ugáfawíxíní, “Goríxoyá wfá rókiamoagf Iraijaoyí ríníŋo, mípé anjnamí peyíŋo ríxa síŋání nímonírí rfa yaríní?” níra warfná áamá ámí wí re níra ugáfawíxíní, “Eníná Goríxoyá wfá rókiamoagfá wo ríxa níwiárfnímearí rfa yaríní?” níra waríŋagfá nání ⁹ Xeroto ududf níwinírí re ríŋínígíní, “Níwaníŋoní ráná Jonómí síŋwf míŋf wákwígfawíxíní. E nerí aiwí

ámá nioní arfá e wiaríjǎ royf gorfaní?” níriri Jisasomí sǎjwǎ owínimíníri yayíjínigíní.

Ámá 5,000 apimí aiwá mǎnǎ wíjǎ náníríní.

¹⁰ O xegf wáf wurimeiarígfáwa ámǎ xfo tǎjǎ e nánǎ nǎbǎro wigf néra ugǎpǎ nánǎ repǎyǎ nǎwímáná enǎnǎ o awa tǎnǎnǎ nerimeánǎro ámǎ nǎnǎ pǎnǎ nǎwǎrǎmǎ nuro wigǎpǎ anǎ wíyo xegf yoǎ Betǎsaidayo nánǎ warǎnǎ ¹¹ oxǎ apǎxǎ obaxǎ Jisaso tǎnǎ wiepǎsarǎjowa tǎnǎ anǎ apimǎ nánǎ pwarǎjagǎ nǎwǎnǎro númǎ nuro omǎ wímeáánǎ o yayǎ nǎwírǎ xwǎyǎfǎ “Gorǎxo xwioxǎyo mǎmeámǎ nerǎ seamejweanfǎ nánǎ seyǎné nǎsanǎro éfǎrixǎnǎ.” uréwapǎyírǎ sǎmǎxǎ egǎfǎyo nanǎ imǎmǎxǎmǎ erǎ yarǎnǎ ¹² wiepǎsarǎjǎ wé wúkaú sǎkwǎ waú sogwǎ nokepǎ imónánǎ Jisasomǎ nǎbǎro re urǎgfǎwǎxǎnǎ, “Ámǎ onǎ wówǎ re mǎjweanǎgǎfǎ nánǎ ámǎ epǎroyǎ egǎfǎ tǎyǎ aiwǎ nǎro sǎ wero epǎrǎ nánǎ omǎjǎ anǎ amǎ amǎ mǎrǎnǎmenǎyǎo nánǎ uro anǎ apǎ apǎ ikwǎrónǎjǎyǎo nánǎ uro oépojǎ.” urǎgǎfǎ aí ¹³⁻¹⁴ o re urǎjǎnǎgǎnǎ, “Aiwǎ nǎpǎrǎ sewanǎjǎoyǎné mǎnǎ wǎpojǎ.” urǎgǎjǎ re urǎgfǎwǎxǎnǎ, “Negǎ aiwǎ xwé menǎnǎ. Bisǎkerǎfǎ wé wú enǎnǎ peyǎ waúnírǎnǎ.” nurǎro ámǎ oxǎ 5,000 e jweanǎgǎfǎ nánǎ re urǎgfǎwǎxǎnǎ, “None nurane aiwǎ bǎ mepǎ nerǎnǎyǎfǎ, arǎge mǎnǎ wǎnǎfwǎnǎ?” urǎgǎfǎ o re urǎjǎnǎgǎnǎ, “Ámǎ tǎyo re urǎpojǎ, ‘Seyǎné ámǎ 50 50 maxǎrǎnǎf wǎ e wǎ e nǎjweaxǎ úpojǎ.’ urǎpojǎ.” urǎgǎjǎ ¹⁵ awa axǎpǎ e uránǎ ámǎ nǎnǎ 50 50 maxǎrǎnǎf wǎ e wǎ e nǎjweaxǎ nuro jweanǎnǎ ¹⁶ Jisaso bisǎkerǎfǎ wé wú tǎnǎ peyǎ awaú tǎnǎ anǎnǎmǎ wenǎjǎ nǎyǎnǎrǎnǎ aiwǎ apǎ nánǎ Gorǎxomǎ yayǎ nǎwírǎ kwǎkwǎrǎmǎfǎ nerǎ xegǎ wiepǎsarǎjowa yanǎ nǎwǎupǎrǎ mǎnǎ nǎwǎ warǎnǎ ¹⁷ ámǎ nǎnǎ nǎnǎro agwǎ ímǎ uyǎnǎ aiwǎ nǎnǎro e tǎpǎia

wiepiſariſowa niameamero soxí fá wé wúkaú síkwí wau apimi aumaúmí yárigíawixini.

Pitao “Joxi Kiraisoxirini.” uriní nánirini.

¹⁸ Sfa wíyo Jisaso xegípi niſweari Gorixomi xwiyá ririmi niwiri xegí wiepiſariſowa xfo tñni ſweaſana o yariní re wiſiniginí, “Ámá oxí apixí nñni nioni nani gorini rariſo?” uríagi ¹⁹ awa re urigíawixini, “Wí joxi nani ‘Jono wayí niameaia uſorini.’ rariſo. Ámí wí ‘Gorixoyá wíá rókiamoagí Iraiſorini.’ rariſo. Ámí wí ‘Enina Gorixoyá wíá rókiamoagí wo rixa wiápnimeáirini.’ rariſo.” uríagi ²⁰ o re uriniginí, “Ayí e niri aiwi ſewanſoyíne nioni nani gorini rariſo?” uríagi Pitao re uriniginí, “Joxi Kiraiſoyi rinixoxi, ámá Iſirerene yeáyí neayimixemearfa nani negí aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaronfoyi rinixoxirini.” uriniginí.

Jisaso áwají “Ninipikipírírini.” uriní nánirini.

²¹ Pitao e uríagi aí o ſwí ikaxí nuriri arfa jiyikí nori re uriniginí, “Aga bi onimiápi ámá wíyo muripani. ²² Ámá imóniſoni xeaniſi obaxí níkaripírírini. Negí Judayí mebaowa tñni apaxípaniſi imónigíá xwéowa tñni ſwí ikaxí eániſipi mewegíáwa tñni nioni ríwí nimóána wa nipikipírírini. E neri aiwi ſfa wiyau wíyi óráná ámí wiápnimeámíirini.” uriniginí. ²³ Xwiyá rípi eni nowamini urayiniginí, “Ámá goxi goxi ‘Jisasomi ouxídimini.’ niyaiwirináyí, re érixi. Amípi ‘Nioni nigípi nani oemini.’ yaiwíyí dñſi peá nimori re yaiwirixini, ‘Nioni Jisasomi xídarſagi nani ámá wí xeaniſi niri nipikiri niniri aí ayí ananirini.’ niyaiwiri nioni níxídfrixi. ²⁴ Ámá goxi goxi nioni Jisasomi dñſi niwikwírori xídarſagi

nání nípíkípiríxínírí xewaníjoxí éf níménírínáyí dñjé nìyímíñjé imóníñjé aníñjé ñwearífa nání mearífámaní. E nerí aiwí áamá goxí goxí éf míménípa nerí ‘Nioní Jisasoní dñjé nìwíkwírorí xídaríñagí nání nínípíkírónáyí, ayí ananíríní.’ yaiwiaríñjé goxí goxí dñjé nìyímíñjé imóníñjé aníñjé ñwearífa nání mearífáríní. ²⁵ Áamá wo nioní mìníxífdí iyíá íá ñígwí amípí emeámínírí náníní néra nurí níméáísáná xewaníño aníñjíní ikeamónáná oyá amípí aníñjé nìxírírí ñweanífáríani? Oweoi!” nurírí ²⁶ re uríñínigíní, “Áamá nioní nání ayá sinírí xwíyíá nioní raríñápí nání ayá sinírí nerí nání mìníxífdípa yaríñjé goxí goxí áamá imóníñjéáoní ámí nìweapíríná ikíníñjéáoní weapírí wíá nioníyá tñní gí ápoyá tñní añínajowayá tñní nípíróa weapírí emíáoní ení joxí nání ayá nínírí re rírímífáríní, ‘Oweoi, nioníyáoxímaní.’ rírímífáríní. ²⁷ E nerí aiwí wiyíné re rogíá tiyíné síní mípépa egíámí enjáná Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seamenñweanífapí wiyíné síñwí winípírífáríní.” uríñínigíní.

Jisaso níknírí xegí bí imóníñjé náníríní.

²⁸ E nuríísáná ríxa sítá wé wíúmi dánjé waú wo óráná o Goríxomí xwíyíá rírímí winí Pitaomí tñní Jonomí tñní Jemisomí tñní nìwirímeámí díwí xwé bimí nání nìyíro ²⁹ o Goríxomí xwíyíá uraríná re eníñigíní. Xegí símímanjé xegí bí írírí rapírapí yíníñjé ení apíá werí ápiagwíñíñjé xwíníá earí nerí enjáná re eníñigíní. ³⁰ Áamá píné o tñní nawíní xwíyíá rarígííwaúyí — Awaú Goríxoyá wíá rókiamoagííwaú Moseso tñní Irai-jao tñníríní. ³¹ Awaú ikíníñgííwaú éf nírónapírí Jisaso tñní o xwíá tíyo píní nìwiárími ámí añínami nání nìpeyíríná Jerusaremíyo perí áamá nìyoní nání wiírí

enǎpǎi nánǎi xwǎyǎfǎ rǎnarǎnǎ ³² Pitao tǎnǎi nǎkumǎixǎnǎrǎi emearǎigǎfǎwau tǎnǎi xǎmǎi sǎ winarǎnǎgǎi sǎ wegǎfǎwǎ, sainǎfowa nǎwiǎpǎnǎimearo wenǎnǎjǎf éfǎyǎf winǎigǎfawixǎnǎi. Jisaso ikǎnǎnǎjo ronǎgǎi nǎwinǎnǎro ámǎ nawǎnǎi rogǎfǎwau enǎi nǎwinǎnǎro ³³ awau Jisasomǎi rǎxa pǎnǎi nǎwiǎrǎimǎi wanǎri yarǎnǎgǎfǎi nǎwinǎnǎro Pitao dǎnǎjǎf nǎpǎkwinǎi mǎimó “Pǎoi urǎimǎfǎnǎi?” nǎrǎnǎrǎi Jisasomǎi úrapǎi xwǎyǎfǎ re urǎnǎnǎigǎnǎi, “Neamemearǎnǎjoxǎnǎi, none re nǎnǎjwearǎnǎ nanǎjǎrǎnǎi. Anǎjǎ pǎpǎkǎf wǎkau wǎi, joxǎi nánǎi wiwǎyǎi, Moseso nánǎi wiwǎyǎi, Irajao nánǎi wiwǎyǎi oseamǎrǎyaneyǎi.” nurǎrǎi ³⁴ sinǎi e urarǎnǎ agwǎf wǎi nǎyapǎrǎi awamǎi rǎitǎf wimǎnǎrǎi yarǎnǎgǎi nǎwinǎnǎro wǎyǎf yarǎnǎ ³⁵ agwǎf apimǎi dǎnǎi xwǎyǎfǎ bǎi re rǎnǎnǎnǎigǎnǎi, “Gǎf nǎiǎwǎf royoi, nǎiwanǎnǎjonǎi rǎpǎanǎjomǎi arǎfǎ wǎpoyǎi.” rǎnǎ ³⁶ wenǎnǎjǎf éfǎyǎf winǎigǎfawixǎnǎi. Jisaso xegǎf xewǎnǎi ronǎgǎi nǎwinǎnǎro xwǎyǎfǎ marǎf wiwanǎnǎjowǎ sǎnǎjwǎf winǎfǎpǎi nánǎi inǎi ámǎ wǎyo áwanǎjǎf murǎpǎ egǎfawixǎnǎi.

Íwǎf imǎfó dǎnǎjǎf xǎxéroarǎnǎjǎf womǎi nanǎjǎf imǎixǎnǎjǎf nánǎrǎnǎi.

³⁷ Sá e wegǎfǎwǎ wǎfǎpǎi tǎnǎi nǎwiǎpǎnǎimeámǎi dǎfwǎyo weapǎnǎ oxǎf apǎxǎf obaxǎf epǎroyǎf egǎfǎyǎf o tǎnǎi órorǎf ninǎro ³⁸ ámǎ apǎi epǎroyǎf egǎfǎpimǎi dǎnǎi wo nǎwiǎpǎnǎimearǎi rǎfaiwǎ re urǎnǎnǎigǎnǎi, “Nearéwapǎyarǎnǎjoxǎnǎi, gǎf íwomǎi sǎnǎjwǎf owǎnǎnǎrǎi nánǎi waunǎf rǎixǎnǎjǎf rǎrarǎnǎi. O gǎf nǎiǎwǎf ná wonǎrǎnǎi. ³⁹ Imǎfó xǎxéroánǎ o makǎrǎfwǎf nǎimorǎi rǎxa mearǎjǎf nearǎi móánǎ sinapǎixwǎnǎf iwénǎrǎi meákǎkwǎfǎ erǎi yarǎnǎ omǎi xwǎrǎixwǎrǎfǎ nǎkǎxeri rǎxa ayǎpǎnǎi mewǎnarǎnǎgǎi nǎwinǎnǎrǎnǎ pǎnǎi wǎrarǎnǎjǎrǎnǎi. ⁴⁰ Dǎxǎf wiepǎsarǎnǎjowamǎi waunǎf rǎixǎnǎjǎf ‘Imǎfó gǎf íwomǎi xǎxéroarǎnǎjǎyǎf mǎixǎf umǎinowǎrǎpoyǎi.’ urǎfǎ enǎgǎi aiwǎi awǎ wǎi e epaxǎf menǎnǎi.” urǎfǎgǎi ⁴¹ Jisaso re

“Ámá midáni miró segí tífáminí imónigfáyíriní.”
uríjé nániríní.

⁴⁹ Wiepísarijé Jono re uríjéinigíni,
“Neamemearíjoxíni, none ámá wo yoí joxiyá níriri
imfó míxí umáinowárarijagi síjwí níwíniríná o
none míneaxfídipa nerí yarijagi nání mepa oeni
uríjwanigíni.” uríagi aí ⁵⁰ Jisaso re uríjéinigíni, “Ámá
orfwámi dání miró segí tífíjímíni imóníjoríni. Ayínáni
e mepa oeniri pí nání urígíawixíni?” uríjéinigíni.

“Omí míranjé mívípa oyaneyí.” rígfáyí nániríní.

⁵¹ Ríxa Goríxo Jisasomí anjénamí nání wiríménapíni
anjé e imóníjáná Jisaso díjé “Nioní Jerusaremíyo nání
oumíni.” níkwírómí nuríná ⁵² xwíyíá yanjé wiowárfí
wí xfómí xámí umeapíri nání uowáraná awa nuro anjé
ámá wigí yoí Samariayí —Ayí Isíreriyí tíni xepíxepá
rónigfáyíriní. Ayíyá anjé bimí nírémore Jisaso ríwíyo
bíní nání amípí píraníjé imíxaníro éfáyí ⁵³ ámá anjé
apímí jweáyí Jisaso Jerusaremí nání umíniri yarijagi
níwíníro “Míranjé bí owianeyí.” mívímóní yarijagí
⁵⁴ xegí wiepísarijé Jemiso tíni Jono tíni e níwíniri
Jisasomí re urígísisixíni, “Ámínáoxíni, yawawi ‘Goríxo
anjénamí dání ríá nímamówárenapíri ámá tíyo ríá níni
nání ananí ourípiyí.’ rísimónaríni?” uríagí aí ⁵⁵ o
níkínimóniri awáumí míxí “E mirípaní.” nurími ⁵⁶ anjé
ámí bimí nání ugíawixíni.

Ámá “Oríxífdímíni.” urígíá nániríní.

⁵⁷ Ófíyo waríná ámá wo Jisasomí re uríjéinigíni, “Amí
gímí joxí úfímí nioní ení númí ríxífdímémfáriní.”
uríagi ⁵⁸ o ámá royí enjé neániri níxínirífeníjoríni
re uríjéinigíni, “Síwí sayí xegí sirírikí sá weníá nání
tífíriní. Injé ení xegí yéwí tífíriní. E nerí aiwí

ámá imóniŋáoniyá sá wémfa nánì anŋí wí meninì.” urinigininì. ⁵⁹ Ámì womì re urinigininì, “Joxì nixídei.” uríagi o re urinigininì, “Xámì xe nurì gí ápo péaná xwíá oweyárinirì sŋwí naniriréinì?” uríagi aí ⁶⁰ o re urinigininì, “Ámá nionì diŋí minikwíropa yarigfáyí ayí enì ámá piyíninŋí imóniŋagí nánì wigí ámá péaná xwíá oweyárinípoynirì sŋwí winítrixinì. E nerì aí joxì xwiyfá Gorixo xegí xwioxŋyo míméamí nerì umeŋweanfa nánipì amì amì wáf uriméitrixinì.” urinigininì. ⁶¹ Ámì ámá wo nibirì re urinigininì, “Ámináoxinì, nionì rixídímefinì. E nerì aiwì xámì xegí ámáyo nurì yayí owiemenirì sŋwí nanei.” uríagi aí ⁶² Jisaso ewayí xwiyfá rípì urinigininì, “Ámá omiŋí meariŋí wo níkinimónirì ríwími dánì sŋwí anáná xfo omiŋí meariŋípì xixeni warinŋímani.” nurirì re urinigininì, “Joxì enì diŋí nnikwírori nnikídfísáná amì níkinimónirì amipí joxì pínì wiárfíyí meámínirì nánì diŋí nimori nerfnáyí, omiŋí Gorixo nánì píraninŋí miiipa erì oyá xwioxŋyo páwipaxí mepa erì imóniŋinì.” urinigininì.

10

Ámá 72 nírípearì yaxwí urowárapinŋí nánirini.

¹ Jisaso e nurimáná ámá amì wíyo 72 nírípearì anŋí xfo uníá ayí ayo nánì waúnì waúnì xámì umeapirì nánì nurowárapirì ² re urinigininì, “Ámá nionì xwiyfá yanŋí seaiapowárfáyí, ayí aiwá yóí píripírì ninirì minipaxíninŋí imóninì. E nerì aiwì ámá seyíné aiwá apì mipírì nánì obaxí mimóniŋoí. Ayínánì Gorixo ámá winì enì aiwá mipíríninŋí nimóniro xwiyfá yayí winipaxírpì yanŋí wiowáripírì nánì yarinŋí wípoyi.” nurirì ³ re urinigininì, “Soyíné óf nionì searfáyo

úpoꝑi. Ámá wí s'wí sayí sipisipí roanarigfápániꝑí seaipírfé nání searowáraníꝑi. nuriꝑi⁴ re uríꝑiꝑiꝑi, “Nuróná níꝑwí wowí bíraní, fá árupiaꝑí wúraní, síkwí súraní, nímeámí mupani. Óf e ámáyo níwiniꝑí ná yayí níniro e éf mĩꝑweapaní. ⁵ Aní wiwámí níꝑáwirí ná yayí níwiri xámí re uríꝑiꝑi, ‘ “Seyíné Goríxoyá díꝑí tĩní níwayíróniro oꝑweápoꝑi.” neaimónariꝑi.’ uríꝑiꝑi. ⁶ Aniwámí xiáwo saniꝑo imóniꝑaꝑí níwiniꝑí ná xwiꝑfá yayí níwirí ná e uríꝑi mĩdídí mikixepani. Aní xiáwo saniꝑo mimóniꝑaꝑí níwiniꝑí ná yayí aꝑí mĩdídí wikixéꝑiꝑi. ⁷ Aní giwí giwámí níꝑáwiro níꝑwearí ná aiwá tĩní iniꝑí tĩní seaiapfáꝑi anani níniro ꝑweáꝑiꝑi. Ayí riꝑi nániriꝑi. Ámá níꝑwí omiꝑí nerí ná níꝑwí meariꝑí soꝑíné wáf nemero nioni omiꝑí níniirí ná iniꝑí tĩní aiwá tĩní seaiapfáꝑí níꝑwí níꝑi wayfá níꝑiꝑi. nuriꝑi xegí wieꝑisariꝑowa aiwá oneaiapfáꝑi aní aní wiwá wiwámí emepíꝑiꝑi ámi re uríꝑiꝑi, “Aní wiwámí níꝑáwiro ꝑweáꝑi dání aní axíꝑimi ámi wiwámí ꝑweaníro nání mupa éꝑiꝑi. ⁸ Aní gĩꝑi gĩꝑimi níreꝑorí ná aiwá míraꝑí seaianíro ‘Aníyo nání eĩní.’ nísearími úfáyo númi nuro pí pí aiwá seaiapfáꝑi sa anani níꝑiꝑi. ⁹ Aní aꝑimi símíxí yaríꝑíyo naꝑí wimíꝑi ‘Goríxo xwioxíyo mĩmeámí nerí píraníꝑí seameꝑweanfá anꝑi ayo enaꝑí nání nísaníro ꝑweáꝑi.’ uríro éꝑiꝑi. ¹⁰ E nerí aiwí aní gĩꝑi gĩꝑimi níreꝑorí ná ayí níseairímeámí wigí aníyo nání míseupa éaná nuro óf aní aꝑimi nání iniꝑiꝑi dání re uríꝑiꝑi, ¹¹ ‘Seyíné díꝑí re mopíri nání, “Goríxo xwioxíyo mĩmeámí nerí píraníꝑí neameꝑweamíni éf aiwí nene aꝑí nání míneaimónariꝑaꝑí nání xó xeaníꝑí neaiapfáꝑi?” yaiꝑiꝑi nání xwí síkí segí aní

riþimi dánj aí negj síkwíyo xéniþjþi þrj wiakímj seasiariþwini. uríþrixiþi.” nuriri ¹² re uriþniþniþi, “Nioni aga nepa searariþniþi. Gorixo áma niþoni mí ómómiximj enþáyiþi áma aþj Sodomj þweaagþáþ —Enjina Sodomj þweaagþáþ rþani niþiróa warþagþa Gorixo aþnamj dánj rþa mamówarána niþoni rþa niþniþniþi. Sþa ayimi ayo Gorixo xeaniþj xwé niþiri aiwþ áma soyþné arþa miþeai xe ouþoyniþri sþwþ seanþayo Gorixo xeaniþj niþiriþna Sodomj þweaagþayo rþniþj winiþþiþi tþni xixeni winiþþamani. Seáþ e múronþariþniþi.

Aþj bi bimi þweáþ xþomi dþjþ miþiwkwþroariþagþa uréwapiþjþiþi naniþriþniþi.

¹³ “Isireriyþné ‘Gorixo nene naniþi aga wimónariþniþi.’ yaiwiniþagþa aí xeaniþj o seaikariþþiþi ayþkwþ meþagiþi naniþi dþjþ sipi oseainiþi. Isireriyþné aþj yoþ Korasiniþi rþniþþyo þweagþáþné tþniþi aþj yoþ Betþsaida þweagþáþné tþniþi aweþi! Sþa wþyi seyþné majþa seaoriþþariþniþi. Émáþ aþj yoþ Taiayþ rþniþþyo þweáþ tþniþi Saidoniþi rþniþþyo þweáþ tþniþi emimj nioniþi seaiwapiþþiþi sþwþ niþniþiþi sþwþriþþiþi, ayþ enjina niþaniþiþi iþþa irþkwþ wú þaniþiþi rþa urawþyo iwieaniþiþi yariþiþi egþariþniþi. ¹⁴ Gorixo áma niþoniþi xeaniþj winþáyiþiþi xeaniþj Taia þweáyo tþniþi Saidoniþi þweáyo tþniþi winþþiþi tþniþi seyþné seaikariþþiþi tþniþi axþiþi imóniþþamaniþi. Seyþné seaikariþþiþi seáþi e múronþariþniþi. ¹⁵ Isireriyþné, Kapaneamiþi þweáþné ‘Gorixo aþnamj naniþi niþeameamiþi neayiniþþariþniþi.’ niþaiþiþi seáþi e riþariþþiþi? Rþa aþniþj wearþþyo niþeamamówariniþþariþniþi.” nuriri ¹⁶ wieþsariþþyo ámiþi re uriþniþniþiþi, “Áma þiþiþi þiþiþi soyþné wáþ urimearþna arþa seaíþþiþiþi nioniþi eniþi arþa niþariþþiþi. Þiþiþi þiþiþi arþa

miseaipa éfáyf niont eni arfá mñiaritjoť. Niont arfá minipa éfáyf Gorixo, nirowárenapitjomt eni arfá miwiaritjoť.” uritnitnit.

Ámá 72 imónitgáwa ámi Jisasomt wímeagfá nánitritni.

¹⁷ Ámá 72 urowárapitjyf ámt dijt yayf niyaiwia nitbro Jisasomt niwímearo re uritgawixitni, “Ámináoxitni, ámá imfó dijt xixéoaritjyó aí none yof joxiyá nitrane mixf umáinowáraná anant arfá nitneaimt éf waritjoť.” uritgá ¹⁸ o re uritnitnit, “Soyfné imfóyo mixf umáinowáraná niont Seteno —O imfóyo xiráónitj imónitjoritni. O ápiarjwfnitj anjnamt dánit piéronaparitjagt winitjanitnit. ¹⁹ Arfá nípoyt. Niont enj stxf eánitj seaiapowáritjá enjagt nánit soyfné weaxfá tñit wáre tñit anant xórórf ero Seteno, fwf oépojnitrit seaiwapitjaritjomt anant xórórf wiro epaxitritni. E yarfná wí xwirfá seaikixentámani. ²⁰ E nitsearitrit aiwt imfó xixéoaritjyó mixf umáinowáraná arfá nitseairo éf waritgá enjagt nánit seáyt e nimónitro yayf mepant. Sa ritpit nánitni yayf époyt. Anjnamt íkwf ámá wé rónitjyf nánit njwiráritnitjnamt segf yof eni njwiráritnitjagt nánit yayf époyt.” uritnitnit.

Goritxomt seáyt e umerjt nánitritni.

²¹ Kwíyf Goritxoyápit ukikayojagt nánit axiná yayf seáymt dánit nerit Goritxomt re uritnitnit, “Gf ápoxitni, xwfá imixitrit anjna imixitrit enjoxitni, wiepitjaritjowa yaritgá apit nánit ámá seáyt e nimónitro ‘Niont nitgfpit dijt rixa nitjfa imónitjáont nánit go níwapitjinitj?’ ritnfáyo joxit yumfí wirit ámá ‘Niont niaíwontnitj nitmónitrit majfá imónitjáont nánit anant níwapitjiti.’ ritnfáyo joxit wfá rókiamorit jaritjoxit enjagt nánit seáyt e ritmearitnitni. Ápe, joxit ‘E oemitni.’ simónaritjagt nánit

rariṅini.” nuriri ²² re riṅinigiṅini, “Gf ápo amipí xwá rírími nírímini yanfwa nání fáníṅf niepfxíniasinṅrini. Ámá wo Gorixomi xewaxo nání xixeni nijfá mimónini. Gf áponi xixeni nijfá imónini. Ámá wo ápo nání eni nijfá mimónini. Xewaxonini nijfárinini. Ámá ‘Xewaxon gí ápo nání wá orókiamómni.’ yaiwíáyf, ayf eni gí ápo nání nijfá imóniṅoi.” nuriri ²³ níkinimóniri xegf wiepísariṅowa wigfpi ḡweaṅagfá siṅwf niwiniṅri awamini re urinigiṅini, “Amipí nioni eri xwiyfá riri yarṅápi soyfne siṅwf nanayifápi nání Gorixoyá dṅf tṅni yayf seáyf e dánf seainipaxfṅrini. ²⁴ Gorixoyá wá rókiamoagfá obaxyf tṅni mixf ináyyf tṅni amipí soyfne siṅwf nanarigfápi ‘Siṅwf owinaneyi.’ niriṅro aiwí wí siṅwf miwiniṅpa ero amipí soyfne arfá niarigfápi ‘Arfá owianeyi.’ niriṅro aiwí wí arfá miwipa ero yagfárinini. Ayináni soyfne yayf seáyimi dánf seainipaxfṅrini.” urinigiṅini.

Ewayf ikaxf Samariayf wo xerwf womf wá wianṅf nánirini.

²⁵ Ámá ḡwf ikaxf eánṅfpi mewegfá wo “Jisaso eṅf eánṅorfaní? Iwamfó owíwapiyimini.” niyairi niwíapṅnimeari re urinigiṅini, “Nearéwapiyariṅoxini, nioni arire neri dṅf niyimṅf tṅáoni imónimfáriní?” urfagi ²⁶ Jisaso re urinigiṅini, “ḡwf ikaxf eánṅfpi arire niriṅri eánini? Joxf fáf niriṅríná arire rinṅagi roariṅrini?” urfagi ²⁷ o re urinigiṅini, “Re niriṅri eánini, ‘Joxf dixf Áminá Gorixomi dṅf sixf nuyiri nerfíná dixf xwioxf o nání yayf osiniriṅri eri eṅf sixf eánṅf tṅni xfdiri dṅf tṅni piránṅf wikwrori érixini. Jiwanṅoxi dṅf sipi inarṅfpa ámá joxf tṅni ḡweagfáyf nání eni axfpi sinfwinigiṅini.’ niriṅri eánini.” urfagi ²⁸ Jisaso re urinigiṅini, “Joxf xixeni

rariŋini. E nerŋáyí dŋí niyimiŋí tŋoxi nimóniri anŋí ɣwearŋáriní.” urŋagi ²⁹ ɣwí ikaxí eániŋpi mewexo ámá nŋni xewaniŋo nání re oyaiwípoiŋiri “O ɣwí ikaxí eániŋpi tŋni xixeni ámá xŋo tŋni ɣweagŋáyí nání dŋí sŋpi niwiri arŋrá wiarŋhorŋani?” oyaiwípoiŋiri ámi yariŋí re wiŋinigiŋi, “Ámá nioni tŋni nawini ɣweanwáyí ɣiyŋrŋani? Ámá ɣiyí nani niwanŋoni dŋí sŋpi inariŋápa dŋí sŋpi axŋpi e ninŋoi?” Yariŋí e wíána ³⁰ Jisaso ewayí xwiyá rŋpi uriŋinigiŋi, “Ámá wo aŋí yoŋ Jerusaremiyi pŋni niwiárimí aŋí yoŋ Jerikoyi riŋiŋíyo nani wearŋná re eŋinigiŋi. Ámá ámáya amiŋpi ŋwí oxaurápanyiŋro yariŋí wa omí fá ni xero xegí rapŋrapí wiriŋo iwanŋí mépero rixa napeni mearŋná pŋni niwiárimí ugŋawixini. Rixa numána eŋána ³¹ apaxŋpániŋí imóniŋí wo ení óŋ axŋyimi niwerŋná wenŋí éyí wiŋinigiŋi. Iwanŋí mépéŋo daiwo wenagi niwiniŋi arŋrá bi niwí oriwámi dani múroninigiŋi. ³² Ámi Judayí wigí yoŋ Ripaiyi riŋiŋíyoŋ wo —Ripaiyi Gorŋxo nani riŋiyowá yariŋíwámi arŋrá wiarŋíyoŋiri. Ripaiyi riŋiŋíyoŋ wo iwanŋí mépéŋo wenje niŋémori niwiniŋi aiwí o ení oriwámi dani múroninigiŋi. ³³ E nerí aiwí ámá Samariayí wo —Samariayí tŋni Judayí tŋni eŋiná dani xepixepá rónagiŋiri. Samario ení aŋí wíyo nani nurŋná wiŋinigiŋi. Ámá iwanŋí nearí tŋo riwo wenagi niwiniŋi omí wa niwianiri ³⁴ aŋwi e nurí iniŋí wainí bi tŋni raní bi tŋni iwanŋí weáŋíyo ɣniŋí wirí wŋá utiri nemána niŋfeyoari xegí dogíyo seáyí e niŋwiráriŋi ni meámi aŋí ámá ami ami dani niŋiri wéŋriŋiriŋi miriŋiŋí wiwámi nani nuri e mewexo ³⁵ wŋapi tŋni ikwí wiŋíxau niŋroari aŋiwámi mearŋnomí niwiri re uriŋinigiŋi, ‘Ámá romí niŋwí riŋami dani píranŋí

méirixini. Rina anipá imónána o nání joxi dixí nigwí xwirfá ikixéanáyí ámi nioni nibirfána nioniyá xixeni miní siapimfáriní.' uriniginini." Jisaso ewayí xwiyfá api nurimána ³⁶ ηwí ikaxí eáninipí mewenomi yarini re winiginini, "Joxi diní arire yaiwiarinini? Iwaní nearí tñomi áma waú wo niwiniro aí awa go o tñni ηweagfá wóniní nimóniri arirá winiginini?" urána ³⁷ ηwí ikaxí eáninipí mewenomi re uriniginini, "Áma niwinirfána wa niwianiri naní wiino o tñni ηweagfá wóniní imóniniginini.' nimónarinini." urfagi Jisaso "Joxi eni nuri axipi e néra úirixini." uriniginini.

Mataí tñni xinapí Mariaí tñni nánirini.

³⁸ Jisaso wiepsarinityí tñni ófyo nuróna aní bimi rémóána apixí wí Mataiyí rinini aiwá miraní wini xegí aníyo nání niwirimeami nuri ηweanána ³⁹ í xegí xexirimeái Mariaiyí rinini nibiri Jisasoyá síkwí tñni e niηweámána oyá pñné arfá wiarfána ⁴⁰ Mataí aiwá riyamí eminiri yarfána upupfí winarinigini nibiri Jisasomi re uriniginini, "Ámináoxini, níni aiwá riyamí yarfána gí niriiximeái pñni ninwiárimí nibiri 'Ayí ananirini.' riyaiwiarinini? Í saní nirápini nání uowárenapei." urfagi ⁴¹ Ámináo re uriniginini, "Mataixi, Mataixi, jíxi diní obibaxí mori amipi obaxí nání ayá síwí rirori yarini. ⁴² E nerí aí jíxi aniní miní epaxí imóninityí obaxímani. Aga ná binirini. Mariaí api nání diní neyirori arfá niarinini. Í diní eyiroarinipí mididí miwikixepa nerí jíxi niriipi bí urimiméini." uriniginini.

11

Ayí Gorixomi nurirfána ripaxipi nání uréwapiyiní

nánirini.

¹ Jisaso wí e nuri ríxa Gorixomi xwiytá ririmí n̄iwimáná eǵáná xegí wiep̄sar̄iŋyí wo re ur̄iŋin̄igini, “Ámináoxini, Jono wayí n̄ineameaia wago xegí wiep̄sar̄iŋowami Gorixomi xwiytá ririmí wip̄tri nán̄i ur̄ewap̄iyiŋpa joxi eni e near̄ewap̄iyi.” ur̄fagi ² o awami re ur̄iŋin̄igini, “Gorixomi xwiytá ririmí n̄iwir̄iná re ur̄írixiŋini, ‘Ápoxini, “Ámá n̄ini joxini ŋw̄táoxi eŋagi nán̄i w̄eyo r̄im̄étrixiŋini.” neaimónarini. “Joxi xwiox̄yo m̄imeám̄ ner̄i neameŋwear̄ápi siŋáni imón̄fw̄iniŋini.” neaimónarini. ³ Nene aiwá s̄fá ayí ayim̄i nan̄fwá nán̄i neaiayírixiŋini. ⁴ Ámá nene f̄w̄f̄ neaif̄ayo yokwarim̄f̄ wifagwi nán̄i joxi nene f̄w̄f̄ yar̄iŋwayí yokwarim̄f̄ neaif̄rixiŋini. Ámá wí eŋf̄ eán̄iḡf̄aȳf̄r̄f̄an̄ir̄i iwam̄f̄o ow̄iwap̄iyipoyin̄ir̄i siŋw̄f̄ m̄inean̄ipa érixiŋini.’ Gorixomi xwiytá ririmí n̄iwir̄iná e ur̄írixiŋini.” ur̄iŋin̄igini. ⁵⁻⁷ E nurimáná ewayí xwiytá r̄ip̄i ur̄iŋin̄igini, “Soȳné woxi dix̄f̄ ámá aŋf̄ wí e d̄aŋf̄ wo ár̄iweḡf̄yo símeááná aiwá meŋagi nán̄i joxi ámá n̄ikumiŋin̄ir̄i emear̄iḡf̄aȳf̄ wom̄i nuri aiwá nán̄i r̄ixiŋf̄ nurir̄iná re ur̄ir̄f̄ini, ‘Gf̄ ámá aŋf̄ wí e d̄aŋf̄ wo aŋf̄ w̄iyó nán̄i ún̄f̄o r̄ixa ár̄iweḡf̄ r̄iná nímeáagi omi aiwá b̄i m̄ini wimi nán̄i meŋagi nán̄i joxi t̄fe nán̄i r̄ixiŋf̄ bar̄iŋini. Aiwá biaú b̄i n̄in̄imeair̄ir̄éini?’ uráná aŋf̄yo in̄im̄i d̄ani, sá weŋf̄m̄i d̄ani re r̄ir̄in̄iŋoi, ‘Aiwá nán̄i ayá wí m̄in̄ir̄iŋweapani. Aŋf̄ ówan̄f̄ n̄iyar̄imáná niaif̄w̄pia t̄f̄ni íkwian̄w̄f̄yo r̄ixa sá weŋw̄ini. Nioni wí n̄iwíap̄n̄imear̄i aiwá r̄imeaipax̄f̄ men̄ini.’ r̄ir̄in̄iŋoi. ⁸ Nioni re sear̄ar̄iŋini, ‘Aŋf̄ xiáwo aiwá nán̄i r̄ixiŋf̄ b̄fo xegí n̄ikumiŋin̄ir̄i emear̄iŋf̄ wo aiwi n̄iwíap̄n̄imear̄i x̄fo r̄ixiŋf̄ ur̄ar̄iŋyíf̄ umeaipax̄f̄man̄i. E ner̄i aiwi ar̄f̄k̄i r̄ixiŋf̄ ur̄ayar̄iná n̄iwíap̄n̄imear̄i x̄fo

wimónariṅṅipi nṅipini mṅini winṅigini.’ searariṅṅini.⁹ Ayináni nioni re searariṅṅini, ‘Soyíné Gorixomi amipi wí nání yarṅṅí wíaná o anani mṅini seaiapṅṅíárini. Rixṅṅí nurirṅṅá amipi wí o tṅṅí e nání pṅá nerṅṅánṅṅí anani meapṅṅíárini. Rixṅṅí nurirṅṅá wá e nírómáná wakwí óránánṅṅí o anani arṅá nṅisiri aṅṅí ówanṅṅinṅṅí rṅkwiinṅṅini.’ searariṅṅini.¹⁰ Ayí rṅipi nání searariṅṅini. Ámá nṅni Gorixomi rixṅṅí urayarṅṅáyí ayí anani wí meapṅṅíárini. Ámá gṅyí amipi wí nání pṅá nerṅṅá anani meapṅṅíárini. Gṅyí wá e dání wakwí óráná o anani aṅṅí ówanṅṅí wṅkwiinṅṅini.” urṅṅinṅṅini.

¹¹ Ewayí xwiṅṅá ámi bṅi rṅipi nuriri re urṅṅinṅṅini, “Ápoyíné woxi dixí íwo nṅbiri peyí nání rixṅṅí rṅránáyí, weaxṅṅá nṅmeari wiriréini? Oweoi, wí e wiriméini. ¹² Iṅṅí kímṅṅí nání eni rixṅṅí rṅránáyí, wáre nṅmeari wiriréini? Oweoi, e eni nṅmeari wiriméini. ¹³ Soyíné íwí néra warigṅṅoyíné aiwi segṅí niaíwí rixṅṅí searánáyí, anani amipi awiaxṅṅyí anipá mṅini wiarṅṅoyínerini. E nerí aí segṅí ápo aṅṅnami ṅweaṅo aṅṅipaxṅṅini. ‘Omí gṅyí gṅyí rixṅṅí uránáyí, kwíyí oyápi aí anani mṅini winṅíárini.’ searariṅṅini.” urṅṅinṅṅini.

“O eṅṅí eánṅṅí oboyá tṅni yarini.” rṅṅí nánirini.

¹⁴ Jisaso, imṅó maṅṅí pṅrónṅṅí womi —O ámá womi diṅṅí xixéroariṅṅagi nání ámá eni maṅṅí pṅrónṅṅorini. Imṅomi mṅixí umáṅnowáraná imṅo éfí úáná ámá maṅṅí pṅrónṅṅo ámi pṅné rṅṅinṅṅini. Ámi pṅné rariṅṅagi¹⁵ ámá e epṅroyí egṅáyí siṅwí e nṅwintiro ududí nero aí¹⁶ ámá wí re rṅṅawixini, “O imṅó mṅixí numáṅnowárirṅṅá imṅó xṅráónṅṅí imónṅṅo —O xegṅí yoí bṅi Bieseuroyṅṅinṅṅorini. Oborini. O eṅṅí weámṅxowárfagi nání eṅṅí eánṅṅí oyá tṅni umáṅnowárarṅṅirini.” rarṅṅá ámá ámi

wí “Jisaso enjé eáninjoríani? Iwamfó owíwapiyaneyi.” níríníro nǐbíro re urígfawixini, “Anjínami dání emimí bí iwamfó neáiwapiyi.” uríagfá aiwí ¹⁷ o wigí yaiwigfá nání adadí níwiri ewayí xwiyfá re uríniginini, “Ámá gwí axrí xepixepá níróníro mǐxí níníronáyí, ayí anjé mǐwiárekixinipaxríni. Ámá xíraxogwáowa ení xepixepá níróníro mǐxí nínírnáyí, ayí ení anjé mǐwiárekixinipíríarini. ¹⁸ Ayínání Seteno tǐni xegí imfó axíyí tǐni xepixepá níróníro mǐxí níníronáyí, aríge nero enjé neánírí ropíráoí? Oweoí! E nerí aiwí seyíné ‘Enjé eáninjé Biesebuoyá tǐni imfó mǐxí umáinowárarínini.’ nírarinjoi. ¹⁹ Nioní nepa Biesebuoyá enjé eáninjé tǐni imfó mǐxí numáinowárirí síjwiríyí, segí ámá enjé eáninjé goyá tǐni mǐxí umáinowárarígfáriní? Segí ámá imfó mǐxí umáinowárarígfáwa stá yoparíyimi níwiápnímearo yarínjé re seaipíríarini, ‘Nene ámá wo imfó mǐxí umáinowárarínjagi níwinírane “Enjé eáninjé Goríxoyá tǐni e yarini.” rínarinjwá enjagi nání seyíné pí nání Jisaso axípi yarínjagi níwinírná xwiyfá nímearíro “Enjé eáninjé oboyá tǐni yarínini.” urígfawixini?’ Yarínjé e seaipíríarini. ²⁰ Nioní enjé eáninjé Goríxoyá tǐni imfó mǐxí umáinowárarínjagi aí seyíné ‘Goríxo xfo xegí xwioxíyo mǐmeámí nerí neamenjweanfápi ríxa rimónini?’ mǐyaiwiarínjoi. ‘Ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání uowárenapínfo, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarínjwáo ríxa nene tǐni rimónínjwíni?’ mǐyaiwiarínjoi.” nurírí ²¹ ewayí xwiyfá ámí bí rípi uríniginini, “Ámá enjé rínjé wo éwaikí oxá nayirí nítrí awí menjweanjána ámá wo xegí anjéyo nípáwirí amípi wí íwí meapaxí menini. ²² E nerí aí ámá enjé rínjomí ní múrorí omí seáyí e imóninjé wo

nɪbɪrɪ mɪxʃ wɪmɪnɪrɪ nerʃnɔ xopɪrɔrʃ nɪwɪrɪ amɪpɪ nʃnɪ mɪxʃ nɔnɪ maxɪrɪŋʃyʃ nurɔpɪmɔnɔ amɪpɪ oyɔ nʃnɪ enɪ rɪxa nurɔpɪrɪ yanʃ nɪwɪa warɪŋʃrɪnɪ.” Jɪsaso enʃ eɔnɪŋʃ xʃoyɔ oboyɔpɪmɪ mʃuroŋagɪ nɔnɪ ewayʃ xwɪyʃɔ e urɪŋɪnɪgɪnɪ.

²³ Ámá wí ámáyʃ nʃnɪ Jɪsasomɪ dɪŋʃ wɪkwʃroro xʃdɪro epʃrɪxɪnɪrɪ pʃrʃ rakiámʃ wɪanɪro yarɪgʃáyʃ nɔnɪ ewayʃ xwɪyʃɔ ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá nɪonɪ tʃámɪnɪ mɪmónɪgʃáyʃ, ayʃ nɪonɪ tʃnɪ mɪxʃ imónɪŋwáyʃrɪnɪ. Ámá nɪonɪ tʃnɪ sɪpɪsɪpʃ awɪ meárɪpa yarɪgʃáyʃ, ayʃ sɪpɪsɪpʃ xʃdʃxʃdowárʃ yarɪgʃáyʃrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayʃ ikaxʃ imʃó xegʃ wɪnɪyo wɪrɪmeanʃ nɔnɪrɪnɪ.

²⁴ Ámá ayʃ “Nene Jono nearánɔ sanɪŋʃ onɪmɪápi nerane aɪwɪ imʃó xɪxéroarɪŋʃ rónɪŋʃ imónanɪgɪnɪ.” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ ámɪ xɪxewɪsʃ ikaxʃ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Imʃó xɪxéroarɪŋʃyʃ mɪxʃ umáɪnowáránɔ ámá womɪ pʃnɪ nɪwɪárɪmɪ nurʃnɔ inɪgʃ mayʃmɪ ge ge sá oŋweámɪnɪrɪ nemerɪ pʃɔ nɪmegɪnɪméisánɔ re yaiwɪárɪŋʃrɪnɪ, ‘Gʃ ámɪ aŋʃ axʃ pʃnɪ nɪwɪárɪmɪ bɪŋɔé nɔnɪ oumɪnɪ.’ nɪyaiwɪmɪ ²⁵ nurɪ aŋʃ rɪxa sɪʃ peárɪnɪrɪ píránɪŋʃ imɪxárɪnɪrɪ yárɪnɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ sɪnɪ anʃɔ imónɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ nɔnɪ ²⁶ ámɪ nurɪ imʃó wé wʃúmɪ dánʃ wáú ʃwʃ nerónɔ xʃomɪ seáyɪ e mʃuroro egʃáyɔ nɪwɪrɪmeámɪ nuro axomɪ nɪxɪxéroro e ŋweaarɪgʃárɪnɪ. Xámɪ sɪpɪ imónago aí ínáyʃ aga sɪpɪ ikeamónɪŋʃrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Yayʃ wɪnɪpaxʃyʃ nɔnɪ urɪŋʃ nɔnɪrɪnɪ.

²⁷ Xwɪyʃɔ apɪ urarʃnɔ apɪxʃ wɪ ámá e epʃroyʃ egʃáyɔ dánɪ rʃaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Apɪxʃ joxɪ nɪrɪxɪrɪrɪ amɪŋʃ sɪapɪŋɪ Gorɪxoyɔ dɪŋʃ tʃnɪ yayʃ wɪnɪpaxʃrɪnɪ.” urʃagɪ aí ²⁸ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “E wɪ nɪyaiwɪrɪ mɪrɪpanɪ. Ámá

giyí giyí xwiyíá Gorixoyá aríá wiro axípi ero yarigíáyí ámá ayíni Gorixoyá diñí tñi yayí winipaxírini.” uriniginini.

Ekíyinjí bí nání rixinjí urigíá nánirini.

²⁹ Ámá obaxí Jisaso tíñí e epíroyí enáná siní winí winí epíroyí yarínagíá o re uriniginini, “Isireriyíné, agwi ñweagíáyíné íwí néra nuro aríkí yarigíáyíné, emimí nání seaimónarínagí aiwí nioní emimí wí mĩseawapíyipa nerí aiwí ná biní Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonao yagípiní seawapíyimíárini. ³⁰ Eníná Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonaoyí riniño —O sía wiyáú wiyi piyíninjí nimónirí peyí agwíyo weagorini. O ámá añí yoí Ninipayí riniñíyo ñweagíáyó Gorixoyá símimajíóninjí wiinípa ámá imóniñáoní ámá agwi ñweagíáyíné Gorixoyá símimajíóninjí seaininjini. ³¹ Gorixó ámá niyoní mí ómómiximí eníayimí apixí eníná Sibayí añíyo menweagí —Í mĩxí ináyí Soromono nijíá seáyí e nimónirí ririmí yaríná aríá wimínirí nání añí aga ná jíamí dání biñírini. Í ámá woní Soromonomí seáyí e imóniñáoní re éf nírómáná seararínagí aiwí seyíné aríá miniarínagíá nání í sía ayimí níwiápínimearí xwiyíá seameáríníárini. ³² Ámá eníná añí yoí Ninipayí riniñíyo ñweagíáyí —Ayí Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonao Gorixoyá xwiyíá wáí uríméáná ayí wigí íwí egíápi ríwímíní nĩmamoro nĩsaníro ñweagíáyírini. Ayí ámá wo Jonaomí seáyí e imóniñáoní re éf nírómáná seararínagí aiwí seyíné aríá miniarínagíá nání ámá ayí sía Gorixó ámá niyoní mí ómómiximí eníayimí níwiápínimearo xwiyíá seameárípríárini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí ramixí nání urinjí nánirini.

³³ O xwiyá Gorixoyá ramixínijí imónijagi nání re ríjínigini, “Ámá wo ramixí nímixárománá ańj sakwímanjyo taríjmaní. Sixí wá nímearí upíkákwiáraríjmaní. Nímixárománá ámá fwiapfá gíyí gíyí wá ónijagi síjwí winípíri nání ikwianjwíyo seáyí e ikwiáraríjírini.” nuríri ³⁴ re uríjínigini, “Segí síjwí ení uyfwiníj imónini. Segí síjwí tfiní píraníj naníro wé róníj nerónáyí, díj nájini aumaúmí niníro segí xwioxíyo wfáníj ókímixinaríjoi. E nerí aiwí segí síjwí tfiní fwí nání naníroná segí xwioxíyo sfáníj yímixinaríjoi. ³⁵ Díj nájini aumaúmí niníro segí xwioxí wfáníj seaókíaríjípí supíkíninígíniri díj tfiní érixini. ³⁶ Segí xwioxíyo sfá wí míyini wfáni nókiárirfna uyfwí wá seaókíaríjípáníj segí xwioxí nfiní wfá seaókíarínfáriní.” uríjínigini.

Parisiowamí xwiyá umeárijí nánirini.

³⁷ E nuríísáná enáná Parisi wo “Gí ańjyo aiwá onaiyi.” nuríri nipemeámí úáná Jisaso nurí aiwá nípre éf ηweañáná ³⁸ Parisio Jisaso xámí wé piáxfíníj eanj nání wigí yarígípa wé inígíyo igwfá míwíró aiwá nípre éf ηweañagi níwiniri ududí yaríná ³⁹ Jisaso re uríjínigini, “Parisioyíné fwí mearo ríá kíro ro yaníro moarígípi segí xwioxíyo siní magwí enáná kapíxí tfiní pírerixí tfiní igfá nearínáníj kíyí bfaríwámí dánini kwírinarígíoyínéxini. ⁴⁰ Majímajfá ikárinarígíoyíné ‘Bfaríwámíni imíxaríjo íniríwámíni mimíxíjírini.’ ríyaiwíaríjoi? ⁴¹ Amípi soyíné fá xirígípi ámá uyípeayíyo ayá nurímíxíro arírá níwiro mání wíánáyí, soyíné igfá neáníroníj imónípírfáriní. ⁴² Parisioyíné awayí! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Goríxo xeaníj ríá tíj seaikárinfá enagi nání díj sípi oseainini. Soyíné aiwá nímiróná aníj miní yíyí tfiní

aʃ tʃnɪ siyó amɪpɪ píranɪŋʃ ʃá nɪroro rɪxa wé wúkaú imónáná wo Gorɪxomɪ mɪnɪ nɪwiro aɪ ámáyo wé rónɪŋʃ wiarɪgʃáyʃ pʃnɪ wiarɪro Gorɪxomɪ dɪŋʃ sɪxɪ muyipa ero yarɪgʃoyʃnéxɪnɪ. Soyʃné aiwá onɪmiápia aɪ segʃ anɪŋʃ minɪ yarɪgʃá jʃapɪ pʃnɪ mɪwiarɪpa ero ámáyo nanʃ mimɪxɪpa yarɪgʃápɪ enɪ ero nerɪ sɪŋwirɪyɪ, nanʃ imónɪmɪnɪrɪ enʃrɪnɪ. ⁴³ Parisioyʃné awayɪ! Sʃá wɪyɪ soyʃné majʃá seaórɪnʃárɪnɪ. Soyʃné rotú anʃyo ámá sɪŋwɪ oneanʃpoyɪnɪrɪ sɪmʃ sɪmʃ e ŋwero makerʃáyo awɪ éanarɪgʃe ámá yayʃ ‘Ámɪnáoxɪnɪ.’ onearʃpoyɪnɪrɪ emero ‘Oyaneyɪ.’ seaimónarɪŋagɪ nánɪ Gorɪxo xeanɪŋʃ seaikárɪnʃárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴⁴ Ámá nʃnɪ Parisiowamɪ nɪwɪnɪrʃná “Nanʃowarɪnɪ.” yaiwiarɪŋagʃa nɪwɪnɪrɪ awa wigʃ ʃwʃ yarɪgʃápɪ ámá pɪyʃ xwárɪpáyo ínɪmɪ wenʃ yapɪ imónɪŋagɪ nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Awayɪ! Sʃá wɪyɪ soyʃné majʃá seaórɪnʃárɪnɪ. Soyʃné ámá pɪyʃ tɪgʃe xwʃá emadɪrónɪŋáná ámá ‘Ámá pɪyʃ tɪgʃerʃani?’ mɪyawi maiwɪ pwarɪgʃéɪnɪŋʃ imónɪgʃoyʃnéxɪnɪ.” uráná ⁴⁵ ŋwʃ ikaxʃ éanɪŋʃpɪ mewegʃá wo nɪwiápʃnɪmearɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, Parisiowamɪ e nurɪrʃná none enɪ ikayʃwʃ neameararɪŋɪnɪ.” urʃagɪ aɪ ⁴⁶ Jisaso ŋwʃ ikaxʃ éanɪŋʃpɪ mewegʃáwa ámáyo anɪŋʃ minɪ sekaxʃ “E éʃrɪxɪnɪ. E éʃrɪxɪnɪ.” nurɪro aɪ wɪwanɪŋowa wɪ mɪyarɪgʃá enagɪ nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ŋwʃ ikaxʃ éanɪŋʃpɪ mewegʃoyʃné enɪ awayɪ! Sʃá wɪyɪ soyʃné majʃá seaórɪnʃárɪnɪ. Soyʃné ámáyo sanʃ xwé ayá wɪ nɪwikwiarɪro aɪ sewanɪŋoyʃné sanʃ xwé apɪ iwamʃó mɪmʃeyoarɪgʃoyʃné enagɪ nánɪ Gorɪxo xeanɪŋʃ seaikárɪnʃárɪnɪ. ⁴⁷ Soyʃné Gorɪxoyá wʃá rókiamoagʃáwamɪ segʃ arʃowa pɪkiarɪgʃáyo xwárɪpáyo anɪŋʃ minɪ mʃá imɪxarɪgʃoyʃnéxɪnɪ. ⁴⁸ Soyʃné e nerɪŋʃpɪmɪ dánɪ ámáyo áwanʃ rɪnɪŋʃ

urarĩṅoi, ‘Negĩ arĩowa Gorĩxoyá wĩá rókiamoagĩáwami nĩpĩkiárĩroná apáni yagĩá eṅagi nání wigĩ xwárĩpáyo mĩá imĩxarĩṅwĩni.’ Ēnĩṅĩ urarĩṅagĩá nání Gorĩxo xeanĩṅĩ seaikárĩnĩfárĩni. ⁴⁹ Ayínání Gorĩxo dĩṅĩ neṅwĩperi soyĩné nání xixeni re rĩṅĩnigĩni, ‘Nioni wĩá rókiamoarĩgĩá wami tĩni xwiyĩá wá urĩmearĩgĩá wami tĩni uowáráná ayĩ wíyo pĩpĩkĩmĩ ero wíyo mĩxĩ xĩdowárapĩro epĩrĩfárĩni. ⁵⁰ Wĩá rókiamoagĩá nĩyonĩ nioni aṅĩna imĩxĩrĩ xwĩá imĩxĩrĩ eṅĩná e eṅaé dánĩ nĩpĩkĩá bĩagĩá nání áamá agwĩ ṅweagĩáyĩné nioni eṅĩ seameámĩfárĩni. ⁵¹ Aiborĩomĩ xámĩ xĩráo Keno pĩkiṅe dánĩ nĩpĩkĩá nĩbĩfásáná yoparĩ nioniyá wĩá rókiamoagĩ Sekaraiiomĩ pĩkĩgĩfawixĩni. Omĩ nioni nání ikwianṅwĩ rĩdĩyowá yanĩro ikwĩkwĩarĩmĩ yarĩgĩe mĩdání eṅáná gĩ aṅĩ awawá “ṅwĩfárĩni.” rĩnĩṅe mĩdání eṅáná áwĩnĩmĩ e pĩkĩgĩforĩni. Omĩ pĩkĩgĩe nání oxĩ apĩxĩ agwĩ ṅweagĩá tĩyĩné nioni eṅĩ seameámĩfárĩni.’ Gorĩxo e rĩṅĩrĩni.” urĩṅĩnigĩni. ⁵² ṅwĩ ikaxĩ eánĩṅĩpĩ mewegĩáwa áamáyo Gorĩxo “Oépoyĩ.” wimónarĩṅĩpĩ mĩmĩwĩalĩ wĩarĩṅagĩá nání xĩxewĩsĩ ikaxĩ re urĩṅĩnigĩni, “ṅwĩ ikaxĩ eánĩṅĩpĩ mewegĩoyĩné awayĩ! Soyĩné amĩpĩ Gorĩxo ‘Ámáyo owĩwapĩyĩpoyĩ.’ wimónarĩṅĩpĩ mĩwĩwapĩyĩpa yarĩṅagĩá nání sĩá wiyĩ soyĩné majĩá seaórĩnĩfárĩni. Soyĩné kí aṅĩ nĩṅĩá nání mĩrĩnĩṅiwá nání fá nĩxĩrĩrĩro aĩ sewanĩṅoyĩné wĩ nĩkwĩro mĩpáwĩpa ero áamá nĩpáwianĩrĩ éfáyo soyĩné pĩrĩ mákĩmĩ wĩro yarĩgĩfárĩni.” e nurĩfísáná ⁵³ aṅĩ e pĩnĩ nĩwĩarĩmĩ nurĩ emearĩná re egĩfawixĩni. ṅwĩ ikaxĩ eánĩṅĩpĩ mewegĩáwa tĩnĩ Parisiowa tĩnĩ wigĩ xwioxĩyo dánĩ rĩá ápiáwĩnĩṅĩ nĩwerĩ omĩ sĩmĩ tĩnĩ urĩro amĩpĩ obaxĩ wĩ nání yarĩṅĩ wĩayĩro neróná ⁵⁴ “O xwiyĩá sĩpĩ ṅwĩ ikaxĩ eánĩṅĩ xixeni mimónĩṅĩ bĩ ráná xwĩrĩxĩ

oumeaneyi.” niriñiro aríá wiaxídigíawixini.

12

“*Nañ* ero sipí ero mepani.” uriní nánirini.

¹ Ámá oxí apíxí obaxí ayá wí epíroyí niyáriróná xokírípí inaríná Jisaso xegí wiepísariñowa Parisiowa seáyí e nimóniro sipí yayiro nañí yayiro yarigíápa awa ení e epíríxiniñi awami xámi re uriníinigini, “Soyíné bisíkerfá yisí (Bisíkerfá sini sijní enáná yisí onímiápi tía aiwi nímíni ikwianwí eapínárariní.) Soyíné bisíkerfá yisí Parisiowayá nání wáyí nero emépayí. Wigí nañí ero sipí ero yarigíápi nání searariní.” nurini ² awa sipí ero nañí ero mepa oépayiniñi re uriníinigini, “Amípi agwí ínimí imóniníyí ríwéná sijní imóniníárini. Amípi ínimí nimóniri yokwarimí ininíyí ríwéná ámá níní nijní imónipíríní. ³ Pí pí xwiyíá áríwiyimí yumí ikaxí riníáyí ení ámá níní ikwáwiyiná aríá wipíríní. Pí pí xwiyíá añí náyo ínimí dání ikeagígwí riníáyí ríwéná añí seáyíyo nñweámáná áwaní rowiáropíríní.” uriníinigini.

Wáyí wipaxo nánirini.

⁴ O re uriníinigini, “Gí níkumíxiniñi emearigíoyíné, nioní re searariní, ‘Segí waráyini seapikiarigíáwa nání wáyí mepani. Dijní ení seaxekwapaxí menjá nání ayí nání wáyí mepani.’ searariní. ⁵ Ámá wáyí wipaxo nání nioní áwaní osearimíni. Ayí Goríxorini. O ámáyo nípikimáná xewaníño diñí ení níseaxekwapiri ría aniní weariníyo seaikearípaxí enagí nání wáyí omíni wíríxini. Oyi, o nání aga wáyí wíríxini.” uriníinigini. ⁶ Ámá ayí diñí “Goríxo ámaéne nání anípaxí diñí moariníni.” oyaiwípayiniñi re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá makerfáyo nánɪ nurɪ ɪŋf sɪrɪkwá wé wú núnɪ bɪ nerfɪná nɪgwɪ rfá nɪŋfɪpia biaú tɪnɪ bɪ yarɪgɪfárɪnɪ. ɪŋf apia aga onɪmiápia nánɪ aiwɪ Gorɪxo wí dɪŋf peá nɪmori arfá ikeamoarɪŋfmanɪ. ⁷ Seyfné nánɪ enɪ Gorɪxo wí arfá ikeamoarɪŋfmanɪ. Segf mɪŋfyo dɪfá aí ararɪ weŋfɪyf nánɪ o nɪjɪfárɪnɪ. Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ seyfné ɪŋf onɪmiápia tɪnɪ xɪxeni mimónɪŋagɪfá nánɪ wáyf bɪ mepanɪ.” nurɪrɪ ⁸ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Ámá go go ámáyá sɪŋwɪyo dánɪ ananɪ “Jisasomɪ xɪdarɪŋáonɪrɪnɪ.” urarɪŋo nánɪ ámá imónɪŋáonɪ nɪweapɪrɪfɪná o nánɪ enɪ Gorɪxoyá aŋfɪnajfýá sɪŋwɪyo dánɪ “Gf ámáorɪnɪ.” rɪmɪfárɪnɪ. ⁹ E nerɪ aiwɪ go go ámá nánɪ wáyf nerɪ sɪŋwɪyo dánɪ “Jisasomɪ muxɪdarɪŋáonɪrɪnɪ.” urarɪŋo nánɪ nionɪ enɪ Gorɪxoyá aŋfɪnajfýá sɪŋwɪyo dánɪ “Gf ámáomanɪ.” rɪmɪfárɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá go go ámá imónɪŋáonɪ yarɪŋápɪ nánɪ xwɪyfá sɪpɪ nɪnɪmearɪrɪ aiwɪ ananɪ Gorɪxo yokwarɪmɪ wiipaxɪrɪnɪ. E nerɪ aiwɪ go go Gorɪxoyá kwɪyf yarɪŋfɪpɪ nánɪ ‘Eŋf eánɪŋf Setenoyá tɪnɪ yarɪnɪ.’ nɪrɪrɪ rɪperɪrɪf numearɪrɪfɪnáyf, Gorɪxo ananɪ yokwarɪmɪ wiipaxɪ menɪnɪ.” nurɪrɪ ¹¹⁻¹² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wí fá nɪseaxero rotú aŋfɪyoranɪ, gapɪmanowa tɪŋf eranɪ, ámɪná neameŋweagɪfáwa tɪŋf eranɪ, nɪmeámɪ nɪseaurónáyf, ‘Arɪge xwɪyfá wák-wɪnanɪwɪnɪ?’ mɪyaiwɪpa nero ayá sɪwɪ mɪsearopa éfɪrɪxɪnɪ. Ayf rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Sa axɪná Gorɪxoyá kwɪyfɪpɪ xwɪyfá soyfné urɪpɪrɪpɪ seáɪwapɪyɪnɪ eŋagɪ nánɪ wáyf mepa éfɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayf ikaxɪ amɪpɪ mɪmúrónɪŋf wo nánɪrɪnɪ.

¹³ Ámá e epfroyf egfáyf wo Jisasomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, amɪpɪ ápo nɪperɪfɪná nɪtɪmɪ

péþpi gí ráro xegþpi íkwí naroaríngagi nání ‘Díxí rígwáo tńńí píráńńí yńńí menńpiyí.’ ureń.” urfagi aí ¹⁴ o re uríńńínígíńńí, “Ámáoxíńńí, ámáyo xwíríxí méwínígíńńí go nńńípeáńńí? Go awagwíyá amípi yńńí oeameńńí nńńípeáagi nání nńńíńńí?” omí e nurímáná ¹⁵ ámá nńyóní re uríńńínígíńńí, “Segí iyíá íá amípi dńńí nńyímńńí imónńńípi seaiapíxí menńńí. Xwé ayá wí tńńoxí aiwí wí dńńí nńyímńńí imónńńípi siapíxí menńńí. Ayńńńí amípi nńńí sńńwí íwí nńwínńńí ‘Nionń meapaxńńí.’ yaiwiarígíáyí nńńńí enń nánń wáyí oseainńńí. Seyńé iyíá íá amípi nánńńí dńńí íkwí ropńńíńńí seararńńńí.” nurńńí ¹⁶ ewayí xwíyíá rńńí uríńńínígíńńí, “Ámá amípi mímúrónńńí woyá omńńńy wítí aiwá xwé pńńńńńí inńńagi nńwínńńí ¹⁷ dńńí neyíronń re yaiwínńńínígíńńí, ‘Arń emńńńńńí? Aiwá pńńńńńí inńńí tń tńmń nánń gí ańń apánń menńńí.’ nńyaiwirń ¹⁸ re rńńńńńínígíńńí, ‘Re oemńńńí. Ańń aiwá nánń mńńńńńńyí emń pńńńamń nńyárímáná ámń aga xwé wiwń wiwá nńmńra numáná gí wítí aiwá nńńń tńńń amípi nionńyá tńńń ańń iwiwámń nńta úńmńgíńńí. ¹⁹ E nńyárímáná nńwánńńonń re rńńmńgíńńí, “Gí amípi nńńń rńxa déronń. Aiwá xwiogwí íá ropaxí nánń mńwennńń. Ananń kíkíá ńwearnń aiwá nńńń inńgí nńńń nerrń yayí éńmńgíńńí.” rńńmńgíńńí.’ rńńńagi aí ²⁰ Gorńxo omń re uríńńínígíńńí, ‘Majńmajń íkárńnarńńí roxńńí, sńá rńyímńńń joxń rńxa nńperrńńń. Nńpéáná díxí amípi píráńńń tńńńpi go meanńńńńńí?’ uríńńínígíńńí.” Ayo e nurńńí ²¹ re uríńńínígíńńí, “Ewayí xwíyíá apń ámá Gorńxo nánń dńńí mńmopa nero ‘Amípi xewanńńonń nńgí wńń wńń nńmeayírń otńmńńí.’ yaiwiarígíáyí nánńńńńí. Ámá e yarígíáyí amípi wí mímúrónńngagi aiwń Gorńxoyá sńńwńyó dánń uyípeayí imónarígíáyńńńí.” uríńńínígíńńí.

Aiwá t́n̄ni aiḱ t́n̄ni nán̄ni udud́ winar̄iṅ́f̄ nán̄ni uréwapiȳiṅ́f̄ nán̄riṅ̄ni.

²² O xeǵ wiep̄sar̄iṅ̄f̄yo re ur̄iṅ̄niḡiṅ̄ni, “Ámá e yar̄iḡ́f̄áȳf̄ am̄p̄í wí m̄m̄úron̄aḡi aiwí Gor̄ixoyá s̄iṅw̄f̄yo dán̄ni uyípeaȳf̄ imónar̄iḡ́f̄áȳf̄ en̄aḡi nán̄ni re searar̄iṅ̄niṅ̄ni, ‘ “Ar̄iḡe pírán̄iṅ̄f̄ ṅwean̄iréw̄niṅ̄ni?” n̄riṅ̄ro aiwá n̄p̄r̄iṅ̄f̄ nán̄ni udud́ mepa ero waráyo aiḱ yín̄p̄r̄iṅ̄f̄ nán̄ni udud́ mepa ero éfr̄ix̄iṅ̄ni.’ searar̄iṅ̄niṅ̄ni. ²³ Aýf̄ r̄ip̄i nán̄riṅ̄ni. Seǵ wárá j̄f̄aȳf̄ aiḱf̄yo múrón̄niṅ̄ni. D̄iṅ̄f̄ j̄f̄aȳf̄ en̄i aiwáyo múrón̄niṅ̄ni. ²⁴ Soȳ́né ámi iṅ̄f̄ áw̄f̄ nán̄ni d̄iṅ̄f̄ mor̄f̄iṅ̄ni. Iṅ̄f̄ awa aiwá om̄iṅ̄f̄ nero mianar̄iḡ́f̄ámani. Wiǵf̄ aiwá n̄m̄imiṅ̄ nuro aṅ̄f̄yo t̄p̄r̄f̄áȳf̄f̄ en̄i aṅ̄f̄ wí m̄m̄ir̄iṅ̄niṅ̄ni. E ner̄i aí Gor̄ixoni m̄niṅ̄ni wiar̄iṅ̄f̄riṅ̄ni. Soȳ́né d̄iṅ̄f̄ re r̄iyaiwiar̄iṅ̄oṅ̄i, ‘Iṅ̄f̄yo m̄m̄úron̄iṅ̄agw̄i nán̄ni Gor̄ixo none nán̄ni en̄i aiwá neaim̄ix̄iyipaxomani.’ r̄iyaiwiar̄iṅ̄oṅ̄i? Oweoṅ̄i, d̄iṅ̄f̄ e wí m̄m̄opa époȳi. ²⁵ Ámá ‘Sepiá ámi b̄i oimón̄im̄niṅ̄ni.’ n̄iyaiwir̄iṅ̄ni udud́ éo sepiá ámi b̄i imónar̄iṅ̄f̄raniṅ̄ni? Oweoṅ̄i! ²⁶ Soȳ́né en̄i ap̄i aí wí mepax̄f̄ ner̄f̄náȳf̄ aiḱf̄ t́n̄ni aiwá t́n̄ni nán̄ni p̄i nán̄ni udud́ yar̄iṅ̄oṅ̄i? ²⁷ Soȳ́né adowaȳf̄f̄ nán̄ni d̄iṅ̄f̄ mor̄f̄iṅ̄ni. N̄iyap̄r̄iṅ̄f̄ná xeǵf̄ iȳf̄á óf̄ ear̄i aiḱf̄ yir̄iṅ̄ yar̄iṅ̄f̄mani. E ner̄i aiwí en̄j̄ná neǵf̄ m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Soromono okiȳf̄á nin̄riṅ̄ni meár̄iṅ̄iṅ̄o ner̄f̄náȳf̄f̄ adowaȳf̄f̄ yap̄i awiax̄f̄ e imónaḡf̄mani. ²⁸ Gor̄ixo adowaȳf̄f̄ t́n̄ni aráyo —Ará agw̄i en̄f̄yo anani n̄iyooaro s̄f̄á wiyimiṅ̄ r̄f̄á ikeaar̄ip̄r̄f̄áȳf̄riṅ̄ni.” ur̄iṅ̄niḡiṅ̄ni. Awa “Gor̄ixo ará nán̄ni ayá s̄f̄w̄f̄ muroar̄iṅ̄niṅ̄ni.” oyaiw̄ipoȳiṅ̄niṅ̄ni e nur̄iṅ̄ni re ur̄iṅ̄niḡiṅ̄ni, “Gor̄ixo adowaȳf̄f̄ t́n̄ni aráyo okiȳf̄án̄iṅ̄f̄ yar̄iṅ̄aḡi nán̄ni soȳ́né en̄i aṅ̄ipax̄f̄ aiḱf̄ e seaȳr̄iṅ̄f̄ár̄iṅ̄ni. ²⁹ Aȳ́nán̄ni soȳ́né iniḡ́f̄f̄ t́n̄ni aiwá t́n̄ni nán̄ni ‘P̄i nan̄iréw̄niṅ̄ni?’ n̄riṅ̄ro udud́ néra mupa éfr̄ix̄iṅ̄ni. ³⁰ Gor̄ixomi m̄ix̄f̄d̄ipa yar̄iḡ́f̄áȳf̄f̄ ap̄i nán̄ni an̄iṅ̄f̄f̄ min̄f̄ nero mean̄iro yar̄iḡ́f̄ár̄iṅ̄ni. E ner̄i aí seǵf̄ ápo Gor̄ixo

soyfné apí nípíní aiwáraní, aikíraní seinaríngagi nání nījítáriní. ³¹ Apí meaniro nání mepa ero Goríxo xfo xegí xwioxíyo míméámí nerí seameŋweanfe páwipírí nání amípí xfo wimónariŋápi ero nerífnáyí, Goríxo anani apí nípíní niseaiinítáriní.” uríŋínigíní.

“E e nerífnáyí, amípí naní wí aŋínamí awíníŋí eaáraníŋoi.” uríŋíní náníriní.

³² Awa xwíá tŋyo niŋwearíná wigí amípí xwé meŋagi nání wáyí epíríxíníriní re uríŋínigíní, “Seyfné sipísipí miaúrará inígíáyí yapí imónígíáyífné, segí ápo Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seameŋweanfe páwíríxíníriní wimónariŋagi nání wáyí mepa éfíríxíní. ³³ Segí iyíá íá amípí nígwí nání bí nero nígwí meáfáyí ámá uyí-peayí imónígíáyo arírá wianíro nání míní wíríxíní. E nerífnáyí, amípí aŋínamí ayá rímíxarígíápíniŋí taríŋoi. Aŋínamí amípí wí anípa imónariŋímaní. Íwí yarígíáyí wí páwipaxí mimóníní. Ípíkwiyí ení wí amípí xwíríá ikíxepaxí mimóníní. Ayínání xwíá tŋyo amípí wíní wíní níméayírí mítípa nerí ámáyo ayá nurímíxírí arírá níwirífnáyí, aŋínámíní aníŋí wenfe awíníŋí eaáraníŋoi. ³⁴ Segí amípí naní ayá rímíxarígíápi xwíá tŋyo wenánáyí, ayí xwíá tŋyo nání díŋí mopíríáriní. Aŋínamí wenánáyí, Goríxo tŋí e nání mopíríáriní.” uríŋínigíní.

Ewayí ikaxí omíŋí wiiarígíá naníyí náníriní.

³⁵⁻³⁶ O gí wiepísariŋáyí wé níroníro ŋweáfíríxíníriní ewayí xwíyíá re uríŋínigíní, “Ámá xínáiwáníŋí nimóníro omíŋí wiiarígíáwa wigí boso nání ‘Aiwá apíxí meáníní nání imíxarígíápi gíná pfní níwiárimí bínírfeníŋoi?’ níyaiwiro rapírapí íríŋíyo kíkíyínígíú níkroro nípmoáníro areríxí níyíníro

uyíwí nímíxároro o nírémorí wáf e dání wakwí óráná apaxí mé ówaní fkwianeyiníro xwayí nanírí ḡweaaríḡfápa seyíné ení e éfrixíní. ³⁷ Boso nírémorí omíḡfí wiiaríḡfáwa sá mīwé wé níróníro ḡweanḡḡfá nīwínírínáyí, awa yayí winípaxíríní. ‘Boso omíḡfí wiiaríḡfáwa wé níróníro ḡweanḡḡfá nīwínírí xewaníḡo rapírapi nīkírórí areríxí nīyínírí “Aiwá naríḡḡe éf ḡweápayí.” nurírí aiwá mīnī nīwia uníḡoí.’ seararíḡníní. ³⁸ O áríwegíyoraní, isíáyoraní, nírémorí xegí omíḡfí wiiaríḡfáwa síní wé níróníro ḡweanḡḡfá nīwínírínáyí, awa yayí winípaxíríní.” uríḡníníḡníní. ³⁹ Ewayí xwíyífá ámí bí nurírí re uríḡníníḡníní, “Rípi ení nání dīḡfí mópayí. Aní iwámí xiáwo íwí meaní bino nání ‘Sfá riyimí bíníḡoí.’ nīyaiwírí síḡwíríyí, awí nīḡwearí íwí meano opáwinírí síḡwí mīwínípa emínírí eníḡníní.” nurírí ⁴⁰ re uríḡníníḡníní, “Seyíné ení wé níróníro ḡwearíḡníní. Sfá ámá imóníḡáoní nání ‘O nīweapínímeníḡoí.’ yaiwííáyimí nīweapímíáríní.” uríḡníníḡníní.

Ewayí ikaxí bosíwo náníríní.

⁴¹ Pitao re uríḡníníḡníní, “Ámínáoxíní, ewayí xwíyífá apí raríḡfípi nearéwapíyaríḡnonení nání ríraríḡníní? Ámá nīyoní ení nání ríraríḡníní?” uríḡḡí ⁴² Jisaso ámí ewayí ikaxí urímínírí nání yaríḡfí re winíḡníníḡníní, “Omíḡfí wiiaríḡfí wo xegí bosoyá xwíyífá arfá nīwírí dīḡfí neḡwíperi nerfínáyí aríḡe imóníní? O re imóníní. O omíḡfí rípi nání bosíwo oimónírí xegí boso ríḡpeanḡoríní. O xegí bosoyá omíḡfí wiiaríḡfáyo umeírí aiwá yaní umeírí yaríḡoríní. ⁴³ Boso amí dání nībírí xegí bosíwo xámí yagípa síní axípi píráníḡfí yaríḡḡḡí nīwíníríná bosíwo yayí winípaxíríní. ⁴⁴ Nepa seararíḡníní. O

píráníŋf yaríŋagí nîwînrîná xegf omíŋf nfnî enî onîmeînîrî rîpeanfárîni. ⁴⁵ E nerî aiwî bosîwîf axo ‘Gf boso yapapfnî bînrîmenîŋot.’ nîyaiwirî omíŋf wîiarígfáwamî tfnî omíŋf wîiarígfíwamî tfnî iwanf nîméperî aiwá nrîrî iniígf nrîrî nemáná papíkf nerfnáyf ⁴⁶ ‘Boso nîbînrîmenîŋot.’ nîyaiwirî yaríŋfyimî sáa xfo bînrîyimî majfá nimónîrî yaríŋfyimî boso rîxa nrîémónapîrîrî re enfárîni. Bosîwomî mîŋf nîwákwîrî ámá aríkî yarígfáyf tfnî wárînfárîni. ⁴⁷ Bosîwîf go go xegf boso wimónarîŋfpî nánî nîjfé nimónîrî aiwî píráníŋf mimîxîpa nerî wé nrónîrî mîŋweapa nerfnáyf boso nîbrîná iwanf rîpî rîpî eámeámî eaayînfárîni. ⁴⁸ E nerî aiwî bosîwîf go go xegf boso wimónarîŋfpî nánî nîjfé mimónîpa nerî sipî o iwanf eapaxf bî nimîxîrînfáyf, boso nîbrîná iwanf onîmiápî weanfárîni. Ámá nfnî amîpî xwé wî wíáfáyf rfwéná ayf enî xwé urápîpfrîfárîni. Gorîxo enî ámá gomî xegf omíŋf wiînrî urîŋfyf nánî rfwéná yaríŋf re winfárîni, ‘Omíŋf nionî siapîŋáyf xîxenî enfrânî?’ urînfárîni.” Jisaso xegf wiepîsarîŋfyf xfo mîŋweanáná úrapî néra upfrîxînrîrî dîŋf mórîxînrîrî ewayf xwîyfá apî urîŋnîgîni.

“Ámá xepîxepá rónîpfrîfá nánî bîŋáonîrîni.” urîŋf nánîrîni.

⁴⁹ O re rîŋnîgîni, “Nionî ámá xwíá tfo ŋweagfáyo xeanîŋf Gorîxoyá rfnîŋf wîkeaarîmfa nánî bîŋáonîrîni. ‘Xeanîŋf apî ápiáwînrîŋf rîxa wémînrîrî nerî sîŋwîrîyf, ayf naŋfrîni.’ nimónarîni. ⁵⁰ E nerî aiwî xeanîŋf ámá iniígf waxf márómînrîŋf yaríŋfpî nionî nîmeanfárîni. Sînrî mînrîmeapa enagî nánî dîŋf ríá nîxearîni.” Jisaso xfomî pîkipfrîfá enagî nánî e nurîrî ⁵¹ re urîŋnîgîni, “Nionî nánî ‘O ámá nîyonî

piyá wírímániri bñjorini.’ rñiaiwiariñoi? Oweoi! Ámá nioni dñjñ nñnkwíroro yarigáyá tñni uyñni yarigáyá tñni xepixepá rónñrixiniri bñjónirini. ⁵² Ríná dáni ná rfwíyo eni añj ná wiwámi dáni áamá wé wú axfyí imóniñagi aiwi xwiyá nioniyápmi dáni xepixepá nironiro midáni waú imóniñaná midáni waú wo imóniníarini. ⁵³ Xano tñni xewaxo tñni xepixepá róniri xinái tñni xemíái tñni xepixepá róniri xiái tñni xewaxomi xiepí tñni xepixepá róniri néra upíríarini.” urñiniginí.

Sfmimajóniñj imóniñjpi nání urñj nánirini.

⁵⁴ O áamá oxí apixí e epíroyí egfáyo re urñiniginí, “Seyné sogwí wearñjmi dáni agwí ypariñagi niwiniríná ‘Rixa iniá yparini.’ rarigápa nepa eaariñirini. ⁵⁵ Imiñj dami dáni eni barñjagi niwiniríná ‘Agwí ríná ríá síninñoi.’ rarigápa nepa ríá sínariñirini. ⁵⁶ Naní riro sipí riro yarigfóyiné, agwí tiri imiñj eri yariñagi niwiniríná anani ‘E imóninñoi.’ xixeni rarigá aiwi amipi nioni sfmimajóniñj imixariñapi siñwí nñnaniro ‘Ayí Gorixo ripi nání siwá ríá neaiarini?’ miyaiwariñjáyfnéxini.

Ewayí ikaxí áamá xwiyá rimearino nánirini.

⁵⁷ “Sewaniñoyiné amipi sipí imóniñjyí nanñni eye-yíromí erñni.” nuriri ⁵⁸ ewayí xwiyá ripi urñiniginí, “Ámá wo omi xwiyá omeariñiniri joxi tñni xwirixí yaniri sirimeáaná sini óf e nuríná o tñni xwiyá nimixiniri omi píranñj piyá wírirñini. E mñwipa nerínáyí, o xwirixí meariño tñj e nání íá nñrixemi nuri xwirixí nñiméísaná enáná xwirixí meariño joxi íá nñrixiriri porisí womi mñni wíaná o gwí añjyo rñjwirariniñoi. ⁵⁹ Joxi niñwí yoparñpi niroari

nīroayírónírínáyí, gwí anj̄yo dánì nīpeyearf̄inì. ‘E mepa nerf̄náyí, anj̄f̄ e ñwearf̄árinì.’ searar̄inì.” Jisaso ayí “Xwír̄ixí mear̄iño Gor̄ixor̄fanì?” yaiwiro s̄f̄á o ámá n̄iyonì mí ómóm̄ixim̄f̄ enf̄áyì sinì mimón̄iñáná “Nene d̄iñf̄ n̄iyaikirorane omì d̄iñf̄ ow̄ikw̄froaneyì.” yaiwiro oépoȳin̄ir̄i ewayf̄ xw̄iyf̄á e ur̄iñ̄iniḡinì.

13

“N̄isan̄iro mepa nerónáyí, n̄ikeamón̄ip̄tr̄f̄árinì.” ur̄iñf̄ nán̄ir̄inì.

¹ Jisaso ámá e ep̄f̄royf̄ egf̄áyò sinì ur̄ewap̄iyar̄fná ámá wí n̄iw̄iáp̄fn̄imearo áwanf̄ re ur̄igf̄awix̄inì, “Émáyf̄ gap̄manf̄ Pairato porisf̄ wamì urowáráná awa anj̄ Gor̄ixo nánì r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwámì nuro ámá Gariri p̄iropenis̄f̄yo dánf̄ wí r̄id̄iyowá yar̄fná p̄ip̄ikim̄f̄ egf̄awix̄inì.” ur̄f̄agf̄a ² o re ur̄iñ̄iniḡinì, “Seȳfné ‘Gariri dánf̄ ayf̄ r̄ik̄ik̄ir̄f̄ó néra nuróná ámá n̄iyonì múrón̄igf̄á enaḡi nánì e p̄ikigf̄awix̄inì.’ r̄iyaiwiar̄iñoi? ³ ‘Oweoi, seȳfné f̄w̄f̄ yar̄igf̄áyf̄ r̄f̄w̄fm̄inì n̄imamoro m̄isan̄ipa nerf̄náyí, seȳfné enì ax̄f̄p̄i éñ̄iñf̄ an̄fn̄ip̄tr̄f̄árinì.’ searar̄in̄inì. ⁴ Ámá 18 ayf̄ anj̄ r̄ip̄iñw̄f̄á wiwá ip̄i xegf̄ yoí Siroam̄iȳi r̄in̄iñf̄wá t̄ñf̄ e n̄ip̄neamioari ámá apimì p̄ikin̄f̄ȳf̄ nánì seȳfné re r̄iyaiwiar̄iñoi, ‘Ámá ayf̄ r̄ik̄ik̄ir̄f̄ó néra nuro ámá Jerusarem̄i ñweagf̄á w̄in̄iyf̄ n̄iyonì seáyf̄ e múrón̄igf̄á enaḡi nánì anj̄ iwá n̄ipiérori p̄ik̄in̄iḡinì.’ r̄iyaiwiar̄iñoi? ⁵ Oweoi, seȳfné f̄w̄f̄ yar̄igf̄áyf̄ r̄f̄w̄fm̄inì n̄imamoro m̄isan̄ipa nerf̄náyí, seȳfné enì ax̄f̄p̄i éñ̄iñf̄ an̄fn̄ip̄tr̄f̄árinì.” Ámá e ep̄f̄royf̄ egf̄áyf̄ “X̄ixenì e neal̄meanf̄árinì.” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i e ur̄iñ̄iniḡinì.

Ewayf̄ ikaxf̄ ikf̄á pikf̄na nán̄ir̄inì.

⁶ E nuríríná ewayí xwiyíá rípi uríḡnigíní, “Ámá wo xegí wainí uraxí omíḡḡyo íkíá pikí iwí nurárímáná ríwéná sogwí dímínírí nḡbayírí aí pḡá megínayíḡnigíní. ⁷ Pḡá nḡmegínayírí nání xegí omíḡḡ ayí wiíarḡomí re uríḡnigíní, ‘Íkíá rína xwiogwí waú womí nioní sogwí nání nḡbírí pḡá megínayíáríní. Ná mḡwearḡḡna íkwapíḡ meaaríní. Emí rómoáreí.’ uráná ⁸ o re uríḡnigíní, ‘Ámínáoxíní, ámí xwiogwí ro xe opwení. Ná wení nání pípiḡḡyo ará nḡyárímáná xwíá píyí wiárómííní. ⁹ Xwiogwí wḡomí ná wéagí nḡwínírínáyí, ayí nanḡríní. Ná mḡwenagí nḡwíníríná nḡrorí emí móríxíní.’ uríḡnigíní.” Jisaso ámá ayí “Nene íkíá pikí anáníḡ imóníḡagwí nání rḡa neararíní?” oyaiwípoynírí ewayí ikaxí e uríḡnigíní.

Aníḡ ríkwíníḡmí nanḡ imíxíḡ náníríní.

¹⁰ Jisaso sabarḡá wíyímí rotú aḡḡyo nḡweámáná ámáyo uréwapíyaríná re eḡnigíní. ¹¹ Apíxí wí — Í imíó dḡḡ xíxéroarḡagí nání aníḡ símíxí nerí nḡrḡkwínírí emearíná xwiogwí wé wúkaú síkwí wú eḡáná ámí wḡúmí dḡḡ waú wo múronḡríní. Éí ropaxí wiarḡḡmaní. ¹² Í e ḡweanagí Jisaso nḡwíníríná “Eíní.” nurírí re uríḡnigíní, “Ineyí, símíxí siarḡḡpí ríxa pḡnḡ rḡwiáríḡoí.” nurírí ¹³ wé seáyí e ikwiáráná re eḡnigíní. Í éf píráníḡ nḡrorí Goríxomí yayí seáyí e umenḡnigíní. ¹⁴ E éáná rotú aḡḡ meḡweanḡ Jisaso Sabarḡáyo apíxímí nanḡ wímíxíagí nání wikí dḡḡ nḡwíaiwirí ámá e epḡroyí egḡáyo re uríḡnigíní, “Sḡá wé wḡúmí dḡḡ wíyi omíḡḡ nání imóníní. Sḡá ayo Jisaso nanḡ seaimíxínḡa nání bḡríní. Sabarḡáyo mḡbḡpa eríní.” urḡagí aiwí ¹⁵ omí Jisaso míxí nurírí re uríḡnigíní, “Nanḡ erí sípí erí yaríḡḡoyíné, Sabarḡáyo aí burímákaú tḡnḡ dogí tḡnḡ

wigf anjyo nipawiri níkweámi inigf oniniri inigf tñf e nani nimera mupa yarigfáraní?” Ayf Sabarfáyo wigf burimákaú nani dñf nímoro aí áma nani dñf mimoarñagfa nani e nuriri re urññiginí, ¹⁶ “Apixf rí Ebitrfamoyá fwiárfawéyf wíriní. Seteno simixf apí nñwirí gwñññf járinññaná xwiogwí 18 múroññiní. ‘Ími Sabarfáyo gwñññf nñwíkwearí nañf nñwimixiríná nñpikwññí miyarinññí.’ rññaiwiarññoí?” uraríná ¹⁷ omí wikf dñf wiaiwífáwa ayá winññiginí. Ayá winaríná áma oxí apixf e epíroyf egfáyf amípí ayá rñwamónñpaxf Jisaso yarñññf nani yayf seáyññí dání néra ugáfawixññí.

Ewayf ikaxf masité siyf nánññiní.

¹⁸ O áma obaxf dñf mñwíkwíropa yarññagfa nñwiniri re ragññiní, “Nioní ewayf xwiyfá bí pípi nñirí Goríxo xwioxfyo mñmeámf nerí seameñweanfápi ‘Rípnññf imónññí.’ rñmñññ?” nuriri ¹⁹ re urññiginí, “Apí masité siyñññf —Masité aiwá xegf siyf aga onñmiárññí. Apí masité siyñññf imónññí. Áma wo masité siyf nñmearí xegf omññfyo moáráná nerápiññí íkfá nímónññí peyíáná ññf nñbññí ápaxfyo yéwf tñññiginí.” urññiginí. Áma “Agwí Jisasomí áma obaxf dñf mñwíkwíropa yarññagfa aiwí idáná obaxf dñf wíkwíropñññññí.” oyaiwípoynññí Jisaso e uragññiní.

Ewayf ikaxf yisf nánññiní.

²⁰ Ewayf xwiyfá axfpi ámi bí re urññiginí, “Aríge nñirí Goríxo xwioxfyo mñmeámf nerí seameñweanfápi ‘Rípnññf imónññí.’ rñmñññ?” nuriri ²¹ re urññiginí, “Apí yisñññf —Yisf bisfkerfá sní snñf enjáná bí onñmiápi ínñmí táná yarñññpa nñpññí íkwianjwí eapññarñññññí. Goríxo xwioxfyo

mĩmeámǎf nerĩ seamenɣweanfápi yisfniɣf imónini. Apixf wĩ bisfkerfá sini siɣf dɪramixf xwé wámĩ sixf inɣáná yisf bi nĩmeartĩ inĩmĩ táná nĩmĩni ikwianɣwĩ eapĩnárɣinigiĩ.” uragfĩni.

Ewayf ikaxf óf onɣfɣfkwĩ nánĩrĩni.

²² O Jerusaremĩ nánĩ nurfná aɣf api apimi nuréwapiya warfná ²³ áamá wo re urɣinigiĩ, “Ámĩnáoxini, sfá Gorixo áamá niyonĩ mí ómómĩxĩmǎf enfáyimi o áamá womĩni womĩni nenenĩ yeáyf neayimixemeanfáranĩ?” urfagi o áamá ayo re urɣinigiĩ, ²⁴ “Gorixomi dɣf nĩwĩkwfrorĩ xfdarɣfápi óf onɣfɣfkwĩnɣf inĩni. Óf ayimi páwipfĩrĩ nánĩ anɣf minf éfrixini. Áamá obaxf anani opáwianeyĩnĩrĩ nerfná yopa megĩnɣfĩrĩfáranĩ.” nurĩrĩ ²⁵ ewayf ikaxf re urɣinigiĩ, “Aɣf xiáwo nĩwiápfĩmeartĩ aɣf ówaɣf yáraná seyfné nĩbĩro wáf bĩarĩwámĩni nĩrómáná wakwf nórĩrĩ ‘Ámĩnáoxini, aɣf ówaɣf neafkwienapeĩ.’ uráná re searĩnfáranĩ, ‘Nioni majfáranĩ. Aɣf gĩmi dɣfɣfɣfnéxini?’ searáná ²⁶ re uranĩrĩ éfáyf ‘Joxĩ negf aɣf wáfyo nĩrémorĩ nene tfni nawĩni aiwá tfni inɣfĩnĩnĩnĩ nĩnĩrane nearéwapiyɣenerĩni.’ uranĩrĩ éfáyf ²⁷ aɣf xiáwo re searĩnɣoi, ‘Aɣf gĩmi dɣfɣfɣfnéxini? Nioni majfáranĩ.’ searĩnfáranĩ. ‘fwi yarɣfáfné nioni pfni nĩnĩwiárimĩ éf úpoyĩ.’ searĩnfáranĩ.” nurĩrĩ Gorixo aɣf xiáwónɣf imónɣagĩ nánĩ e nurĩrĩ ²⁸ re urɣinigiĩ, “Seyfné re wĩnɣfĩrĩfáranĩ. Segf seáwowa Ebĩrfámo tfni Aisako tfni Jekopo tfni awa Gorixoyá xwɣfá wáf rókiamoagfáwa tfni xfoyá xwioxfo nĩpáwiro ɣweaɣgfa nĩwĩnĩro Gorixo ‘Segfĩ bĩanĩrĩwámĩni ɣweápoyĩ.’ searfagi nĩwĩnĩróná seyfné maɣf magf nĩrónĩro ɣwf pɣf wĩrĩnɣfĩrĩfáranĩ. ²⁹ Émáyf oxf

apixí sogwí weaparíñmí dányí weapiro sogwí wearíñmí dányí yapíro midímídányí ení biro nero Gorixoyá xwioxíyo nípáwiro aiwá naríñagá sñwí winípírfáríní.” nurírí ³⁰ xewaníño ámí níweapíríná nání re uríñnigíní, “Émáyí xámí surítmá imónígfáyí xámí xámí imónípírfáríní. Xámí xámí imónígfáyíné surítmá epírfáríní.” uríñnigíní.

*Jerusaremí*yo imónínfápi nání áwaní uríñ náníríní.

³¹ Jisaso xwiyíá api nuríísáná enáná Parisi wa re urémeagfawixíní, “Gapímaní Xeroto rípiikíní nání wimónaríñagí nání re píñí níwiárimí uí.” uríagá ³² o re uríñnigíní, “Soyíné nuro Xeroto, síwí sayíníñí íwí yaríñomí áwaní re urémeápoiyí, ‘Jisaso re raríní urémeápoiyí, “Nioní síá áríní wíyo imíó dñí xixéroaríñíyí míxí umáínowárírí símíxíyí píraníñí imímíximí erí nemáná omíñí (Omíñí ayí xewaníño ámá níyoní nání upeíná náníríní.) Omíñí Goríxo o éwinígnínírí nírowarénapíñpí yarímífaríní.” raríní.’ urémeápoiyí.” nurowárírí ³³ ámá e epíroyí egfáyo xewaníño nání re uríníñnigíní, “Nioní Xeroto nání wáyí míninaríñagí aiwí nioní ríxa úímígní. Nioní síá áríní wíyo nuri Jerusaremí rémómífaríní. Seyíné ‘Wíá rókiamoarígfá womí amí amí nípiikiríná ayí nanímaní. Jerusaremí nípiikirínáyí ayí ananíríní.’ yaiwiaríñagá nání waríñíní.” nurírí ³⁴ re uríñnigíní, “Jerusaremí ñweáyíné, wíá rókiamoarígfáwamí píkiro ámá Goríxo seyíné nání searowárfáyo síñá tñí nearo píkiro yarígfáyíné, karíkarí xegí miá negírí xwioxíyo mímeámí yaríñpa nioní íníná axpí e seaiayimínírí éagí aí seyíné míseaimónaríníní. ³⁵ Aríá époyí. Aní Goríxo yeáyí níseayimíxemearíná seyíné ñweanírí egíe ríxa anípa imónígoí. Nioní síñwí mínanípa néra nuro

ríxa ‘Ámináo uowáráná weapínfo oyá dñj tñni yayf winipaxoriní.’ níríróná ámi síjwí nanípírfáriní.” urññiginí.

14

Síkwi mñekwidonómí nanf imixñj nániríní.

¹ Sabarfá wiyimí Parisiowa wigf áminá wo Jisasomí “Yawawi nurai nioniyá añjyo aiwá onaiyí.” urfagi Jisaso nípáwirí ñweañáná awa omí síjwí winaxfdñjáná ² áamá wo —O xegf síkwf aññ mñekwidoárñjoríní. O Jisasoyá sfmímanf tññfmíní ñweañagi Jisaso e nñwínirí ³ ñwí ikaxf eánñjñpí mewegfáwami tñni Parisiowami tñni xwiyfá bí nuríríná yarñj re winñiginí, “Sabarfáyo soyñé áamá símíxf egfáyf nanf nimixírínáyf, ‘Ayf ananíríní.’ riyaiñarñjoi? ‘Ñwíáxíní.’ riyaiñarñjoi?” urfagi aí ⁴ awa pñné marf wimónñjagfa Jisaso síkwf mñekwidonómí wé seáyí e nñwikwiárirí fá nixírírí nanf nñwimixírí xegf añj e nání nuowárímáná ⁵ awamí re urññiginí, “Soyñé woxí díxf íworaní, burímákaúraní, Sabarfá ayo aiwí mínñjwí iniñgí rñwoñjyo piéróáná apaxf mé mñmíxeañññraní?” urfagi ⁶ Gorixoyá ñwí ikaxf eánñjñpimí Sabarfáyo ámayo arírá nñwiríná nání rñwamñj meánñjagi nání awa xwiyfá bí murípaxf wimónñjñiginí.

“Sfmf sfmf e ñweañiro mimónñpa éfríxíní.” urñj nániríní.

⁷ Jisaso awa tñni aiwá nñirí nñjwearfná áamá aiwá nání urepearfáyf xámí sfmf sfmf e oñweañeyínirí nñwiapñro wenñj éagfa Jisaso síjwí e nñwínirí ríxa nñni nñwiapñro aiwá narfná o ewayf xwiyfá rñpí urññiginí, ⁸ “Woxí woxí apíxf meáníní nání aiwá imíxfápi nání rñrepearáná joxí nurí sfmf sfmf imónñje mñjweapa

éírìxìní. Ámá urepeárfá wo joxì seáyì e rìmúronjo enì nìbìrínáyí, ⁹ ámá aiwá apì nánì earepeárfó joxì ñweañe nìbìrì re rìnìñoì, ‘Joxì ñweañf re o ñweanìñoì.’ rìráná joxì ayá néra nurì iwíyá jámì ñwearfárinì. ‘Iwíyá jámì ñweat.’ rìrìpírìxìnírì símf símf imónìñe mìnñweapa éírìxìní. ¹⁰ Rìrepeárfáná joxì nurì iwíyá jfè ñwearfínì. Rìrepeárfó joxì iwímì ñweañagì nìranìrì re rìrìngìní, ‘Gf nìkumìxìnírì emearìgwífíoxìní, joxì nurì áwìní dae ñweat.’ rìráná ámá oxí apìxí awí neánìro joxì tñní aiwá narìgfáyíyá sìnñwíyo dánì joxì ámínáoxfínìñf imónìrìfínì.” Ewayf xwíyá apì nurìrì ¹¹ re urìñnìgìní, “Ámá go go xewanìño weyf menfó ríwéná Gorìxo wimìxáná ayá nerì xwírfá nimóga unfárinì. Go go weyf mimenf waunf ikárinfó omì Gorìxo weyf umenfárinì.” urìñnìgìní.

“*Aiwá nánì* nurepeárfíná re éírìxìní.” urìñf nánìrìní.

¹²⁻¹⁴ Ámì xwíyá rìpì aiwá apì nánì urepeárfómì re urìñnìgìní, “Ámá nánì aiwá ríyamf nerfínáyf ðìxí nìkumìxìnírì emearìgfáyíranì, rìrìxífmeáowaranì, ðìxí ámá axí joxíyáyíranì, ámá añf axí e dánf amìpì mímúronìgfáyíranì, ayf ríwéná joxì enì aiwá nánì rìrepeárfáná ayfáyá enì joxíyá nìgfápa axfìpì nìmìgìnírì ayo murepeárfipa éírìxìní. Aiwá ríyamf nerfíná ámá uyípeayfíyo tñní ámá wará minìñfíyo tñní síkwf ikf egfáyó tñní sìnñwí supárfíyáyo tñní nurepeárfínáyf, ámá e imónìgfáyf joxì wí ríyamf nerì siapìpaxf menagì nánì ríwéná ámá wé rónìgfá wíápnìmeááná Gorìxo mí ómómìxímí nerfíná xewanìño joxíyá nánì siapínfá enagì nánì yayf seáyímì dánì osinìní.” urìñnìgìní.

Ewayf ikaxf aiwá apìxí meanì urepeárfìpì nánìrìní.

¹⁵ Ámá wo awa t́nńi nńjwearo aiwá nariǵto Jisaso e urarńjagi arf́a nńwirń nńwiápńnńmearń omń re urńjńnigńńń, “Ámá Gorńxoyá xwioxńyo nńpáwirń nńjwearń aiwá nńpńrńf́a gńyń gńyń ananń oyá dńńjń tńńi yayń winńpaxńyńrńńń.” urńagi aí ¹⁶ o ewayń ikaxń re urńjńnigńńń, “Ámá wo ámá obaxń nurepearńmáná aiwá xwé rńyamń nerń ¹⁷ rńxa rńyamń nńyárńńsáná ámá xegń xńnánńńjńń nimónńń omńńjń wiiarńńjomń ‘Ámá nionń urepearńmenj́ayo “Bńpoyń. Aiwá rńxa rńyamń inárńńń.” urńmeń.’ wáń uowárńagi aí ¹⁸ ámá nńńń áxenwarńńńjń niga nuro ‘Aiwá apń nánń banńméwńńń. Banńméwńńń.’ nurńróná ámá xámi nurń wáń wímeáo re urńjńnigńńń, ‘Gń xwńf́a bń bń éáonń nurń sńjwń wńńńmń enagi nánń aiwá nánń bńpaxń menńńń. Xe xegń kikińf́a ounńńń sńjwń nanenń.’ uráná ¹⁹ omńńjń wiiarńńjo nurń ámá ámń womń wáń wímeááná o enń re urńjńnigńńń, ‘Burńmákaú omńńjń enńa nánń wé wúkaú bń éáonń nurń waú waú maxńrńńń nńkumńxára nurń iwamńó emń enagi nánń aiwá nánń bńpaxń menńńń. Xe xegń kikińf́a ounńńń sńjwń nanenń.’ uráná ²⁰ o ámá ámń womń wáń wímeááná o enń re urńjńnigńńń, ‘Apńxń sńjń meááonń enagi nánń bńpaxńmanń.’ uráná ²¹ omńńjń wiiarńńjo nurń xegń boso, aiwá rńyamń nńyárńńń jńwearńjomń áwanń urémeááná wikń nónńńń xegń omńńjń wiiarńńjomń re urńjńnigńńń, ‘Anńńń nurń anń rńpń rńpimń óńyo nemerń ámá uyńpeayńyo tńńi wará minńńjńyo tńńi sńkwń ikń egńf́ayo tńńi sńjwń supárńgńf́ayo tńńi nionńyá anń re nánń nńwirńmeaamemń beń.’ uowárńagi ²² o nurń xńo urńńńpa nememń nńbńńń re urńjńnigńńń, ‘Bosoxńńń, nionń joxń nńńńńpa néagi aiwń íkwianjwń wń sńńń anńpá imónńńń.’ urńagi ²³ boso re urńjńnigńńń, ‘Aiwá rńpń nánń gń anń magwń epńńń nurń omńńjń óń amń amń inńjńyo nemerń ámá omńńjń

miripaxf mīwimónfagi nīmiramf xwfnárīmī uñrīnī.
 ripfrfárīnī.” nurīrī Jisaso áamá nionī nīxfdarīgfáyf
 añf mīramfxwfnf nerónīñf nionī pfnī nīnīwiárīmī
 upfrīxīnīrī e urīñīnīgīnī. ³¹ Ewayf xwīyfá axfpi ámi bī
 re urīñīnīgīnī, “Mīxf ináyf wo xegf sīmīñf wīnarīgfáyf
 áamá nfnī 10,000 imónīñáná mīxf ináyf jfāmī dāñoyá
 sīmīñf wīnarīgfáyf áamá 20,000 imónīñagf nánī o xāmī
 éf nīñwearī dīñf nīyaīkirorī ‘Mīxf nīnīróná ananī
 xopīrārīf wīmīnīrérīnī? Eñf mīwīnīpa emīnīrérīnī?’
 yaiwīnīñoi. ³² Rīxa ‘Mīxf ináyo xopīrārīf nīnīñoi.’
 nīyaiwīrīnáyf wfo sīnī ná jfāmī ñweañáná xegf áamá
 wīyo re urowárīnīñoi, ‘Nuro omī re urémeápoyf, “Negf
 mīxf ináyo re rarīnī urémeápoyf, ‘None soyfné tfnī
 mīxf xīxe seaipaxf menīnī. Pí pí nearfīyf nīyanf wárīnī
 rarīnī.’” urémeápoyf.’ urowárīnīñoi.” Jisaso ewayf
 xwīyfá e nurīrī ³³ “Seyfné woxf dīxf iyfá fá amīpī nánī
 dīñf yaīkiá mīmopa nerfnáyf ayf gf siepīsarīñáoxī
 imónīrīménīnī.” nurīrī ³⁴ re urīñīnīgīnī, “Ayfnánī saxf
 awfī yarīñf aiwī awfī yarīñfpī anīpá nerī aiwánīñf
 imónīñáná ámi arīge éáná awfī enīñoi? Oweoi.
³⁵ Sīkf amīpī omīñfyo aiwá xwé oenīrī wíároarīgfá
 aiwī saxf awfī anīpá imónáná aiwá urf enīgīnīrī
 omīñfyo wíáropxaf menīnī. Anīñfnī emī moarīgfárīnī.
 Áamá gīyfné arfá tīgfáyfné arfá ókiarf nīmónfpyoi.”
 Jisaso xegf wīepīsarīñfyf saxfnīñf imónīñagf nánī e
 urīñīnīgīnī.

15

Ewayf ikaxf sipīsipf anfá imónīño nánīrīnī.

¹ Áamá takīsf nánī ñīgwf uráparīgfá —Ayf émayf
 gapīmanowamī wīpfrfá nánī wīgf Judayo ñīgwf
 nīwurápiyiróná wīgf meapfrfá nánī enī ámi bī fwf

uráparigfáyířiní. Ayf tñní fwt yarigfá wíniyf tñní Jisasomf xwiyfá arfá wianiro nání aņwf e barıjagfa ² Parisiowa tñní ŋwf ikaxf eániņfıřı mewegfáwa tñní sıjwf e niwiniro meřı “ıyf tınarıņoi.” niriñiro wigfıřı re riñigfawixini, “Ámá o fwt yarigfáyo niñiminiñi aiwá nawini eni narigfářini.” riñarfná ³ Jisaso ewayf xwiyfá řıřı urıñıñigini, ⁴ “Soyfné ámá woxi sipısipf 100 tñnoxı wo anfá imónánáyf, amf eaņfyo dánı sipısipf 99 wíniyf e niwářımoxi nuri anfá imónfo nánı pfa nera núřsáná řıxa winimearřářini. ⁵ Niwiniñearfná niñearı yayf tñní xwanwf niłwónimi nuri ⁶ aņf e niřémorfná dıxı niłkumixiniñi emearigfáyo tñní ámá aņf axf e ŋweagfáyo tñní řfaiwá re urımerřářini, ‘Gf sipısipf anfá imónfo řıxa pfa nerı meáagi nánı nioni tñní nawini yayf oyaneyı.’ urıřfářini.” Jisaso ámá fwt yarigfá o tñámıñı barıgfaıyf sipısipf anfá imónfo yapı imónıjagfa nánı ewayf xwiyfá ařı nuriñı ⁷ re urıñıñigini, “Nioni re searıñıñi, ‘Ámá sipısipf nánı pfa nerı niñearı nánı yayf éřpa aņfıñajowa ámá fwt yarıñf wo niřanıñı yarıñagi niwiniřóná yayf nero aí ámá 99 “Řıxa wé rónıjwaénerini. Nene řanıñf imónıpaxf menini.” yaiwinarigfáıyf nánı aņfıñajowa yayf yarıgfaımani.’ searıñıñı.” urıñıñigini.

Ewayf ikaxf niğwf anfá imónıjoi nánıřini.

⁸ Ámı ewayf xwiyfá axıřı bı řıřı urıñıñigini, “Ařıxf wı niğwf wé wúkaú tññı niğwf wo niñiáperfnáyf uyfwf niñixároarımáná pıřanıñf pfa nerı aņf sıyf niřerı winimeañıñigini. ⁹ Niwiniñearfná xegf imánıñf yarıgfaıwami tñní aņf axf e ŋweagfáyo tñní řfaiwá re urıñıñigini, ‘Niğwf niñı miápeáo řıxa meáagi nánı niñı tñní nawini yayf oyaneyı.’ urıñıñigini.” Jisaso ámá fwt yarigfá o tñámıñı barıgfaıyf niğwf

re urémeáimigini, “Ápe, nioni fwi Gorixomi wikariri joxi sikariri éanigini. ¹⁹ Nioni nanj mimónijagi nani sini dixi riwaxoni imónipaxi menini. Joxi ‘Gi omijí niarijoxinijí imónijoxini.’ nirei.” Ápomi e urémeáimigini.’ niyaiwiri ²⁰ niwiáptinimeami xano tñj e nani nuri nuri rixa aji e baná xano xegí xewaxo jfiwo barijagi niwiniri wá niwianiri mri nuri nimakíkiyiri kíyí miaúnána ²¹ xewaxo re urijinigini, ‘Ápoxini, nioni Gorixomi fwi wikariri joxi sikariri enarini. Nioni áma nanj mimónijagi nani sini dixi riwaxoni imónipaxi menini.’ urtagi aiji ²² xano omijí wiarigfáyo rfaiwá re urijinigini, ‘Soyiné rapirapí imirijí mimónijú aji ni imeami nibiri uyirpoyi. Omi okiyá numerina wé ramaxi wá wéyo uyiriro síkwí sú uyiriro époyi. ²³ E nemána burimákaú sipíkí ikwaní imónariño niimeami nibiro pikipoyi. Nene ninirane íwo nani yayí oyaneyi. ²⁴ Nigí íwi ro perónijí imóniño ámfinijí wiáptinimeajoí. “Aninijinigini.” yaiwiagwá ro ámi neámeági nani yayí yani aiwá oimixaneyi.’ urtagi awa o urípa nero rixa aiwá riyamí nero yayí seáymí dani néra warina re enijinigini. ²⁵ Xewaxo xamijño omijíyo yarijimí dani nibiri rixa aji tñj e aji e dani wenijí éyí winijinigini. Sonj riro siminijí ero yarijagfá niwiniri ²⁶ omijí wiarigfá womi rfaiwá nuri o rixa aji e baná re urijinigini, ‘Ayí pí nani neri rariño?’ urána ²⁷ o re urijinigini, ‘Dixi rigwá rixa rémónariño. O rinijí wí mimeá nano emeago dixi ápomi wímeági nani o burimákaú sipíkí ikwaní imónariño pikinoí.’ urána ²⁸ o wikí noniri mipáwipaxi niwimóniri wá e rojáná xano nipeyari piyipiýí xwiýfá urtagi aiji ²⁹ xanomi mixi nuri re urijinigini, ‘Nioni rináinijí nimóniri omijí siariná

xwiogwí obaxí nímúroaríná sekaxí amípí joxí nírífíyí nání nioní wí miríwialíkináríní. E nerí aí nioní gí níkumixínírí emearínjáyí t́níní yayí yaní nání memé miá aí wo m̀niapíníriní. ³⁰ Nioní m̀niapípa nerí aiwí d́xí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígííwa t́níní nemeríná d́xí nígwí xwé nowárínjo nání burímákau s̀píkí ikwaní imónarínjo apání upíkííní.’ uráná ³¹ xano re uríníniginí, ‘Gí íwoxiní, “Nioniyáyí wí ámí o nírápíníáríní.” m̀iyaiwipantí. Joxí íníná nioní t́níní nwearínjoxí amípí áponiyáyí ńníní d́xíníríní. ³² E nerí aí d́xí rígwáo penóníní imónínjo ámíníní wiápnímeanjótí. “Aníníníniginí.” yaiwiagwáo ámí neaímeágí nání “Yayí mepa oyaneyí.” rísimónaríní? Oweotí, xe yayí oyaneyí.’ uríníniginí.” Jisaso Parisiowa “None xiráxogwáowau xiráóníní imónínjagwí nání ŕa neararíní?” oyaiwípoyínírí nání ewayí xwíyífá apí uríníniginí.

16

Ewayí ikaxí bosíwí d́níní émfá saímí monjo náníníní.

¹ O ewayí xwíyífá rípi ení xegí wiepísarínjowamí nurírí re uríníniginí, “Ámá amípí ńníní mímúróóníní wo o xegí bosíwo nání ámá wí ńb́iro áwaní re urígíawixíní, ‘D́xí bosíwo d́xí iyífá f́a amípí xwirífá ikíxearíní.’ uríagfá ² o bosíwo nání ‘Obíní.’ nurírí o ŕixa báná re uríníniginí, ‘Pí éagí nání joxí nání xwíyífá wí rarínjagfá wíaniginí? Amípí nioniyá joxí nínímeiríná aríge nínímeia waríníní? Amípí nioniyá ṕníní níníwíárimí urí nání ńníní f́a ńrorí b́kwíyo nínjwirárírí niapetí. Joxí śníní gí bosíwí nimónírí nwearíméíní.’ uríagí ³ bosíwo nurí re yaiwiníniginí, ‘Nioní bosíwí roarínjáyí boso “Joxí kíkífá utí.” níránáyí

ari emfárfani? Bosiwí nimóniri yariñaoni xwíá nimiríná ení meánt emfárfani? Rixiñí nura nuríná ayá ninínfárfani? niyaiwiri ⁴ re yaiwiñiniginí, 'Ai, pí pí éimiginiri ríxa nijfá imóninini. Gf boso "Joxi kikiá ut." níránáyí áamá nioni wigí añíyo nání anani nímimínipíri nání pí pí éimiginiri ríxa nijfá imóninini.' niyaiwiri ⁵ áamá o xegí boso nigwí wayá ríwéná niapíririxiniri wiñíyo 'Bípoi.' nuriri awa ríxa báná xámi bítomi re uriniginini, 'Gf boso pí siapiní nání ríwéná rirápinfáriní?' uríagi ⁶ re uriniginini, 'Werixí sixí ininí díramixí 100 niapiní nání xixeni axípi nírápinfáriní.' uríagi bosíwo re uriniginini, 'Dixí bikwí nigwí nání ñwirárarinínamí nímeari éf ninjweámáná werixí sixí ininí díramixí 100 nání eáninje níkwíriri 50 ñwirárei.' nuriríná xfo eni bosoyá bikwíyo axípi díramixí 100 nání eáninípi níkwíriri ámi 50 ñwiráriniginini. ⁷ Áamá ámi wo báná bosíwo yariní re wiñiniginini, 'Gf boso joxi siapiníyí araririni?' uríagi o re uriniginini, 'O wíí íá 1000 nioni niapiní nání xixeni axípi nírápinfáriní.' uríagi bosíwo re uriniginini, 'Dixí bikwíyo wíí íá 1000 nání ñwirárininje níkwíriri wíí íá 800 ñwirárei.' nuriríná bosoyá bikwíyo eni níkwíriri axípi ninjwiráriní womi womi níni e néra uniginini. ⁸ Boso xegí yapí wíwapiyariní bosíwo nání 'O "Nioni onímimínipoyí." niyaiwiri e éfirini.' rarínagí arfá e níwiri o nání 'Diní émi saímí moñorini.' niyaiwiri seáyí e umeniginini." Jisaso ewayí xwíyá api nuriri wiepísariníyo ámi bí rípi uriniginini, "Áamá agwí ríná amípi xwíá tíyo wenípi nání diní níkwíroro yarígíyí wigí wíniyí tíni niniróná diní émi saímí nímoro nero nání áamá nioni diní níkwíroro yarígíyó seáyí e imóniníoi. ⁹ Ayínáni re seararinini, 'Nígwípi

ámá wí apí t́nì s̀pí imìxarìg̀fá aiwì soỳné uyípeaỳt́ wí neg̀t́ ǹtkumìxìnìrì emearìṅwáỳf̀nìṅf̀ imónìp̀f̀r̀t́ nánì ǹìgẁt̀p̀t́ t́nì arìrá wífrìxìnì. E ner̀fnáỳt́ r̀fwéná s̀fá yoparf̀yimi ǹìgẁt́ ǹt́nì r̀xa anìpá imónáná Gorìxo soỳné xeg̀t́ aṅf̀t́ íníná ḡweap̀t̀r̀fá nánì eṅf̀yo páwip̀t̀r̀fá nánì seamímìt̀nìnf̀árìnì.’ seararìṅt̀nì. ¹⁰ Ámá omìṅf̀t́ onìmiápi ner̀fná píránìṅf̀t́ d̀ìṅf̀t́ ǹìkẁr̀oro x̀xeni yarìg̀fá g̀ỳt́ g̀ỳt́ xwé enì x̀xeni yarìg̀fá r̀nì. Ámá omìṅf̀t́ onìmiápi ner̀fná d̀ìṅf̀t́ ǹìkẁr̀oro mé ámayá s̀ṅẁf̀yo dánì ǹwìep̀sìro omìṅf̀t́ yarìg̀fá g̀ỳt́ g̀ỳt́ omìṅf̀t́ xwé nánì aí ax̀t̀p̀t́ yarìg̀fá r̀nì. ¹¹ Aỳnánì ǹìgẁt́ ámá wí ǹimearo aỳt́ t́nì s̀pí imìxarìg̀fá ỳt́ soỳné ǹìgẁt́ aỳt́ aí t́nì ámayo m̀nì m̀wìpa ero arìrá m̀wìpa ero ner̀fnáỳt́ ‘Gorìxo ananì xeg̀t́ amìpì nanf̀t́ aṅf̀namì weṅf̀ỳt́ none píránìṅf̀t́ umeianf̀wá nánì neaiap̀t̀nìnf̀árìnì.’ r̀iyaiwiarìṅoì? Oweoì. ¹² Soỳné amìpì ámá woyá ỳt́ s̀ṅẁt́ muẁnax̀f̀dìpa ner̀fnáỳt́ omìṅf̀t́ soỳné yá p̀t́ mep̀t̀r̀fá ỳt́ go seaiap̀t̀nìnf̀ár̀fani? Oweoì. ¹³ Ámá wo ámá waúyá x̀nánìṅf̀t́ nimóǹt̀r̀t́ omìṅf̀t́ wiipax̀t́ meǹt̀nì. E ner̀fnáỳt́ ẁfomi d̀ìṅf̀t́ s̀x̀t́ nuyirì ẁfomi d̀ìṅf̀t́ peá ǹimorì nerì ẁfomi píránìṅf̀t́ ayá t́nì ǹìx̀f̀d̀t̀r̀t́ ẁfomi peaỳt́ ǹwianìr̀t́ enìṅoì. Soỳné ǹìgẁt́ ỳyá omìṅf̀t́ wiirìṅf̀t̀nìṅf̀t́ nimóǹt̀ro ‘Ǹìgẁt́ wí m̀nì m̀úropa oenì.’ ǹiyaiwìr̀fnáỳt́, Gorìxoyá omìṅf̀t́ wiirìṅf̀t́ wox̀f̀nìṅf̀t́ imónìpax̀t́ meǹt̀nì.” urìṅt̀nìṅt̀nì.

Jisaso xwìỳfá urìṅf̀ỳt́ wí nánìr̀t̀nì.

¹⁴ Jisaso xeg̀t́ wìep̀sariṅowamì e urar̀fná Parisiowa —Awa ǹìgẁt́ nánì xwap̀t́ wimónarìṅowar̀t̀nì. Awa ar̀fá e ǹwìróná damì dánì r̀iper̀t̀r̀f umeararìṅag̀fá ¹⁵ Jisaso e ǹwìnìr̀t́ re urìṅt̀nìṅt̀nì, “Soỳné ámayá s̀ṅẁf̀yo dánì ‘Wé rónìṅwáoner̀t̀nì.’ ǹt̀r̀ro yap̀t́ ǹwìep̀sìro

rariḡtoiyiné aí Gorixoyá amípi segí xwioxíyo ínimí imóniḡipi nipiḡni nḡfá imónini. Amípi nání áamá ‘Ripi ayá tḡipi imónini.’ ríapíyí Gorixoyá siḡwíyo dání xwirfá winariḡiyí imónini. ¹⁶ Gorixoyá Ebirfámo xíomi dḡi nḡwíkwirori píranḡi xídarḡagi nání re urḡiḡiḡiḡi, ‘Dixí seárfawé áamá obaxí nimóga úfáyí ḡí ayá tḡiḡiḡi nimóga upírfáriní.’ urḡiḡiḡiḡi nání Moseso tḡi wá rókiamoagfáwa tḡi api nání Bḡkwíyo nḡriro eagfáriní. Seyíné píné api nḡsearéwapiya bigfáriní. E nerí aiwí Jono wayí nḡneameaia uḡo nḡremorfána xwiyfá yayí seainipaxḡi re searayiḡiḡiḡi, ‘Seyíné Gorixoyá xwioxíyo páwipíri nání fwi yarḡfápi ríwímiḡi nḡmamoro nḡsanḡo ḡweáfirixini.’ searayiḡiḡiḡi. Áamá nḡni aḡí ayómiḡi eḡí tḡi óf nimóga páwianḡo yarḡo. ¹⁷ E nerí aiwí amípi nḡni Moseso tḡi wá rókiamoagfáwa tḡi Gorixoyá Bḡkwíyo eagfápi bi onimiápi aí surfáma imóninífamani. Awa nḡriro eagfápa xixeni imóninífáriní. Aḡina tḡi xwí riri tḡi anani anípa nimóniri aiwí Bḡkwí Gorixoyá ḡwí ikaxí eánḡipi anípa imónipaxí menini. ¹⁸ Go go xegí xiepí xámi meañimi emi nḡmori ámi wini nḡmearfányí ayí fwi inarḡiḡi. Go go apixí áamá wo nḡmeari emi moḡimi nḡmearfányí ayí eni fwi inarḡiḡi.” urḡiḡiḡiḡi.

Rasaraso tḡi amípi mḡmúróniḡo tḡi nánirini.

¹⁹ Jisaso áamá ayo re urḡiḡiḡiḡi, “Áamá wo amípi mḡmúróniḡo —O nḡgwí xwé tḡfáwa rapirapí awiaxíni yinarḡfápa íiná rapirapí ayfá riḡni nḡyini sífá ayí ayo aiwá naḡni nḡniri anḡi sífá muní ḡweañaná ²⁰ áamá wa wigí áamá wo xegí yoí Rasarasoyi rinḡo —O uyípeayí imóniḡaná uraní xegí wí pipírimfó eḡorini. Omí nḡmeámi nḡbriro amípi mḡmúróniḡoyá ákḡi fwi

e wírárígfóriní. ²¹ Amípí mímúróńńo íkwianwíyo éf nńwearí aiwá nńńńrń yunńpia piérófýf uranń tńńo ‘Mńmeánń oemńńń.’ nńyaiwirń yarńńá sńwń wń nńbayiro xegń uranńyo aíwń meayigńawixńńń. ²² Uyńpeayo rńxa nńpéagń anńńajń Gorńxoyáyń oyá dńńńpń nńmeámń nńyiro Ebíńńamo tńńf e wárńgńawixńńń. Amípí mímúróńńo enń péagń omń enń xwńá nńweyárńmáná enńáná ²³ o rńá anńńf wearńńfyo dánń rńńńńf xáíwń inarńńá sńńwń anaúfýf wńńńńńńgńńń. Ebíńńamo ná jńamń ņweanńáná Rasaraso xńo tńámńńń kńńńmónénapńńagń nńwńńńrń ²⁴ rńaiwá re urńńńńgńńń, ‘Arńo Ebíńńame, rńá tń mńmenńńwń ayńkwń mńńńrarńńńń. Rasarasomń re uowárénapei, “Wé sńmńpńńń inńgńyo ńgńá neámáná aíwń imńńf urńńń nánń wikwńrauń.” uowárénapei.’ urńagń aí ²⁵ Ebíńńamo re urńńńńgńńń, ‘Arńoe, joxń sńń sńńoxń nńwwearńńá amípń nanńńń sńmearń Rasarasomń sńpńńń wńmearń yagńńńń. E nerń aiwń agwń o sa kíkńfá yarńńá joxń rńńńńf nánń niwieánńrń ņweanńńń. ²⁶ Rńpń enń pńńf earńrń segń tńámńńń eadńrorń negń tńámńńń eadńrorń enagń nánń seyńné wń nene tńámńńń mńxemónapńpaxńńń. Nene enń wń seyńné tńámńńń mńxemónapńpaxńńń.’ urńagń ²⁷ rńá xáíwń weánarńńo re urńńńńgńńń, ‘Nńonń tńámńńń Rasarasomń re nánń uowárénapńpaxń mepa enńánáyń, waunń rńxńńf re orńrńmńńń, “Gń ápoyá anńmńńń uowárei.” orńrńmńńń. ²⁸ Gń nńrńxńmeáowa wé bń nńpńńń imónńgńńawa nńonń rńńńńf mearńńá rńmń dánń bipńrńxńńńrń Rasaraso xwńyńfá nńjńfá wino uowárei.’ urńagń aiwń ²⁹ Ebíńńamo re urńńńńgńńń, ‘Awa rńwamńńf Moseso nńrńrń earńf tńń wńá rókńamoagńńawa nńńro eagńfá tńń ananń fá nńro ro nńjńfá imónńpaxńńń. Xwńyńfá apń rńńńńfpmń ananń arńfá wńńrńxńńń.’ urńagń aí ³⁰ rńá xáíwń weánarńńo re urńńńńgńńń, ‘Arńo Ebíńńame, xwńyńfá apmń

aríá umónipaxí menjagi nání rirariñini. Ámá piyí wo niwiápínimeari njíá wíánáyí, anani aríá niwiro nisaniro ñweapaxírini.’ uríagi aí ³¹ o re uriñinigini, ‘Xwiyíá Moseso níriri eanjípi tñni wíá rókiamoagíáwa níriri eagíapi tñni aríá mumónipa nerónáyí, ámá piyí wo niwiápínimeari njíá wimíniri yaríñagi aí ayí aríá wí wipaxí menini.’ uriñinigini.” Jisaso xwiyíá api e uriñinigini.

17

Íwí oépoiñiri wíwapiyarigíáyí nání uriñí nánirini.

¹ O xegí wiepísariñowami re uriñinigini, “Ámá wí wí íwí oépoiñiri iwamíó niwíwapiyipíríá aiwi ámá e wíwapiyíáyí aweyí! Síá wíyi ayí majíá wórínfárinini. Ayí xeaniñí ríá tñí wímeaníá enagi nání dñí sípi wíwíniginini. ² Ayí niaíwí rípiami nioní dñí níkwíroaniro yarigíapiami pírí wiaíkiñiro nero íwí oépoiñiri wíwapiyaríná Goríxo ‘Ayí xwiyíá mayírini.’ mírí ríxa nípémáná enáná ríñiñí xwé winfárinini. Sini niaíwípiami íwí nání míwiepísipa enáná ámá wa ayo íá níxero síñá xwé wo siñwí tñni gwí níjáríro rawírawáyo nímamówarírnáyí, sípi enagi aiwi ríñiñí Goríxo wimíniri enípiñiñí imóniñímani. ³ Ayínání píraníñí éfrixini.

Íwí sípi yokwarímí niwiiríná epaxípi nánirini.

“Joxi ámá wo, Goríxomi níxídirí nání rírixímeá imóniño íwí síánáyí míxí urírixini. O ríxa dñí neyírorí nisaniñí neríñáyí íwí sípi yokwarímí niwiirí ‘Ananiñini.’ urírixini. ⁴ O íwí nisiri piaxí weá-nariñagi nání níbirí ‘Ríxa dñí neyírorí íwí ámi wíní simíamani.’ rírémeááná joxi yokwarímí niwiirí

‘Ananirini.’ urfirixini. Sía axfyimi o sípa axpi wé wíumi dánj wáú rírémeaayíanáyf, joxi eni yokwarimf wiayirixini.” urtagt ⁵ wáf wurimeiarigtáwa Ámínáomi re urigtawixini, “Joxi dñj ríkwíroarñwáyf ámi bi dñj ríkwíroani nání neaii.” urtagta ⁶ Jisaso re urñnigini, “Soytne nijfáriní. Masité aiwá siyf negf omñño iwá urarñwáyf aga onimiápia nerí aiwí segf dñj nioni nání níkwíroarigtáyf ayññj nerínáyf, ‘Íkta xé roxini ñyoámiga rawírawáyo e dání roí.’ uránáyf anani arfánñj seainfáriní. Amípi ‘Nioni epaxímaní.’ yaiwiarigtá aí ananí epfírfáriní.

Ewayf ikaxf omññj wiiarigtáyf nánirini.

⁷ “E nerí aí soytne woxi díx rínáinñj nimónirí omññj siarñj wo xwta ñmirí yunf ikikémf yarñe dániraní, sipísipf píranñj ñméra warñe dániraní, pññí ñwiárimí ñbíri rémónapána joxi ‘Ayá tññí anññí ñwiapirí ññweari aiwá neí.’ uriréini? Oweoi, o sa díx rínáinñj omññj siarñjo eñagí nání ⁸ xámi re urirfíni, ‘Amína aiwá rta ñniyeairí díx rapirapf níkfkiyinimána aiwá ñxerí ñapána nioní iniñgf ñri aiwá ñri nemána eñána joxi rfwño ñrifíni.’ urirfíni. ⁹ O joxi sekaxf urípi tññí xixeni siáná omí weyf umeriréini? Oweoi, díx omññj siarñjo eñagí nání yayf wiriméini.” Jisaso ewayf xwiyfá api nurirí ¹⁰ re urñnigini, “Gf seaiepísarññooyne ení sekaxf amípi nioní searfáyf xixeni nerínáyf seáyf e mimónipa nero re rífirixini, ‘None xináíwanéññj nimónirane oyá omññj wiiarñwáonénirini. Omññj negññí nearfññí eñwáriní.’ rífirixini.” urñnigini.

Peyyf tfgta wé wúkaú nanj imixñj nánirini.

¹¹ Jisaso Jerusaremí nání nuri Gariri piropenisí tñí Samaria piropenisí tñí midimidáni enáná o áwinimani nipuríná ¹² aní bimi rémóaná áamá wé wúkaú peyíyí tígíáwa ná jfami nírómáná ¹³ rfaiwá re urígíawixíni, “Jisasoxtí, negí neamemeariñoxíni, none nání wá oruníni.” uríagí ¹⁴ o siñwí niwiniríná re uríñiginí, “Soyíné nuro apaxípaníñí imónígíawami síwá winaúpoyí.” uríagí awa síní óf e waríná re eníginí. Wigí wará naní imóníñiginí. ¹⁵ Naní imónáná awa wo weníñí inííyí winíñiginí. Xegí wará naní imóníñagí niwinirí níkinimónimí nuri Goríxomi yayí numeríná rfaiwáníñí nira nuri ¹⁶ Jisasoyá síkwí tñí e nípkínimeari omí yayí winíginí. Áamá oyí Samariayí woríni. ¹⁷ O yayí wiaríná Jisaso áamá e rówapígíayo re uríñiginí, “Áamá wé wúkaú naní imóníawixíni. Wífa gímíñiríni? ¹⁸ Pí nání áamá aní midání roni Goríxomi yayí umemíñirí bíñoi? Wífa Judayowa áamí mibípa pí nání éoi?” nuriñí ¹⁹ Samariaomí re uowáríñiginí, “Níwiápínímeámí uí. Joxí dñí nínikwíroríñípimí dání eríkiemeáníni.” uowáríñiginí.

“Gíná Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweanfáriní?” urígíá nániríni.

²⁰ Parisiowa “Goríxoyá dñí tñí áamá nene yeáyí neayimíxemeaní nání gíná aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiarónfárfani?” níyaiwiro Jisasomí yaríñí re wigíawixíni, “Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweanfápi gíná imónínfáriní?” Yaríñí e wíagíá nání o re uríñiginí, “Símmájíóníñí seinaríná siñwí niwiníro re ríprífámani, ‘Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweanfápi ríxa ríyíriní.’

ripírřámantí.” nuriri ²¹ “Ámá Gorixoyá dñjř tñni yeáyř neayimixemeanřa nánř arřowayá xwřá piaxřyo dánř iwiaronřoyř rariñwáo negř tñni áwiniimi re riwo rřroniř?” oyaiwřpoyiniř re urřiñniğiniř, “Wí re ripírřámantí, ‘Siñwř winřpoyi. Ríyřrini. Siñwř winřpoyi. Jřiyřrini.’ ripírřámantí. Ayř rřpiř nánř searariñni. Gorixo xwioxřyo mřmeámř nerř seameñweáwiniğiniř yariño rřxa seyřné tñni áwiniimi re roñř enagiř nánř rariñni.” nuriri ²² xegř wiepřsariñowami re urřiñniğiniř, “Rřwéná soyřné ‘Sřá ámá imóniño ámi siñáni nimóniř emenřayi aņřni oimónini.’ yaiwřpřřá aiwř aņřni imónřagiř siñwř winřpřřámantí. ²³ Ámá wí nioniř nánř ‘Siñwř winřpoyi. Jřiworini. Siñwř winřpoyi. Riworini.’ searánáyř, nepa nearariñoiniř númi muxřřřpa éřřixini. ²⁴ Ápiañwř nerřná wřá aņř řkwřroniñř niimiř ókariñřřpa ámá imóniñáoni niweapřřná ámá nřniyá siñwřyo dánř siñáni imónimřá enagiř nánř númi mupa éřřixini. ²⁵ Xámi ámá agwř ríná ñweagřáyř rřwř niimóáná nioni řřniñř xwé wí meámřárini. ²⁶ Ámá enřná Nowao tññř iná néra wagřřpa ámá imóniñáoni weapřmniřni yarřná axřpi epřřárini. ²⁷ Ayř ‘Gorixo iniğř waxř tñni xwřřá wí neaikřxenřámantí.’ niyaiwiro o nánř dñjř peá niimoro aiwá nřro iniğř nřro néra nuro apřřř niñwřrára uro niimeága uro yarřná Nowao rřxa siřřřyo inimiř páwíaná re enřniğini. Iniğř waxř xwé nřróga niwiápřniimeariř oxř apřřř nřni iniğř namigřawixini. ²⁸ Nowao tññř iná dánř ná rřwřyo Roto tññř iná eniř Sodomiř ñweagřáyř axřpř e yagřárini. Ayř eniř Gorixo nánř dñjř peá niimoro aiwá niğa uro iniğř niğa uro nero amipř bř bř niğa uro omiñř néra uro aņř niimira uro yarřná re enřniğini. ²⁹ Sřá Roto Sodomiř přniř niwiárimiř éř úyimiř Gorixoyá dñjř

t́fni ŕfá t́fni śnjá t́fni aḡ́nami dání nḡpíerori ámá aḡ́t apimi ḡweaǵfáyf ńfni ŕfá nḡḡnigini. ³⁰ Ŕfwená eni ámá ax́p e néra nuro ‘Gorixomi xewaxo nḡweapińfámani.’ nḡyaiwia waŕfná ámá imónḡḡáoni sḡḡáni imóniḿfáriní. ³¹ Śfá ayimi ámá aḡ́t páḱk ḱt nḡmḡrḡga peyḡḡyo seáyḡ eniwámi ḡweaǵfá ḡiyf ḡiyf nḡweṕnḡro ‘Nḡḡf iýfá f́fá aḡ́t xẃfá enḡwámi weḡḡyf nḡmeámi éf ouḿni.’ nḡyaiwiro mḡpáwipa éfrixini. Aiwá omḡḡyo yarḡḡfá ḡiyf ḡiyf eni wiǵt amḡpí meaanḡro nání ámi aḡ́t t́ḡḡ e nání mupa éfrixini. ³² Rotomi xiepi nání dḡḡf oseainini. Í xeǵt iýfá f́fá amḡpí nání dḡḡf sḡpí wíagḡ nḡkḡnḡmónḡrḡ weḡḡḡf éfḡy re enḡnigini. Nḡperi śnjá imónḡḡnigini. ³³ Ámá xeǵt amḡpí dḡḡf t́ḡḡpí nání dḡḡf móf go go o dḡḡf nḡyḡmḡḡf imónḡḡf anḡḡf ḡweańfá nánípḡ sḡx́t ínḡńfámani. Ámá xeǵt amḡpí dḡḡf t́ḡḡpí nání aí ‘Pí enḡḡ!’ yaiwíf go go o dḡḡf nḡyḡmḡḡf imónḡḡpḡ anḡḡf ḡweańfá nání sḡx́t ínḡńfáriní. ³⁴ Śfá ámá imónḡḡáoni weapiḿfáyimi ámá waú aḡ́t íkwiaḡwḡyo sá weḡḡáná Gorixoyá aḡ́nájowa ẃfo, Gorixomi dḡḡf wḡkẃroarḡḡomi nḡwirḡmearo ẃfo dḡḡf mḡwḡkẃroarḡḡomi e wáripḡŕfáriní. ³⁵ Ayimi apḡx́t wípaú eni pḡrawá yuńt ikḡxéḿt yaŕfná ẃfimi nḡwirḡmearo ẃfimi e wáripḡŕfáriní. ³⁶ [Ámá waú eni omḡḡyo yaŕfná ẃfomḡ nḡwirḡmearo ẃfomḡ wáripḡŕfáriní.] Jisaso e uŕfagḡ ³⁷ xeǵt wiepḡsarḡḡowa re urḡḡfawixini, “Ámináoxini, joxḡ neararḡḡpḡ ḡimi imónḡńfáriní?” uŕfaǵfá Jisaso “O weapińfá nání ámá áwaḡf wí nearḡpax́t menini. Ámá ńfni sḡḡwḡ t́fni wḡnḡpḡŕfáriní.” oyaiwḡpoyḡnḡrḡ ewaýt xwḡýfá re urḡḡnigini, “Piýt weḡe apuŕt obax́t pénarḡḡrḡriní.” urḡḡnigini.

18

Eway† ikax† apix† aní t†ni xw†rix† meariŋo t†ni nán†r†ni.

¹ Jisaso xeg† wiep†sar†ŋowa Gor†xomi xw†iy†á r†r†im† n†wir†ná an†ŋ† win†agi p†ni wiá†p†r†ix†n†ri eway† xw†iy†á bi nur†ri ² re ur†ŋ†nig†ni, “An† bim† opis† an†yo dán† xw†rix† eyeyíróm† yar†ŋ† wo —O Gor†xo nán† wáy† mepa eri áma n†niyo d†ŋ† sip† m†wipa eri yar†ŋor†ni. ³ Om† apix† an† wí —Í en† an† apimi dán†r†ni. Í íníná o t†ŋ† e nán† n†bayiri re uray†ŋ†nig†ni, ‘Áma níni p†né n†mearar†g†áy† jox† t†ni n†rorai san† n†n†ráp†ri xw†rix† bi oyaiyi.’ uray†agi aí ⁴ o ‘San† muráp†pa oem†ni.’ n†yaiwia nú†sáná r†wéná í nán† r†xa an†ŋ† win†agi re yaiw†ŋ†nig†ni, ‘Nion† Gor†xo nán† wáy† mé ner† ámayo d†ŋ† sip† m†wiar†ŋáon† aiw† ⁵ apix† an† í an†ŋ† nimoayar†ŋagi nion† í an†ŋ† min† bayar†ná an†ŋ† nin†nig†n†ri ím† oumearóm†ni.’ yaiw†ŋ†nig†ni.” ⁶ Jisaso eway† xw†iy†á e nur†ri re ur†ŋ†nig†ni, “Áma xw†rix† eyeyíróm† yar†ŋ† sip†o eŋ†p† nán† d†ŋ† mópoy†. ⁷ O áma sip†o aiw† apix† an† íníná bayar†ŋagi nán† san† uráp†ŋ†nig†ni. Gor†xo áma ón†ŋ† wí mimón†ŋagi aí re r†yaiwiar†ŋo†, ‘Gor†xo áma x†o xeg†n† eyíron†y† om† ár†w†yiran†, ikwáw†yiran†, “Jox† san† nearápei.” urayar†náy† o kiki†á néra nú†sáná ná r†w†yo dán† san† uráp†ŋ†nig†ni.’ r†yaiwiar†ŋo†? ⁸ Oweo†! ‘An†ni san† uráp†n†fár†ni.’ searar†ŋ†ni. E ner† aiw† áma imón†ŋáon† n†weap†r†ná áma s†ni d†ŋ† n†nikw†roro yar†ŋag†a s†ŋw† win†im†fár†ani? R†xa p†ni n†niwiá†r†mi war†ŋag†a win†im†fár†ani? Ayínán† pírániŋ† d†ŋ† mópoy†.” ur†ŋ†nig†ni.

Ewayí ikaxí Parisio t́nì takisí nánì nìgwí urápariño t́nì nánìrìnì.

⁹ O *ewayí* xwiyíá rìpì enì wani dñí nìkwíróñro “None wé róniñwáonerìnì.” yaiwiro ámá wíyo peayí nìwianìro “Sìpíowarìnì.” yaiwiro yarìgíáyo nurìríná re urìñinìgìnì, ¹⁰ “Ámá waú —Wífo Parisiorìnì. Wífo takisí nánì nìgwí nearápariñorìnì. Awaú Gorìxomì xwiyíá rìrìmí wianìri nánì aṅí Gorìxo nánì naṅwí rìdiyowá yarìgíwámì nánì axíná nuri ¹¹ Parisio xegípi aṅwí e nìrómáná xegí dñí t́nì ínìmì dánì re rìrìmí wiñinìgìnì, ‘Gorìxoxìnì, nionì ámá wa yapì sipìonì menjagì nánì yayí osimìnì. Wa yapì ámáyo íwí urápariñáonìmanì. Wa yapì rìkìkìrífó yarìñáonìmanì. Wa yapì apìxí t́nì íwí inarìñáonìmanì. Takisí nánì nìgwí nearápariñí dao yapì mimónìñinì. Ayínánì yayí osimìnì. ¹² Sabaríá ayí ayo śá wíyaúmì aiwá ñwíá ñwirárìnarìñáonìrìnì. Amìpì nionì meááyí enì yaṅí nìmerì wé wúkaú eṅáná wo joxì nánì tarìñáonìrìnì.’ Parisio Gorìxomì e uraríná ¹³ takisí nánì nìgwí urápariño ná j́amìnì e nìrómáná piaxí weánariñagì nánì śñwí nìmfeyoari aṅínami maní ayá íá nìxìrìnìmáná Gorìxomì rìrìmí re wiñinìgìnì, ‘Gorìxoxìnì, nionì íwí yarìñáonìrìnì. Wá nìwianeì.’ urìñinìgìnì.” Jisaso *ewayí* xwiyíá e nurìrì ¹⁴ re urìñinìgìnì, “Ámá o Gorìxoyá śñwíyo dánì wé róniñí nìmónìmì xegí aṅí e nánì úagì aiwí wífo wé róniñí mimónìñinìgìnì. Ámá go go xewanìño seáyì e meníoyí Gorìxo xwíámì imìxìnfárìnì. Go go ‘Sìpìonìrìnì.’ nìyaiwirì ínìmì imóníoyí Gorìxo seáyì e umeníárìnì.” urìñinìgìnì.

Niaíwí onìmiápiamì wé ikwìkwiárìmí eṅí nánìrìnì.

¹⁵ Wiepìsarìñowa ámá wí wigí niaíwípiamì Jisaso wé owikwiárìrìrì nìmeámì barìñagíta nìwìnìro

“Nimeámi mibipani.” uranro yarinjagfa Jisaso sijnwí e niwiniri ¹⁶ niaíwípiani rfaiwá “Bípoi.” nuriri wiep̄sarinjowami re urinjiginí, “Ámá niaíwí onimiápia xaniyaúmi d̄injí niwikw̄roro yariḡápa Gorixomi d̄injí wikw̄rófáyí o xwiox̄tyo m̄imeámí nerí píraninjí umejweanfá ejagi nání niaíwí r̄ipia xe ob̄ipoyiniri s̄ijnwí win̄ipoyí. P̄rí m̄twiaík̄ipa époyí. ¹⁷ ‘Ámá go go niaíwí onimiápiáninjí mimón̄ipa erí Gorixomi yeáyí mur̄n̄ipa erí ner̄náyí, oyá xwiox̄tyo wí n̄ipáwiro njweap̄rfámani.’ seararinjini.” urinjiginí.

Amipí m̄imúróninjí wo yarinjí win̄ipí nánirini.

¹⁸ Judayí áminá wo niwimeari yarinjí re win̄iginí, “Nearéwapiyarinjí nanjoxini, nioni pí ner̄ná d̄injí niyim̄injí t̄njáoni aninjí íníná njweámfa nání imónim̄fáriní?” yarinjí e wíagi ¹⁹ Jisaso ámá o “X̄fo ení nanj̄o ejagi nání Gorix̄o t̄fni x̄ixení imóninjor̄fani?” oyaiwiniri re urinjiginí, “Joxí pí nání ‘Nanjoxiní n̄irarinjini? Ámá niyoní nání Gorixoni nanj̄ imónini. ²⁰ Njwí ikaxí eáninj̄ipí joxí nij̄fáriní. ‘Apixí t̄fni f̄wí min̄ipani. Niwiáp̄f̄n̄imeari ámá m̄ip̄kipani. f̄wí m̄imeapani. Ámá wo nání xwiyfá niyimáróniri yapí mur̄ipani. Rin̄iyaúmi wéyo mer̄f̄ini.’ Njwí ikaxí e eáninj̄ipí joxí nij̄fáriní.” urfagi ²¹ yarinjí wío re urinjiginí, “Nioni s̄ini niaíwí imónin̄jaé dání n̄ip̄ni n̄iméra bījáriní.” urfagi ²² Jisaso arfá e niwiri re urinjiginí, “Njwí ikaxí api píraninjí n̄iméra n̄ibiri aí bī s̄ini menj̄rini. D̄txí iyfá fá amipí n̄fni njgwí nání b̄f nemáná ámá uyipeaȳtyo m̄ini n̄twia nur̄náyí, an̄namí amipí ayá t̄njí t̄njoxí imónir̄fáriní. E nemáná n̄ibiri nioni n̄ix̄df̄r̄ixini.” urfagi aí ²³ o arfá e niwir̄ná amipí xwé wí m̄imúróninj̄o ejagi nání aga

xwioxíyo dání dñjť rńá nuxerĩ xwirńá nimónĩrĩ kipĩjť niyirĩ roñagi ²⁴ Jisaso e niwĩnĩrĩ re riñĩnigĩnĩ, “Ámá amĩpĩ mĩmúrónĩgĩáyť nene Gorĩxomĩ nuxťdĩrane oyá xwioxíyo páwianĩ nání anĩjť minť oyaneyĩnĩrĩ nero aiwĩ nĩpáwipaxť mimónĩjotĩ. ²⁵ Kamerť enť rapĩrapť gwť kiwearĩgĩá óť ayĩkwĩnĩmĩ páwipaxť mimónĩnĩ. Ámá amĩpĩ mĩmúrónĩgĩáyť kamerť enť óťyimĩ mĩpáwipa yarĩjťyť yapi Gorĩxoyá xwioxíyo nĩpáwiro ñweapaxť mimónĩjotĩ.” rńagi ²⁶ ámá e niñweámáná arńá wigťáyť —Judayť nńnĩ “Amĩpĩ mĩmúrónĩgĩáyť Gorĩxoyá dñjť tńnĩ amĩpĩ mearĩñagťa nání Gorĩxo yayť winarĩnĩ.” yaiwiagťáyťrĩnĩ. Ámá e niñweámáná arńá wigťáyť ududť winťagi omĩ re urĩgťawixĩnĩ, “Joxĩ nearťĩpĩ nepa eñánáyť, Gorĩxo ámá gĩyo yeáyť uyimĩxemeanťárťanĩ?” urńagi ²⁷ o re urĩjĩnigĩnĩ, “Amĩpĩ ámá mepaxť imónĩjťyť Gorĩxo ananĩ e nepaxťrĩnĩ. Gorĩxo ananĩ ámá yeáyť uyimĩxemeapaxťrĩnĩ.” urńagi ²⁸ Pitao re urĩjĩnigĩnĩ, “Ai, ámá o xegť amĩpĩ pńnĩ mĩwiárĩpa nerĩ rĩxťdĩpaxť mĩwimónarĩñagi aiwť none negť aňť tńnĩ amĩpĩ nńnĩ pńnĩ nĩwiárĩmĩ joxĩ númĩ rĩxťdĩñwĩnĩ.” urńagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awamĩ re urĩjĩnigĩnĩ, “Gĩyť gĩyť nionĩ dñjť nĩnĩkwĩroro wĩnĩyť enĩ Gorĩxoyá xwioxíyo páwĩrĩxĩnĩrĩ wáť rĩmepťrĩ nání wigť aňťranĩ, xiepĩmĩranĩ, xexĩrťmeáowamĩranĩ, xanĩyaúmĩranĩ, wigť niafťytoranĩ, pńnĩ nĩwiárĩmĩ nĩnĩxťdĩrĩnáyť, anťá imónĩpťrťámanĩ. Agwť ríná Gorĩxo ayť pńnĩ nĩwiárĩmĩ úťá axĩpĩ wĩnĩ mĩnĩ nĩwimáná ámá nńnĩ mí ómómĩxĩmť éiná ayť dñjť anĩjť ínĩná ñweapťrťa nání enť winťárĩnĩ.” urĩjĩnigĩnĩ.

Ámĩ áwanť “Nĩnĩpĩkipťrťárĩnĩ.” urĩjť nánírĩnĩ.

³¹ O xegí wiep̄sar̄iḡí wé wúkaú síkwí waú awamí j̄fam̄in̄i e n̄imeáa numáná re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Jerusarem̄i nán̄i war̄iḡwin̄i. E rémóáná am̄ip̄í Gor̄ixoyá xwiḡfá w̄fá rókiamoaḡfáwa ámá imón̄iḡáon̄i nán̄i n̄ir̄iro eaḡf̄ap̄i x̄ixen̄i nímean̄f̄ar̄in̄i. ³² Neḡí Judaȳí miḡf̄ n̄iror̄f̄ráná émáḡf̄ wa f̄á n̄in̄xero ikaȳfw̄ n̄imear̄iro iwan̄f̄ n̄imépero rean̄w̄f̄ n̄ur̄iro ³³ síkwí raḡf̄ p̄r̄f̄ nuȳkiro n̄nimáná n̄ip̄ikip̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. E ner̄i aiw̄i r̄ixa sf̄á w̄iyáú w̄iyi óráná ám̄i n̄wiápn̄imeám̄f̄ar̄in̄i.” áwan̄f̄ p̄irán̄iḡí e ur̄faḡi aiw̄i ³⁴ xwiḡfá ap̄i awam̄i ín̄im̄f̄in̄iḡí imón̄iḡagi nán̄i n̄ijf̄á wí mimón̄ipa nero x̄fo r̄f̄f̄ȳf̄ “Aȳf̄ nán̄i r̄f̄a nearar̄in̄i?” miḡyaiwiḡf̄awix̄in̄i.

S̄iḡw̄f̄ sup̄ar̄iḡí wom̄i nan̄f̄ im̄ix̄iḡí nán̄ir̄in̄i.

³⁵ O an̄f̄ xegí yoḡ Jeriko r̄in̄iḡf̄p̄i t̄f̄ḡf̄ e r̄f̄m̄ine rémoar̄fn̄á ámá s̄iḡw̄f̄ sup̄ar̄iḡí wo óf̄ man̄f̄pá t̄fn̄i n̄iḡweámáná ámá e pwar̄iḡf̄áyo aiwá nán̄i r̄ix̄iḡí nur̄ir̄fn̄á ³⁶ ar̄fá w̄if̄ȳf̄ w̄iḡin̄iḡin̄i. Ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ ik̄wik̄wier̄f̄ pwar̄iḡaḡf̄a ar̄fá n̄wir̄i yar̄iḡf̄ re w̄iḡin̄iḡin̄i, “Pí nán̄i yar̄iḡoi?” ur̄faḡi ³⁷ ámá wí áwan̄f̄ re ur̄f̄ḡf̄awix̄in̄i, “Nasaret̄i dán̄f̄ Jisaso pwar̄iḡagi yar̄iḡoi.” ur̄faḡf̄a ³⁸ o r̄f̄aiwá re r̄iḡin̄iḡin̄i, “Jisasoḡi, m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Depitomi xiáwox̄in̄i, jox̄i wá n̄iwianei.” rar̄iḡagi ³⁹ ámá Jisasomi xám̄i umeaḡf̄áȳf̄ o r̄f̄aiwá e rar̄iḡagi ar̄fá n̄iwiro m̄ix̄f̄ nur̄iro “P̄fn̄i wiárei.” ur̄faḡf̄a aiw̄i r̄f̄aiwá en̄f̄ t̄fn̄i ám̄i w̄in̄i w̄in̄i n̄ir̄ir̄i re r̄iḡin̄iḡin̄i, “Jisasoḡi, Depitomi xiáwox̄in̄i, jox̄i wá n̄iwianei.” ur̄ar̄iḡagi ⁴⁰ Jisaso e n̄irónap̄imáná sekax̄f̄ re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Om̄i n̄wir̄imeám̄i b̄f̄poyi.” ur̄faḡi ámá wí r̄ixa n̄wir̄imeám̄i an̄w̄i e báná ⁴¹ Jisaso yar̄iḡf̄ re w̄iḡin̄iḡin̄i, “Nion̄i p̄i onin̄ir̄i n̄irar̄iḡin̄i?” ur̄faḡi re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ámin̄áox̄in̄i, nion̄i ám̄i s̄iḡw̄f̄ oan̄im̄in̄ir̄i r̄irar̄iḡin̄i.” ur̄faḡi ⁴² Jisaso re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Dix̄f̄

sɨŋwɛ anani oxoarɛini. Diŋɛ niniɛkwɛroriŋɛpimi dani erɛkiemeaniɛɛini.” urana ⁴³ re eŋɛnigini. Xegɛ sɨŋwɛ noxoarɛ sɨŋwɛ anɛŋɛnigini. Sɨŋwɛ nanɛri Jisasomi nuxɛdɛri Gorɛxomi seayi e umearɛna ama nɛni o e eagi niwɛniro ayɛ eni Gorɛxomi seayi e megɛawixini.

19

Sakiaso eŋɛpi naniɛri.

¹ Jisaso ɛɛa Jeriko niɛmori aŋɛ apimi awɛniɛni pwarɛna ² ama wo Sakiasoyɛ riɛniŋo —O ama takisɛ nani niŋwɛ uraparigɛayo xiɛawaniŋɛ imoniŋɛta worini. Amɛpi wi mimuronɛni. ³ O “Ama Jisasoyɛ riɛniŋo gorɛani?” niyaiwiri sɨŋwɛ winimɛniɛri neri aiwi riɛtwo eŋagi nani oxɛ apixɛ uyimaroariŋagɛa o yopa niɛmegɛniɛni ⁴ ayo xami numeari aŋɛni nuri “Jisaso ofɛ riɛyimi puniŋo.” niyaiwiri omi sɨŋwɛ winimɛniɛri nani ikɛta womi niɛyiriɛ weniŋɛ neri roŋana ⁵ Jisaso niɛbiri e niɛronapiɛmana sɨŋwɛ ananɛɛyɛ Sakiasomi niwɛniɛri re uriŋɛnigini, “Sakiaso, aŋɛni wɛɛni. Sɛta riɛyi joxɛ tɛni ŋweamɛini. Dixɛ aŋɛ e nani owaiyi.” urɛagi ⁶ o aŋɛni niwɛniɛri yayɛ tɛni niwiriɛmeami xegɛ aŋɛ e nani niɛmeaa uriŋɛnigini. ⁷ Xegɛ aŋɛ e nani niwiriɛmeami uagi ama nɛni sɨŋwɛ e niwɛniro wikɛ diŋɛ niwɛniro re riɛniŋɛawixini, “Ama ɛwɛ yariŋɛ o tɛni ŋweamɛniɛri nani pi nani uŋo?” riɛnari ⁸ Sakiaso ɛɛ niɛromana Jisasomi re uriŋɛnigini, “Amiɛnaoxini, niŋɛ iyɛta fa amɛpi nɛni bi biaɛ kikiɛri nepayomana bi ama uyipeayɛ imoniŋɛtao mɛni wimɛariɛni. Ama giɛɛ giɛyo nioni yapɛ niwɛniɛri niŋwɛ ɛwɛ urapiŋayo wigɛ ɛwɛ urapiŋayɛ tɛni nioniya wi tɛni seayi e nikwiariɛri mɛni wimɛariɛni.” urɛagi ⁹ Jisaso re uriŋɛnigini, “Agwi ama ro arɛo Ebiɛtamo Gorɛxomi diŋɛ niwɛniro yagɛpa axɛpi neri niɛsaniɛri eagi nani

Gorixo rixa yokwarimf niwiiri yeayf uyimixemeajo. ¹⁰ Ayf ripi nanirini. Amá imoninjoní amá fwf nera nuro anijf ikeamónaniro yarigfáyo nání pfa nerí yeayf uyimixemeámiriri binjonirini.” riniginini.

Ewayf ikaxf omijf wiarigfa wé wúkaú nanirini.

¹¹ Amá ayf xwiyfá api arfa niwiro Jerusalemí Jisaso warinje nání rixa anwi e imoninjagi niwiniro dijf re nimóa ugřawixini, “Gorixo nene xwioxfo mimeámí nerí neamejweanf rixa nimoninijoi. Jisaso Jerusalemí niremorina émayo mixf nuxřdowarimáná mixf ináyf nimoniri xwioxfo mimeámí nerí neamejweanijoi.” Dijf e nimóa warina Jisaso “O negf mixf ináyf apaxf mé nimonimenijoi.” oyaiwipoyiniri ewayf xwiyfá bi nuriri ¹² re uriniginini, “Amá aminá wo mixf ináyf imónaurí amí nibiri xegf amáyo menjearí emfaniri anj ná jfami imoninjimí uminiri nerina ¹³ xegf xináiwánijf nimoniro omijf wiarigfa wé wúkaú awami ‘Eini.’ nuriri nigwf gorf amá anijf minf omijf emá waú wo nero mearigfo woni woni niwia nurí re uriniginini, ‘Nigwf nioní seaiaparinjá ripi sayá imixipřfa nání bisinist nimixa warina seaimeámigini.’ nurimi úaná ¹⁴ amá anj e xfo tñni jweagfáyf wigf xwioxfo dání wikf dijf niwiiwiro wigf amá wíyo re uowarigřawixini, ‘Mixf ináyf imimiximf yarijomí nuro “O nene neamejweanfa nání mneaimonarini.” uripoyi.’ uowarigřa awa nuro mixf ináyf imimiximf yarijomí e urřagfa aiwi ¹⁵ o aminá bfomi mixf ináyf nimixiri xegf anj e nání uowariniginini. O rixa mixf ináyf nimoniri anj e niremorina awa bisinist nimixirina nigwf sayá rfa imixřawixiniri řijwf owinimniri re riniginini, ‘Gf omijf niarigfa nigwf wináwa obřpoyi.’ rana

¹⁶ wo nĩbirĩ re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Negĩ neameñweañoxĩnĩ, ñĩgwĩ gorĩ joxĩ niapĩño tĩnĩ bisĩnisĩ nimĩxa nurĩnĩ rĩxa wé wũkaũ sayá imĩxĩñĩrĩnĩ.’ urĩagĩ ¹⁷ o re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Gĩ omĩñĩ niarĩñĩ ñañoxĩnĩ, ayĩ awĩaxĩrĩnĩ. Joxĩ ñĩgwĩ nionĩ siapĩñáo tĩnĩ nionĩ rĩrĩñĩpa xĩxenĩ enĩ nánĩ gapĩmanĩ nimónĩrĩ añĩ wé biaúmi meñweáĩrĩxĩnĩ.’ urĩñĩnigĩnĩ. ¹⁸ Ámi wo nĩbirĩ re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Negĩ neameñweañoxĩnĩ, ñĩgwĩ gorĩ joxĩ niapĩño tĩnĩ bisĩnisĩ nimĩxa nurĩnĩ rĩxa wé wũ sayá imĩxĩñĩrĩnĩ.’ urĩagĩ ¹⁹ mĩxĩ ináyo re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Joxĩ enĩ gapĩmanĩ nimónĩrĩ añĩ wé bimĩ meñweáĩrĩxĩnĩ.’ urĩñĩnigĩnĩ. ²⁰ Ámi wo nĩbirĩ re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Negĩ neameñweañoxĩnĩ, ñĩgwĩ joxĩ niapĩño nionĩ írĩkwĩyo wowĩ nerĩ tĩñáo sĩnĩ riworĩnĩ. ²¹ Joxĩ xeanĩñĩ rarĩñoxi enagĩ nánĩ wáyĩ ninĩagĩ “Ñĩgwĩ ro xwĩrĩfá ikĩxéánáyĩ, iwanĩñĩ neanĩfáĩrĩnĩ?” nĩyaiwĩrĩ bisĩnisĩ wĩ mimĩxĩñĩrĩnĩ. Joxĩ amĩpĩ ámá wa tĩfáyĩ dĩxĩ mearĩ aiwá ámá wa iwĩfá urĩfáyĩ dĩxĩ mirĩ yarĩñoxi enagĩ nánĩ rĩrarĩñĩnĩ.’ urĩagĩ ²² o re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Omĩñĩ niarĩñĩ sumĩ roxĩnĩ, jĩwanĩñoxi nĩrĩfĩyo dánĩ xwĩyĩfá rĩmearĩmĩnĩ. Nionĩ xeanĩñĩ rarĩñáonĩ amĩpĩ ámá wa tĩfáyĩ ñĩgĩ mearĩ aiwá wa iwĩfá urĩfáyĩ ñĩgĩ mirĩ yarĩñáonĩ enagĩ nánĩ joxĩ nĩjĩfá imónĩñagĩ nánĩ ²³ pí nánĩ ñĩgwĩ nionĩ siapĩñáo ñĩgwĩ añĩyo mĩnĩtipa enĩrĩnĩ. E nĩtĩrĩ sĩñwĩrĩyĩ, ñĩgwĩ o tĩnĩ ámi bĩ seáyĩ e ikwĩarĩñĩñáná meámĩnĩrĩ éarĩnĩ.’ nurĩrĩ ²⁴ ámá añwĩ e rogĩfáyo re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Ámá romĩ ñĩgwĩ ro nurápiro ñĩgwĩ wé wũkaũ tĩñomĩ mĩnĩ wĩpoyĩ.’ urĩagĩ ²⁵ awa re urĩgĩfawixĩnĩ, ‘Ai, negĩ neameñweañoxĩnĩ, o rĩxa wé wũkaũ tĩñorĩnĩ. Pĩ nánĩ ámi wo wirĩnĩnĩ?’ urĩagĩfá ²⁶ o re urĩñĩnigĩnĩ, ‘Nionĩ re searĩñĩnĩ, “Ámá gĩyĩ gĩyĩ nionĩ winápi pĩránĩñĩ nĩmero xwé nimĩxĩrĩnáyĩ

ámí wíní meapíríáríní. Gíyí gíyí nioní wíjápí mímepa nerí kíkífá nerínáyí apí aí ámí nurápmífáríní.” seararíníní. ²⁷ E nerí aiwí nioní t́níní mǐxí imónarínjwáyí “O negí mǐxí ináyí nimónírí neamejweani nání mǐneaimónaríní.” yaiwífáyo níwirímeámí níb́iro gí síjwí aníjǎe dání píkípoyí.’ uríníniginí.” ²⁸ Jisaso ewayí xwíyífá apí nurárimí Jerusaremí nání níyíríná xámí umeanjíniginí.

*Jerusaremí*yo nírémoríná mǐxí ináyí rémoarígífápa rémoj́f náníríní.

²⁹ Jisaso aní onímíá biaú —Aní apiaú d́wí Oripí rínínj́pímí dání anjwí e imóníní. Apiaú yof Betípassi rínínj́pí t́níní Betani rínínj́pí t́níní t́nj́ e anjwí e nírémoríná wíepísarínj́yí waúmí re uowáríniginí, ³⁰ “Awagwí aní j́apímí nání nuri nírémoríná dogí sípíkí e yurárínínjagí winíío —Síní áamá seáyí e éf mǐnjweaarígíforíní. Omí níkwearí nímeámí b́píyí. ³¹ Áamá wo síjwí neanírí ‘Awagwí pí nání íkwearínjít?’ earánáyí, re urípiyí, ‘Ámínáo seáyí e éf níjwearí nímeámí umínírí nání yearowárínjoi.’ urípiyí.” uowáríagí ³² awaú nuríná x́ío uríípa ax́pí enjagí níwinírí ³³ ríxa dogí sípíkó íkwearíná xiáwowa re urígíawixíní, “Pí nání dogíomí íkwearínjít?” uríagífa ³⁴ awaú “Yegí Ámínáo seáyí e éf níjwearí nímeámí uní nání íkwearínjwí.” nurírí ³⁵ Jisaso pwarínje nání nímeámí nuri e nurárimáná wigí rapírapí seáyí e yínígíapí seáyí e níwikwíáiro Jisasomí seáyí e njwiráraná ³⁶ dogíomí éf níjwearí nímeámí waríná oxí apíxí x́ío t́níní warígíáyí mǐxí ináyíyo yayí wianíro yarígífápa wigí iyífá sanjwíyo ríkárínígíáyí nímearo óf e íkwianjwí neapára nuro ³⁷ o ríxa Jerusaremí t́nj́

an̄wí e n̄rémorfná d̄fwí m̄n̄j̄t̄ Orip̄iȳt̄ r̄n̄n̄j̄t̄p̄im̄t̄ ip̄fm̄ieaarfná xeḡt̄ wiep̄sar̄n̄j̄t̄ obax̄t̄ x̄fo t̄n̄j̄t̄ e ep̄t̄roȳt̄ eḡt̄áȳt̄ re eḡt̄awix̄n̄t̄. Em̄t̄m̄t̄ Jisaso yar̄n̄j̄t̄ n̄fn̄nȳt̄ s̄n̄j̄w̄t̄ win̄ayiḡfá nán̄t̄ yaȳt̄ seáȳim̄t̄ dán̄t̄ nero Gor̄ix̄o nán̄t̄ r̄faiwán̄n̄j̄t̄ n̄r̄t̄ro yaȳt̄ numero ³⁸ re n̄ira uḡt̄awix̄n̄t̄, “M̄ix̄t̄ ináȳt̄ Ám̄ináo neaurowár̄n̄j̄t̄ ro oyá d̄n̄j̄t̄ t̄n̄t̄ seáȳt̄ e oimón̄n̄t̄. ‘An̄t̄nam̄t̄ n̄wean̄ox̄n̄t̄, jox̄t̄ n̄t̄waȳt̄rón̄r̄t̄ on̄wean̄t̄.’ neaimón̄ar̄n̄t̄. Om̄n̄t̄ seáȳim̄t̄ dán̄t̄ yaȳt̄ oumeaneȳt̄.” n̄ira war̄fná ³⁹ Parisi wa ámá ep̄t̄roȳt̄ eḡt̄áyo áw̄n̄im̄t̄ dán̄t̄ re ur̄iḡt̄awix̄n̄t̄, “Nearéwap̄t̄yar̄n̄j̄ox̄n̄t̄, d̄ix̄t̄ wiep̄sar̄n̄j̄t̄yo m̄ix̄t̄ nur̄r̄t̄ ‘E m̄ir̄ipa époȳt̄.’ uret̄.” ur̄faḡt̄a aí ⁴⁰ o re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄t̄, “Wí p̄fn̄t̄ wiár̄t̄p̄r̄t̄méot̄. P̄fn̄t̄ n̄t̄wiár̄t̄fnáȳt̄, s̄n̄j̄á t̄t̄ȳt̄ en̄t̄ r̄faiwán̄n̄j̄t̄ n̄r̄t̄ro nion̄t̄ nán̄t̄ Gor̄ix̄om̄t̄ seáȳt̄ e umep̄t̄ráot̄.” ur̄n̄j̄n̄iḡn̄t̄.

Jisaso Jerusarem̄t̄ nán̄t̄ n̄w̄t̄ ean̄j̄t̄ nán̄t̄r̄n̄t̄.

⁴¹ Jisaso r̄ixa Jerusarem̄t̄ t̄n̄j̄t̄ e an̄wí e n̄rémorfná an̄j̄t̄ ap̄im̄t̄ n̄t̄w̄n̄t̄fná n̄w̄t̄ near̄t̄ ⁴² re r̄n̄j̄n̄iḡn̄t̄, “Jerusarem̄t̄ n̄weáȳfné nion̄t̄ éf̄ pírán̄n̄j̄t̄ sean̄w̄ir̄ár̄t̄pax̄t̄ imón̄n̄j̄áp̄t̄ nán̄t̄ n̄j̄t̄á nimón̄t̄ro s̄n̄j̄w̄t̄r̄ȳt̄, aȳt̄ nan̄j̄t̄ imón̄t̄m̄n̄t̄r̄t̄ en̄j̄r̄n̄t̄. E ner̄t̄ aiw̄t̄ nion̄t̄ seḡt̄ s̄n̄j̄w̄t̄ an̄iḡt̄e dán̄t̄ p̄fn̄t̄n̄j̄t̄ imón̄n̄j̄agi nán̄t̄ seȳfné maj̄fá imón̄n̄j̄ot̄. ⁴³ R̄fwéná ámá seȳfné t̄n̄t̄ m̄ix̄t̄ inar̄iḡt̄áȳt̄ awí n̄seamero seḡt̄ ák̄n̄j̄áp̄im̄t̄ p̄ixemoán̄n̄t̄ro nán̄t̄ xw̄fá waíw̄n̄n̄j̄t̄ n̄ita n̄t̄peȳiro awí xap̄t̄xap̄t̄ n̄t̄seamud̄t̄mómáná ⁴⁴ seḡt̄ an̄j̄t̄ p̄ip̄t̄nam̄t̄ néra uro n̄iaíw̄t̄ p̄ip̄k̄im̄t̄ ero nero an̄j̄t̄ n̄t̄m̄ir̄t̄fná s̄n̄j̄á n̄k̄k̄írón̄t̄ga peȳin̄n̄j̄t̄ȳt̄ b̄t̄ xe ok̄k̄írón̄t̄r̄t̄ s̄n̄j̄w̄t̄ win̄t̄p̄t̄r̄faman̄t̄. Yeáȳt̄ seaȳim̄ixemeám̄t̄a nán̄t̄ seaímeáagi aiw̄t̄ seȳfné mí m̄n̄óm̄t̄x̄ipa yar̄n̄j̄aḡfá nán̄t̄ e e seaik̄ár̄t̄p̄r̄fár̄n̄t̄” r̄n̄j̄n̄iḡn̄t̄.

ʼAḡí rǐdiyowá yarǐgǐiwámǐ dánǐ mǐxǐ urowárapǐḡǐ nánǐrǐnǐ.

⁴⁵ Jisaso rǐxa Jerusaremǐ nǐrémorǐ aḡǐ naḡwǐ Gorǐxo nánǐ rǐdiyowá yarǐgǐiwámǐ nǐpáwirǐ áamá makerǐá nǐmǐxǐro naḡwǐ rǐdiyowá nánǐ bǐ yarǐgǐáyo mǐxǐdámǐ nǐwirǐná ⁴⁶ re urǐḡǐnǐḡǐnǐ, “Bǐkwǐ Gorǐxoyápǐmǐ xegǐ aḡǐ riwá nánǐ re nǐrǐnǐrǐ eánǐnǐ, ‘Aḡǐ nionǐyáyǐ áamá nǐbǐro xwǐyǐá rǐrǐmǐ nǐpǐrǐfiwárǐnǐ.’ nǐrǐnǐrǐ eánǐḡagǐ aiwǐ seyǐné aḡǐ áamá yapǐ nǐwiepǐsiro ǐwǐ uráparǐgǐáyǐyáiwánǐḡǐ imǐxarǐḡoi.” urǐḡǐnǐḡǐnǐ.

⁴⁷ O sǐá ayǐ ayo aḡǐ iwámǐ dánǐ áamáyo uréwapǐyarǐná apaxǐpánǐḡǐ imónǐgǐá xwéowa tǐnǐ ḡwǐ ikaxǐ eánǐḡǐpǐ mewegǐáwa tǐnǐ Judayǐ ámǐná seáyǐ e imónǐgǐáwa tǐnǐ omǐ “Opǐkianeyǐ.” nǐrǐro aiwǐ ⁴⁸ oxǐ apǐxǐ nǐnǐ oyá xwǐyǐá arǐá wianǐro aga nǐwimónarǐḡagǐ nánǐ omǐ pǐkipaxǐ bǐ mimónǐḡagǐ nánǐ sǐḡwǐ wǐnaxǐdǐmegǐawixǐnǐ.

20

“ ‘Joxǐ nénǐ tǐḡoxǐ imónei.’ go rǐrǐḡoi?” urǐgǐá nánǐrǐnǐ.

¹ Sǐá Jisaso aḡǐ Gorǐxo nánǐ rǐdiyowá yarǐgǐiwámǐ nǐpáwirǐ áamáyo xwǐyǐá yayǐ winǐpaxǐ imónǐḡǐpǐ uréwapǐyarǐḡǐ wǐyǐmǐ apaxǐpánǐḡǐ imónǐgǐá xwéowa tǐnǐ ḡwǐ ikaxǐ eánǐḡǐpǐ mewegǐáwa tǐnǐ Judayǐ mebáowa tǐnǐ omǐ nǐwímearo ² re urǐgǐfawixǐnǐ, “ ‘Joxǐ nénǐ tǐḡoxǐ imónei.’ go rǐrǐḡagǐ joxǐ áamá aḡǐ riwámǐ makerǐá nǐmǐxǐro naḡwǐ rǐdiyowá nánǐ bǐ yarǐgǐáyo mǐxǐdámǐ éǐnǐḡǐnǐ?” urǐḡǐá ³ o re urǐḡǐnǐḡǐnǐ, “Nionǐ enǐ yarǐḡǐ bǐ oseaimǐnǐ. Soyǐné áwanǐ nǐránáyǐ, nionǐ yarǐḡǐ niarǐgǐápǐ nánǐ enǐ ananǐ áwanǐ searǐmǐtǐnǐ.” nurǐrǐ ⁴ yarǐḡǐ re winǐnǐḡǐnǐ, “Jono wayǐ nǐneameaia

uŋo Ŋwá aŋnamí ŋweaŋo urúagi rífa eŋinigiŋi? Xegí dŋí tŋni rífa eŋinigiŋi?” urúagi ⁵ wiwanŋowa yarŋŋ niniro re rŋngíawixini, “None ‘Gorixoyá dŋí tŋni eŋinigiŋi.’ uráná re nearinŋoi, ‘Soyŋé pí nání o rŋŋpí nání arfá niwiro dŋí mŋkwŋropa egfárini?’ nearini eŋagi nání wí e urŋpaxí menini.” niriŋiro ⁶ ámi re rŋngíawixini, “E nerí aí none ‘Jono xegí dŋí tŋni wáf nurimerí wayí niŋeameaia uŋŋrini.’ uránáyí ámá nŋni ‘Jono Gorixoyá dŋí tŋni wáf rókiamonŋí worini.’ niyaiwiro nání sŋjá niŋearo neapŋkipŋrixini. Api ení wí murŋpa oyaneŋi.” niriŋiro ⁷ Jisasomi re urŋgíawixini, “None majfárini. Gorixoyá dŋí tŋni yagŋrŋani? Xegí dŋí tŋni yagŋrŋani?” urúagí ⁸ o re urŋŋinigiŋi, “Soyŋé Jono nání dŋí yaiwiarŋgíapi nání áwanŋí miniŋŋagífa nání nioni ení ‘Joxi e éŋrixini.’ niriŋo nání áwanŋí wí searimiméini.” urŋŋinigiŋi.

Ewayí ikaxí wainí omŋŋí uwŋnaxídiarŋgíáwa nániriŋi.

⁹ O ewayí xwiyfá rŋpí urŋŋinigiŋi, “Ámá wo wainí uraxí omŋŋí bŋ wáfá nura núŋsáná ámá wami re urŋŋinigiŋi, ‘Gí omŋŋí rŋpí píranŋŋí sŋwŋ nuwŋnaxídíŋrixini.’ nurimi aŋŋ wimi urŋŋimŋiriŋi nání nuri emá obaxí niŋweaŋisáná ¹⁰ rŋxa wainí sogwí yóŋ éáná xegí omŋŋí wiariŋgífa wo xfo xegí wí ourápauiŋiriŋi urowarŋagi aiwi omŋŋí sŋwŋ uwŋnaxídiarŋgíáwa omí fá niŋero iwanŋí niŋépero anŋomi wariŋgíawixini. ¹¹ Omŋŋí xiáwo ámi xegí omŋŋí wiariŋgífa womí urowaráná omŋŋí sŋwŋ uwŋnaxídiarŋgíáwa omí ení iwanŋí niŋépero o ayá owiniriŋiŋi rŋperirŋí numero anŋomi wariŋgíawixini. ¹² Omŋŋí xiáwo ámi omŋŋí wiariŋgífa womí urowaráná omí mŋŋí niŋoro bŋariwamini moaigíawixini. ¹³ Omŋŋí xiáwo awa íníná xegí

omihí wiiarigfawami iwanhíni nimepero anfowami uowararhagfa nani re yaiwihingini, 'Nioni arire eminireini? Gf iwí dñf sixf uyiñáomi ouowarimini. "Omi xixeni arfá wiprfáriní." nimónariní.' niyawiwi uowarfagi aí ¹⁴ awa xegf xewaxo barhagf shwí niwiniro re rinigfawixini, 'Xanoyá dñf meanfo jfiwo barini. Omiñf amipiyf negf imóninfa nani omi opikianeyf.' niriniro ¹⁵ omi fá ni-xero bfaríwámíni nimoaimaná pikigfawixini." Jisaso ewayf xwiyfá e nuriri yarhñf re wihingini, "Omiñf xiáwo xewaxomi pikigfá nani awami pí winfáriní?" Yarhñf e niwiri ¹⁶ re urihingini, "Omiñf xiáwo nibiri omihñf shwí uwímaxfdiarigfawami pipikimf niyárimaná omihñf ámi wa shwí oníwímaxfdípoyiniri mini winfáriní." urfagi áma e rowapigfá arfá e niwiro "Jisaso 'Judayiné omihñf shwí uwímaxfdiarigfáyf yapí imónihoi.' rfa nearariní?" niyawiwo re rigfawixini, " 'Oweoi! Wí e enfámani.' neaimónariní." urfagfa aí ¹⁷ o shwí agwí niwiniri re urihingini, "Seyiné 'Wí e epaxí menini.' yaiwiarhagfa aí pí nani Bkwíyo ewayf xwiyfá rípi enína niri e agfawixini, 'Sñjá ahñ mirarigfáwa sñjá awiaxf wo nani pfa nerfná wo "Sipixini." niri emi mófo Goríxo "Awiaxorini." niri nimeari ahñ xfo mirarhijwami iwamfo nitwayirori mirihriní.' xwiyfá wfa rókiamoagfáwa e niri e agfapi pí nani rinini? Seyiné dñf rimoarhioi? ¹⁸ Sixf botorixf sñjáyo nipiérori prf miyeámf inarhñpa áma gíyf gíyo sñjáyo nipiérori xáwí nearfnáyf axfp imóniprfáriní. Xwasfwf yeáyf bimi sñjá nipiérori nearfná yuní wararhñpa sñjáyo áma gíyf gíyo nipiérori nearfná axfp xwasfwf yuninñf imiximfáriní." Jisaso xfo sñjáónihñf nimóniri nani e urihingini.

Niḡwí takisí nání émáyo wiayigíá nánirini.

¹⁹ Niḡwí ikaxí eáninḡipi mewegíáwa tñni apaxípaninḡi imónigíá xwéowa tñni awa “Jisaso ewayí xwiyíá níneariríná ‘Soyíné omiḡí xiáwomi xewaxo pikíáninḡi imóninḡot.’ ríá neararini?” niyaiwiro axíná “Ríxa íá oxíraneyí.” niyaiwiro aiwi oxí apixí e epíroyí egíáyí nání wáyí niwiro íá mixiripa nero ²⁰ siḡwí niwinaxída nemero ámá wa yapí niwíwapíyiro siḡwí niwinaróa oupoyiniri nurowáiro re urigíawixini, “Soyíné ámá naḡoyíneninḡi nimóniro yapí niwíwapíya nuríná pasáninḡi niméra úpoyí. Xwiyíá omi anani ḡwí yipaxí wí ránáyí, ríxa omi íá xepíri nání ḡapímanomi áwanḡi urani nání re urípoyí, ‘Takisí nání niḡwí émáyí nearáparigíápi sini miní wianiréwini? Miní miwipa yaniréwini?’ urípoyí. O ‘Oweoi, sini miní miwipa époyí.’ ránáyí émáyí omi íá níxero ḡwí yipíráoi.” urowáragíá ²¹ awa nuro Jisasomi niwímearo pasáninḡi niméra nuríná weyí re umearigíawixini, “Nearéwapíyarinḡoxini, joxi xwiyíá niri nínearéwapíyiríná náyoní nearéwapíyarinḡoxi enaḡi nání nene niḡfáriní. Ámá ḡiyí ḡiyí símeáagíá aí símímanḡi siḡwí niwiniri siḡwí nání wáyí mé xwiyíá Gorixoyá nepáni urarinḡipi nearéwapíyarinḡoxirini.” nuriro ²² yarinḡi re wigíawixini, “Dinḡi joxiyá píoi yaiwiarinḡini? ‘Nene émáyí mixí ináyí Sisaomi takisí nání niḡwí miní niwiayiranéná apáni wiarinḡwini.’ risimónariní? ‘Nipikwini miyarinḡwini.’ risimónariní?” uríagíá aiwi ²³ Jisaso yapí wíwapíyaníro yarinḡápi nání dinḡi adadí niwirí niḡíá nimónirí nání re urinḡiniginí, ²⁴ “Émáfyá moní bi síwá nípoyí.” nuriri ríxa síwá wíaná yarinḡi re winḡiniginí, “Niḡwí rípiimi yoí goyá eániri símímanḡi goyá ḡwiráriniri inini?”

piaxíyo dání iwiaronfo sa mixí ináyí Depitoyá xiáwo imóniníárini.’ pí nání rarigfáriní? ⁴²⁻⁴³ Bíkwi Samiyí rininíyo Depito xewaníño ámá arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání níriri ríwamíñf rípi eañfíriní, ‘Goríxo gí Ámináomi re uríñiniginí, “Joxí wé náúmíni éf nínwearí joxí tñni mixí iníáyo xopírarf ríwiimíáé nání xwayí naníri ñweátríxini.” Goríxo gí Ámináomi e uríñiniginí.’ Depito ríwamíñf apí nearfná ⁴⁴ xegí xiáwo nání ‘Gí Ámináorini.’ níriri nání aríge xegí xiáwo imónini?” Jisaso ámá nñni “Ámá yeáyí neayimíxemeaní nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi raríñwáo anani Depitomi seáyí e nimóniri nepa Goríxoyá xewaxorfani?” oyaiwípoyniri e uríñiniginí.

“Ñwí ikaxí eáníñfpi mewegíáwa yarigfápa mepani.” uríñf nánirini.

⁴⁵ Ámá nñni o e raríñagi aríá wiarfná xegí wiepísaríñowami re uríñiniginí, ⁴⁶ “Ñwí ikaxí eáníñfpi mewegíáwa yarigfápa mepa éfríxini. Awa ámá weyí oneamépoyniri rapírapí sepíáni niyínimí añf emero ámá makeríá imíxarigíe dání ‘Ámináoxini.’ onearfpoyniri emero rotú añíyo nípawirónarani, aiwá imíxarigíe nírémorónarani, ‘Ámá niyíyá símí símí e oñweaneyí.’ niyaiwiro ero ⁴⁷ sñwí yá ríkiníñíyí yapí amáyá aiwá pírf nñni fñf manarigfápa apíxí aníwayá amípí fñf urápaniro nání ero amáyá sñwíyo dání Goríxomi xwíyíá rírímí níríwóna añíñf miní nra uro yarigfápa soyfné ení axípi mepa éfríxini. Ríwéná Goríxo ámá niyoní mí ómómíxímí yarfná awa xwíyíá xwé meáriníprífarini.” uríñiniginí.

aríá n̄iwiro núm̄i mux̄ídīpan̄i. ⁹ Soȳt̄né ‘An̄j̄ w̄iyo m̄ix̄í inar̄īñōi.’ rar̄īñaḡíá aríá wiro ‘Ámá n̄ip̄án̄i m̄ix̄í íkw̄ínar̄oar̄īñōi.’ rar̄īñaḡíá aríá wiro ner̄t̄ná wáȳt̄ mikár̄in̄ip̄an̄i. Ap̄i xám̄i imón̄in̄t̄ár̄in̄i. E en̄aḡi aiw̄i ap̄i r̄ixa nimón̄imáná en̄áná soȳt̄né ‘S̄tá yopar̄t̄yi, o weap̄in̄t̄áyi r̄ixa nimón̄in̄t̄ñōi.’ m̄iyaiwipa é̄r̄ix̄in̄i.” nur̄iri ¹⁰ ám̄i re ur̄īñin̄iḡin̄i, “Ámá gw̄t̄ ax̄t̄r̄i n̄wiáp̄n̄imearo ámá xer̄w̄t̄ w̄i t̄t̄n̄i m̄ix̄í in̄tro m̄ix̄í ináȳt̄ woyá woyáȳt̄ t̄t̄n̄i m̄ix̄í in̄tro ¹¹ pobon̄t̄ xwé néra ur̄i an̄j̄ n̄iyon̄t̄ aiwá nán̄i d̄w̄t̄ ikeamón̄tro an̄j̄ w̄i e w̄i e s̄im̄iár̄t̄ w̄imear̄t̄ an̄j̄ p̄r̄t̄yo dán̄t̄ xeḡt̄ b̄i nimón̄iri ek̄iȳñt̄ ináná ámá wáȳt̄ ikár̄in̄ip̄t̄ri nán̄t̄ imón̄iri en̄t̄ár̄in̄i. ¹² Aȳt̄ e en̄t̄á imón̄iñaḡi aiw̄i s̄in̄t̄ mimón̄ipa en̄áná t̄á n̄iseaxero xean̄t̄ñt̄ seaikár̄ip̄t̄r̄t̄ár̄in̄i. E n̄iseair̄t̄ná xw̄ir̄ix̄t̄ seamep̄t̄ri nán̄t̄ aw̄i éanar̄iḡe n̄isearowár̄tro gw̄t̄ an̄t̄yo n̄iseañwirár̄tro nion̄t̄ n̄ix̄t̄dar̄iñaḡíá nán̄t̄ xw̄iȳt̄á seamear̄ip̄t̄ri nán̄t̄ m̄ix̄í ináȳt̄yá s̄iñw̄t̄ t̄ñt̄ e nán̄t̄ t̄t̄n̄i gap̄iman̄t̄ȳyá s̄iñw̄t̄ t̄ñt̄ e nán̄t̄ t̄t̄n̄i n̄iseameám̄i seaup̄t̄r̄t̄ár̄in̄i. ¹³ E seaip̄t̄r̄t̄á en̄aḡt̄ aí anan̄t̄rīn̄i. Aȳt̄ r̄ip̄i nán̄t̄rīn̄i. Xw̄ir̄ix̄t̄ seamear̄t̄ná nion̄t̄ nán̄t̄ áwan̄t̄ ur̄ip̄t̄ri imón̄ip̄t̄r̄t̄ár̄in̄i. ¹⁴⁻¹⁵ Xw̄ir̄ix̄t̄ seamear̄t̄ná nion̄t̄ d̄ñt̄ n̄iseaikayor̄t̄ n̄ij̄t̄á n̄iseaiap̄t̄ri xw̄iȳt̄á ur̄ip̄t̄ri nán̄t̄ imón̄ip̄t̄ri seaim̄ix̄im̄t̄á en̄aḡt̄ nán̄t̄ soȳt̄né xw̄ir̄ix̄t̄ seamep̄t̄r̄t̄áȳt̄ w̄i p̄r̄t̄ seawiāik̄ipax̄t̄ men̄in̄i. Aȳt̄nán̄t̄ soȳt̄né s̄in̄t̄ t̄á m̄iseax̄t̄rīpa en̄ánáȳt̄, d̄ñt̄ re mó̄t̄r̄ix̄in̄i, ‘Anan̄t̄rīn̄i. Xw̄iȳt̄á p̄r̄t̄ wiāik̄im̄in̄iri nán̄t̄ men̄w̄ipepa oem̄in̄i. Sa Gor̄xoyá d̄ñt̄yo dán̄t̄ ur̄t̄im̄iḡin̄i.’ yaiw̄ir̄ix̄in̄i. ¹⁶ Seḡt̄ s̄ená̄iwaran̄t̄, s̄enowaran̄t̄, s̄ér̄ix̄t̄meáowaran̄t̄, naw̄in̄i m̄in̄iḡt̄áȳt̄ran̄t̄, n̄ikum̄ix̄in̄iri emear̄iḡt̄áȳt̄ran̄t̄, m̄iȳt̄ seauráná seḡt̄ȳt̄ w̄t̄am̄i p̄kip̄t̄r̄t̄ár̄in̄i. ¹⁷ Soȳt̄né nion̄t̄ n̄ix̄t̄dar̄iñaḡíá nán̄t̄ ámá n̄t̄n̄i wik̄t̄ n̄iseaón̄tro s̄im̄t̄ t̄t̄n̄i

seaipírfa aiwi ¹⁸ Gorixo yeáyf seayimixemeanfá engagi nánf soyfné anipá wí imónipírífamanf. Segf dfá wí af anipá imóninífamanf. ¹⁹ Soyfné enjé neánfro nionf aninjé ninixfdíronáyf, segf dínjépi erfkiemeánipírífárinf.

“Jerusaremí xwirfá ikixepírífárinf.” urinjé nánirinf.

²⁰ “E nerf af mífxf nímeámí bfáyf anjé Jerusaremí rípimí awí mudfmóagfa níwiníroná ‘Ríxa anjé rípi xwirfá ikixepírí anjwí ayorfani?’ yaiwífíríxinf. ²¹ E níwiníroná ámá Judia píropenisfyo njeagfáyf dfwf mífjéyo nánf éf yiro ámá Jerusaremí apimí njeagfáyf pfnf níwiárimí uro ámá apimí bfaríwámínf omíjéyo amí amí yarígfáyf anjé apimí ámí mífremopa ero éfíríxinf. ²² Ayf rípi nánirinf. Ínáyf Gorixo xeaninjé rfá tféjé seaikárinfá apírinf. Íná amípi fnf nánf Bíkíwíyo níriníri eáninjépi xixenf imóninífárinf. ²³ Íná xeaninjé rfá tféjé xwfá tféyo seaímeanfá engagi nánf apíxf níáíwí agwf egfíwa fnf snf níáíwí amíjé wíarígfíwa fnf éf anjfnf mupaxf imóninjagí nánf awayf! Gorixo ámá tféyo wíkf níwóníri xeaninjé wíkararfná ²⁴ mífxf nímeáa bfáyf Jerusaremí njeáyo kirá fnf pípíkímí ero íwf meanfiro nánf nípíkiomearo wígf anjé ayf ayo nánf nímeámí umíro epírífárinf. E nemáná émayf níbíro Jerusaremí dánjéfné seáyf e níseaimóníro xwíraimímf níseaikíxéa nuro Gorixo ‘Yoparf e imóníwinígínf.’ yaiwíaríje imóninjáná ríxa re imóninífárinf.

Ámá imóníjé níweapírfná nánirinf.

²⁵ “Sogwf fnf emá fnf síjé fnf ekíyínfnéjé in-áná ámá xwfá tféyo níyonf gwí ararí njeagfáyf ayá sfwf nurorf dínjé rfá uxenfárinf. Rawírawá enf xwé ayá wí níróga níwiápnímeásáná níjírí moaríjagí níwiníroná ududf winínífárinf. ²⁶ Síjé sogwf amípi anjé

piríyo enjyí anjñi mixelnapíagi niwiniironá ‘Xwíá tío
 ηweanwaéne pí neaiminiri ría yarini?’ niyaiwiro wáyí
 nikárinironá eaniramoro wepírfáriní. ²⁷ E neróná siñwí
 re nanipírfáriní. Ámá imóniηáoni níknimáná enj
 neániri agwí tñi nawini wepariηagi nanipírfáriní.
²⁸ E neri aí soyíne sogwí emá amipí ekiyiñí inariηagi
 niwiniiríná ‘Gwíniñí nearoayíroni anwi ayorfani?’
 niyaiwiro píranñí éf nírománá nioni nání wenñí
 niyániri rórixini.” urñiniginí.

Ewayí ikaxí íkíá pikína nánirini.

²⁹ O awami ewayí xwiytá bi re urñiniginí, “Íkíá
 pikí tñi íkíá nñi eni yariñipi nání diñí mópoyi.
³⁰ Íkíá miñí inariηagi niwiniironá ‘Ríxa xwiogwírfani?’
 yaiwiarígípa ³¹ siñí amipí ekiyiñiniñí eni axípi
 inariηagi niwiniironá ‘Goríxo nene xwioxíyo mímeamí
 neri neameηweani ríxa anwi ayorfani?’ yaiwírixini.
³² Nioni nepa searariñini, ‘Ámá agwí ríná ηweagfáyí
 sñi mipepa enáná amipí nñi nioni Jerusaremí nání
 searfápi xixeni nimóninírfáriní.’ searariñini. ³³ Anína
 tñi xwíá rírí tñi anani anipá nimóniri aiwi xwiytá
 nioniyá wí surfímá imóninífámani.

“Awiniñí ηweárixini.” urñí nánirini.

³⁴ “Mírixí maiwí nipúsáná mírogwí ríxa ía
 niwiárimixiríná nipiérori nearíná yariñípa soyíne
 eni segí waráyo nánini niyaiwiniro aiwá xwé نیرو
 iniñí wainí xwé نیرو yaníro nání yarfányí sfá
 nioni wepímfáyi axípi e seámeaniginiri diñí tñi
 ηweárixini. ³⁵ Sfá nioni wepímfá nání imónfáyi
 ámá xwíá rírí nírimini ηweagfáyo niwimóninírfáriní.
³⁶ Soyíne íníná awiniñí niηwearóná Goríxomi yariñí
 re wírixini, ‘None amipí neámeááná enj neánirane

múrorane áamá imóniṅjoyá sḡmimaṅḡmḡni éf rorane yanḡwá náni eṅḡ bi sixḡ neaímixei.’ urḡḡḡḡḡni.” urḡḡḡḡḡni.

³⁷ Ikwáwiyíná aṅḡ rḡḡiyowá yarḡḡiwámḡ dání áamáyo nuréwapiya núḡsána sḡápi tḡni nḡpeyearḡ dḡwḡ mḡḡḡ Oripiyḡ rḡniḡḡḡpimi sá wémḡniḡḡ náni yagḡḡḡni. ³⁸ O sḡá ayḡ ayo e yarḡná áamá nḡni wḡá mónḡḡḡmḡ nḡwiápḡḡḡmearo omḡ aṅḡ rḡḡiyowá yarḡḡiwámḡ dání arḡá wianḡro náni bayagḡḡḡḡni.

22

Jiaso náni mekaxḡ megḡá nánḡḡni.

¹ Sḡá Judayḡ bisḡkerḡá yisḡ mayḡ úrapí nimḡḡro narḡḡáyi, sḡá Aṅḡnajo Wiárḡ Neamúroagoḡ rḡniḡḡyi — Eṅḡná sḡá ayi Judayo Isipiyḡ mḡḡ ináyo fá xejwirárḡḡáná Gorḡxo niaíwḡ oxḡ xámḡḡḡ nḡni opḡkímḡḡḡḡ aṅḡnájḡ oyáo urowárḡḡ aiwḡ Judayḡ Gorḡxo ḡwḡ ikaxḡ urḡḡḡḡḡ bisḡkerḡá yisḡ mayḡ úrapí nimḡḡro nḡniḡro sipḡsipḡ nḡḡḡkiro ówanḡyo ragḡ xópé yárḡá eṅagi náni aṅḡnajo ayo múroḡḡḡḡni. Ayḡnánḡ xwiogwḡ o o pwéáná sḡá ayi náni dḡḡḡ mopḡḡḡ náni sipḡsipḡ nḡḡḡkiro bisḡkerḡá yisḡ mayḡ úrapí nimḡḡro narḡḡḡḡḡni. Rḡxa sḡá ayi aṅwḡ e imónáná ² apaxḡpánḡḡḡ imónḡḡḡá xwéowa tḡni ḡwḡ ikaxḡ eánḡḡḡḡḡ mewegḡáwa tḡni oxḡ apḡḡḡ nḡni náni wáyḡ nero náni “Jiasomḡ arḡre yumḡí ínḡmḡ pḡkianḡwḡḡḡ?” nḡra warḡná ³ Isḡkarioti dḡḡḡ Ju-daso —O Jiasoyá wiepḡsarḡḡḡ wé wúkaú sḡkwḡ waú imónḡḡḡáyi worḡḡni. Omḡ Seteno rḡwḡmḡḡḡ nḡrorḡ dḡḡḡ uxḡxéroáná ⁴ o nurḡ apaxḡpánḡḡḡ imónḡḡḡá xwéowa tḡni Judayḡyá porisowa tḡni xwḡyḡá nḡḡnárḡro Judaso re urḡḡḡḡḡḡni, “Soyḡné omḡ fá xḡḡḡḡḡḡ náni nionḡ arḡre nerḡ pasánḡḡḡ umemḡḡḡḡḡni?” uráná ⁵ awa yayḡ nḡwinḡro

re urígwíawixíní, “Joxí e neaiáná nígwí siapanfwaríní.” uríagí⁶ Judaso “Ananíríní.” nurímí nuri áamá oxí apíxí epíroyí mīwipa enáná omí pasá umemínírí nání weníní wíaxí dínínígíní.

Aiwá Anínajo Múroagí nání imíxígwí náníríní.

⁷ Jisaso, sía bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxíro iwamó nígwíayi —Ayí sía Anínajo mīpíkí Wíarf Múroagí nání sipítipí miá nīpíkíro narígwíayíríní. Sía ayi imónáná⁸ o Pitaomí tíní Jonomí tíní re urínínígíní, “Awagwí none aiwá anínajo eníná neamúroagí nání nání nání nuri neaimíxípiyí.” uríagí⁹ awaú re urígwísisixíní, “Joxí ‘Awaú ge nuri píráníníní oimíxípiyí.’ simónaríní?” uríagí¹⁰ o re urínínígíní, “Awagwí aní e nírémorfná iniígwí sixí maxíríníní wo tíní órórí nínítrfná númí nuri aní o páwíwámí awagwí ení nīpáwiri¹¹ aniwámí xiáwomí re urísisixíní, ‘Yearéwapíyarínjo re rínjoi, “Nioní gwí seaiepisarínjóyfné tíní aiwá Anínají Wíarf Neamúroagíyí nání aní awawá ikwítróníníní gíwámí dání naníwíní?” Jisaso e rínjoi.’ nurírí¹² o aní awawá seáyí émi ikwítróníníní xwé wámí aiwá narígwíayí aiwá yeaanípírí mīmíauríwí yáríníníwámí síwá ealáná e aiwá ríá neayeáísisixíní.” uowáraná¹³ awaú nuri Jisaso uríípi xíxeni nīwíga nuri aiwá Anínajo Wíarf Múroagíyí nání imíxígwísisixíní.

“Rípi gwí waráríní.” uríníní náníríní.

¹⁴ Ríxa aiwá nīpírí bífná Jisaso tíní wáf wurímeiarígwíawá tíní aiwá naníro nání nawíní nínjwearo¹⁵ o re urínínígíní, “Nioní síní ríníníní mīnimeapa nerfná ‘Gí seaiepisarínjóyfné tíní xámí aiwá Anínají Neamúroagí nání rípi onímíní.’ aga nínimónfagí bífáríní.¹⁶ Ayí rípi nání seararíníní. ‘Aiwá

ripí ámi bí bí nioní tǎní xwǎá tǎyo dání nanǎwámání. Goríxo xwioxǎyo mǎmeámǎ nerí seameǎweanǎe dání aiwá ripí nání mǎkǎpí xǎxení imónínǎfáriní. Íná dání nioní ámi nǎweapírí nioní tǎní nawíní nanǎwáriní. seararíǎníní.” nurírí ¹⁷ kapǎxǎ wá nǎmearí Goríxomí yayǎ nǎwimáná re uríǎǎnigíní, “Kapǎxǎ rǎwá yanǎ níníro nǎga úpoyí. ¹⁸ ‘Iníǎǎ wainí ámi bí xwǎá tǎyo dání nǎmǎfámání. Rǎxa Goríxo soyǎné xwioxǎyo mǎmeámǎ nerí píránǎǎǎ seameǎweanǎe dání iníǎǎ wainí ámi íná nǎmǎfáriní.’ seararíǎníní.” nurírí ¹⁹ bisǎkerǎá bí nǎmearí Goríxomí yayǎ nǎwimáná nǎkwírírí yanǎ nǎwia nurí re uríǎǎnigíní, “Nioníyá wará tǎyǎ soyǎné arǎrá seaimǎfá nání rǎdíyowá nerǎnǎǎǎ imóníní. Rǎwéná nioní nání díǎǎ seainíǎfá nání nioní éápa bisǎkerǎá kwírírí seaiapírí éápa axǎpí éfǎrǎxíní.” nurímáná ²⁰ awa rǎxa aiwá nǎnǎmáná enǎná bisǎkerǎá nǎmearíná éǎpa kapǎxǎ iníǎǎ wainí rǎwonǎ wá nǎmearí re uríǎǎnigíní, “Goríxo xwíyǎá síǎǎ bí réroárǎǎǎpí nání nioní nǎperíná ǎǎ ragǎ púyǎ iníǎǎ wainí síxǎ rǎwánǎǎǎ imóníní. ²¹ E nerí aiwí arǎá nípoyí. Ámá nioní nání mǎyǎ nuríno nioní tǎní nǎǎwearene aiwá naríǎwíní. ²² Ámá imóníǎǎǎǎ Goríxo rǎǎǎ jǎfayo axǎpí nǎnǎpǎkiro aiwí ámá nioní nání mǎxǎyo mǎyǎ nurínomí Goríxo xeanǎǎǎ xwé winǎá enǎǎǎ nání aweyí!” urǎǎǎ ²³ wiepǎsaríǎǎǎ yaríǎǎ re nǎga ugǎawíxíní, “None go go e winí nání rǎa raríní?” nǎra ugǎawíxíní.

“None ǎǎmíní go seáyí e imónírǎféníǎǎ?” rǎnǎǎǎ náníríní.

²⁴ Wiepǎsaríǎǎǎ xwíyǎá ripí ení níríro símǎ tǎní re rǎnǎǎǎawíxíní, “None wo go go seáyí e neaimónírí enǎná wone símanǎwíyóníǎǎ wúrǎnanǎwárfání?” níríǎa waríná ²⁵ Jisaso re uríǎǎnigíní, “Émáyǎá mǎxǎ ináyǎyǎ

ámáyíyá sɪŋwɪ e dání seáyí e nimónɪro wá ení bɪ mé sekaxɪnɪ nurɪro aiwɪ wiwanɪŋowa nánɪ re rɪnarɪgɪfárɪnɪ, ‘Sɪwɪ niaíwɪ nɪnɪ nionɪ tɪámɪnɪ imónɪgɪfáyɪ arɪrá wiarɪŋáonɪrɪnɪ.’ rɪnarɪgɪfárɪnɪ. ²⁶ Soyɪné ení awa yarɪgɪfápa axɪpɪ e mepanɪ. Segɪ rárónɪŋɪ imónɪfoyɪ ségwaónɪŋɪ imónɪwɪnɪgɪnɪ. Segɪ bosónɪŋɪ imónɪfoyɪ sénáínɪŋɪ omɪŋɪ seaiarɪŋónɪŋɪ imónɪwɪnɪgɪnɪ. ²⁷ Dɪŋɪ píránɪŋɪ mópoyɪ. Nene píoɪ rarɪŋwárɪnɪ? Ámá kikiáfá nɪŋweámáná aiwá narɪŋo seáyí e imónɪŋorɪfani? Aiwá rɪfá nuyearɪɪ yanɪ wiarɪŋo seáyí e imónɪŋorɪfani? ‘Ayɪ kikiáfá nɪŋweámáná aiwá narɪŋo seáyí e imónɪŋorɪnɪ.’ rarɪŋwárɪnɪ. Nionɪ e imónɪŋáonɪ aiwɪ soyɪné tɪnɪ nɪŋwearɪná ananɪ segɪ ókínɪnɪŋɪ nimónɪrɪ arɪrá seaiarɪŋáonɪrɪnɪ. ²⁸ Soyɪné wa iwamɪfó níwapiyanɪro yarɪná nionɪ tɪnɪ éf nɪroro pɪnɪ nɪnɪwiárɪmɪ úfámanɪ. ²⁹ Ayɪnánɪ gɪ ápo ‘Joxɪ mɪxɪ ínáyɪ nimónɪrɪ ámá ayo menjweáɪrɪxɪnɪ.’ nɪrɪŋɪpa ³⁰ nionɪ ení re seararɪŋɪnɪ, ‘Nionɪ rɪxa mɪxɪ ínáyɪ nimónɪrɪ menjwearɪná soyɪné nionɪ tɪnɪ nawínɪ aiwá nɪmɪfáé aiwá nɪro iniɪgɪ nɪro nero negɪ Isɪrerɪyɪ gwɪ wɪrɪ wɪrɪ wé wúkaú sɪkwɪ wáú eŋɪyo xɪráowayɪnénɪŋɪ nimónɪro menjweapɪrɪfárɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Pitaoxɪ rɪwɪ nɪmorɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

³¹ O re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Saimonoxɪnɪ, Saimonoxɪnɪ, Seteno soyɪné nánɪ Gorɪxomɪ sɪmɪ tɪnɪ re urarɪnɪ, ‘Ámá witɪ aiwá sɪkɪ tɪŋɪyɪ neyírórɪná yarɪgɪfápa nionɪ Jisaso wiepɪsarɪŋɪ awa eŋɪ rɪfá eánɪŋoɪnɪrɪ iwamɪfó owɪwapiyimɪnɪ.’ Obo Gorɪxomɪ e urarɪnɪ. ³² E nerɪ aiwɪ dɪŋɪ soyɪnéyá nɪkwɪroarɪgɪfápi samɪŋɪ mepa oenɪrɪ Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ seaurɪyɪanɪgɪnɪ. Saimonoxɪnɪ, rɪwéná joxɪ ámɪ dɪŋɪ nɪmorɪ nɪkɪnɪmónɪrɪ nionɪ tɪámɪnɪ nɪbɪrɪná ámá nionɪ nɪxɪdarɪŋagɪfá nánɪ dɪxɪ

ríríxímeáowa simónarígǵáyo enǵ sǵxǵ eámíxǵíríxǵnǵnǵ.” urǵagǵ ³³ Pitao re urǵǵnǵnǵnǵnǵ, “Ámǵnáoǵnǵnǵ, gwǵ rǵyǵíferanǵ, rǵpǵkǵíferanǵ, nǵwawǵnǵ yeapǵǵrǵǵárǵnǵnǵ.” urǵagǵ ³⁴ o re urǵǵnǵnǵnǵnǵ, “Pitaoǵnǵnǵ, sǵǵ rǵyǵmǵ karǵkarǵ sǵnǵ rǵaiwǵ mǵrǵpa enǵánǵ xwǵyǵǵǵ bǵu bǵ nǵonǵ nánǵ re urayǵrǵǵnǵnǵ, ‘Jisaso nánǵ nǵonǵ majǵǵárǵnǵnǵ.’ urayǵrǵǵnǵnǵ.” urǵǵnǵnǵnǵnǵ.

Nǵgwǵ tǵnǵ íǵ tǵnǵ kirǵ tǵnǵ nánǵrǵnǵnǵ.

³⁵ O awamǵ re urǵǵnǵnǵnǵnǵ, “Nǵonǵ xámǵ ‘Xwǵyǵǵǵ wǵǵ emépoǵyǵ.’ nǵsearowǵrǵrǵnǵ ‘Nǵgwǵ wowǵ tǵnǵ árupǵǵǵ wǵ tǵnǵ sǵkwǵ sǵ amǵ bǵ tǵnǵ nǵmaxǵrǵmǵ memepa époǵyǵ.’ searowǵrǵǵǵ aǵwǵ soǵǵné amǵpǵ wǵ nánǵ dǵwǵ nǵkeamónǵro remegǵǵawǵxǵnǵnǵ?’ urǵagǵ awa “Oweoǵ, amǵpǵ wǵ nánǵ dǵwǵ mǵkeamónǵǵwanǵǵnǵnǵ.” urǵagǵǵa ³⁶ o re urǵǵnǵnǵnǵnǵ, “E nerǵ aǵwǵ agwǵ soǵǵné goǵǵ goǵǵ nǵgwǵ wowǵ tǵǵǵoxǵ nǵmaxǵrǵmǵ uǵ. Árupǵǵǵ enǵánǵyǵ enǵ nǵmaxǵrǵmǵ uǵ. Goǵǵ goǵǵ kirǵ mǵxǵǵ nánǵ enǵyǵǵ mayoxǵ enǵánǵyǵ dǵxǵ íyǵǵ nǵpǵrǵrǵ bǵ éǵrǵxǵnǵnǵ. ³⁷ Ayǵ rǵpǵ nánǵ seararǵǵnǵnǵ. Bǵkwǵyo nǵonǵ nánǵ re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, ‘Rǵǵ kǵroarǵǵǵáyo mépearǵǵǵápa omǵ enǵ nǵkumǵxǵro axǵpǵ mépepǵǵrǵǵárǵnǵnǵ.’ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ. Amǵpǵ nǵonǵ nánǵ nǵrǵrǵ eánǵǵǵpǵ xǵxenǵ nǵmónǵnǵǵǵot.” urǵagǵ ³⁸ awa re urǵǵǵǵawǵxǵnǵnǵ, “Ámǵnáoǵnǵnǵ, none mǵxǵǵ nánǵ mǵǵǵ bǵxǵuǵ rǵxa rǵpǵxǵaurǵnǵnǵ.” urǵagǵǵa o “Xwǵyǵǵǵ rǵxa apánǵrǵnǵnǵ.” urǵǵnǵnǵnǵnǵ.

Dǵwǵ Oripǵyo dánǵ Gorǵxomǵ xwǵyǵǵǵ rǵrǵmǵ wǵǵ nánǵrǵnǵnǵnǵ.

³⁹ E nǵrǵnǵnǵmǵ anǵyo nǵpeyearǵ xegǵ yarǵǵǵpa dǵwǵ mǵǵǵ Oripǵyǵ rǵnǵǵǵpǵmǵ nánǵ yarǵnǵǵ xegǵ wǵepǵsarǵǵǵowa enǵ númǵ nǵyǵro ⁴⁰ rǵxa nǵrémorǵnǵnǵ awamǵ re urǵǵnǵnǵnǵnǵ, “Seteno iwamǵó mǵsealǵwapǵyǵpa

oeniri nani Gorixomi rixinj uripoyi.” nurimi⁴¹ ama sija anani iwanj mopaxi imonije numana xwifayo xominj niyikwimana Gorixomi xwiyfa ririm niwiri⁴² re urinjigini, “Ape, joxi nisimonirfay xeanj nioni nimeanpi kapixi nioni nimfinj imonjfwana anani emi mtiwari mopaxirini. E ner aiwi nioni nimonarinjpi me dixi dij tni xixeni anani imonfwini.” urarina⁴³ anjanj wo shani niwimoniri enj sxi weamixinjigini.⁴⁴ E ana Jisaso rfinj agwi eshwfinj wimeagi Gorixomi xwiyfa enj tni nuririna xeg okinj nipwerina ragfinj nipuri xwifayo niyosana⁴⁵ Gorixomi xwiyfa ririm wiarje dani efi niwiaromi nuri xeg wiewsarjowa tni e wenj efi winiinjigini. Dnj sipi wiarjagi nani enj saminj niworoa nuro sa orowapjagfa niwini⁴⁶ re urinjigini, “Pi nani soyne sa wenj? Seteno iwamfo miseawipiyipa oeniri nani niwiapfni mearo Gorixomi rixinj uripoyi.” urinjigini.

Jisasomi fa xegfa nanirini.

⁴⁷ Sini e urarina re enjigini. Ama wi ikwikwier bimiarina ama Judasoyi rinijo —O wiewsarinj we wuka si kw waui imonigfa worini. O ama nipemeami niyapiri Jisasomi kiy miaunimniri nani anwi e bana⁴⁸ Jisaso re urinjigini, “Judase, ama imonijaoni pasa nini meri kiy ni miaunimniri ribarjini?” urana⁴⁹ Jisaso tni rogfa wa omi rixa fa xiranro yarjagfa niwiniro re urigfawixini, “Ami na oxini, ‘Awami mni oropoyi.’ risimonarini?” nuriro⁵⁰ wo re enjigini. Apaxpaninj imoninj seayi e imonijoy xinainj nimoniri omnj wiarjom mni romniri efi piri ni moykiri arfa we nau mi dajo mni wirpieanjigini.

⁵¹ Arfá mĩnɣf wirɣpieáagi Jisaso “Pɣnĩ wiárɣpoyĩ. E mepanĩ.” nurĩrĩ áamá arfá mĩnɣf wirɣpieáomĩ wé seáyĩ e nikwiárĩrĩ nanɣf imĩxĩnɣnĩnĩ. ⁵² Omĩ nanɣf nimĩxĩmáná apaxɣpánĩnɣf imónĩgɣfá xwéowa tɣnĩ porisɣf anɣf rĩdiyowá yarĩgɣiwámĩ awĩ mearoarĩgɣfáwa tɣnĩ Judayɣf mebáowa tɣnĩ awa xɣomĩ fá xĩranĩro bɣáyo re urĩnɣnĩnĩ, “Soyɣné mĩnɣf tɣnĩ iwanɣf tɣnĩ fá maxĩrĩgɣfáyɣf áamá ɣwɣf xauráparĩgɣfáyo fá xĩranĩro yarĩgɣfápa nianĩro rĩbarĩnɣo? ⁵³ Nionĩ sɣfá ayɣf ayo anɣf sipɣsipɣf rĩdiyowá yarĩgɣiwámĩ nɣweanɣnáná soyɣné fá wĩ minĩxĩrarĩrĩgɣfawixĩnĩ. E nerĩ aiwĩ árɣwĩyíná obo emearɣnáná soyɣné fá nĩxĩranĩro nánĩ rĩseaimónĩnɣo?” urĩnɣnĩnĩ.

Pitao “O nánĩ majɣonĩrĩnĩ.” urĩnɣf nánĩrĩnĩ.

⁵⁴ Jisaso e urɣagi aí awa omĩ fá nĩxero nĩméra nuro apaxɣpánĩnɣf imónĩnɣf seáyĩ e imónĩnɣoyá anɣf e mearémóáná Pitao awámĩ rɣwɣyo yaxɣdɣf néra nurĩ ⁵⁵ áamá wĩ ákĩnɣáyo anɣrĩwámĩ dánĩ rɣfá nĩkearo nɣweanɣagɣfá nĩwĩnĩrĩ o enĩ nĩpáwĩrĩ nĩwĩmeari e éf nɣweanɣnáná ⁵⁶ apĩxɣf omĩnɣf wiĩarĩnɣf wĩ rɣfá wɣfá ónĩnɣnáná Pitaomĩ sɣmĩmanɣf sɣnɣwɣf nĩwĩnĩrĩ sɣnɣwɣf agwɣf nĩwĩga nĩpeyĩrĩ áamá e nɣwĩxapĩgɣfáyo re urĩnɣnĩnĩ, “Áamá ro enĩ Jisaso tɣnĩ emearĩnɣf worĩnĩ.” urɣagi aí ⁵⁷ Pitao “Oweot.” nurĩrĩ re urĩnɣnĩnĩ, “Ine, jíxĩ rarĩnɣo nánĩ nionĩ majɣárĩnĩ.” nurĩrĩ ⁵⁸ nĩnɣweámáná enɣnáná ámĩ wo omĩ sɣnɣwɣf nĩwĩnĩrĩ re urĩnɣnĩnĩ, “Joxĩ enĩ áamá Jisaso oyáowa woxɣnĩnɣf imónarĩnĩ.” urɣagi aí Pitao “Royĩ, nionĩ xenɣwonĩrĩnĩ.” nurĩrĩ ⁵⁹ nĩnɣweanɣsáná enɣnáná áamá ámĩ wo ámáyo arɣkĩ “Áamá ro enĩ Garĩrĩ pĩropenĩsɣyo dánɣo enɣagɣf nánĩ nepa Jisaso tɣnĩ emearĩnɣorĩnĩ.” urayarɣnáná ⁶⁰ Pitao re urĩnɣnĩnĩ, “Royĩ, joxĩ rarĩnɣfɣf nionĩ majɣárĩnĩ.” sɣnĩ e urarɣnáná re enĩnɣnĩnĩ. Karɣkarɣf wo rĩxa rɣaiwá rĩnɣnĩnĩ. ⁶¹ Karɣkarɣf rɣaiwá ráná Jisaso

nĩkĩnĩmónĩrĩ Pitaomĩ sĩŋwĩ wĩnáná o Jisaso pĩné xámĩ re urĩĩpĩ “Karĩkarĩ sĩnĩ rĩfaiwá mirĩ enáná joxĩ biau bĩ ayo ‘Jisaso nánĩ nionĩ majĩfárinĩ.’ urayĩrĩĩnĩ.” urĩĩpĩ nánĩ dĩŋĩ winĩfagi ⁶² nĩpeyearĩ ákĩŋá bĩfariwámĩ dání ŋwĩ piyĩ wĩrinĩŋĩnĩgĩnĩ.

Iwanjĩ mépero xwĩrĩxĩ mépero egĩá nánĩrĩnĩ.

⁶³ Ámá Jisasomĩ fá xĩrĩrĩgĩfáyĩ ikayĩwĩ numearĩro iwanjĩ nĩméperĩná ⁶⁴ xegĩ sĩŋwĩyo wĩá nĩtárĩmáná iwanjĩ nearo re nura ugĩfawixĩnĩ, “Wĩá nearókiamoarĩŋoxĩnĩ, iwanjĩ go rĩa reaarĩnĩ? Joxĩ wĩá rókiamoarĩŋoxĩ enagi nánĩ rĩxa áwanjĩ nearei.” nurĩro ⁶⁵ ikayĩwĩ numearĩroná ayá wĩ nurĩfásaná ⁶⁶ rĩxa wĩá ónáná Judayĩ mebáowa xwĩrĩxĩ imĩxarĩgĩfáyĩ, ayĩ apaxĩpánĩŋĩ imónĩgĩfá xwéowa tĩnĩ ŋwĩ ikaxĩ eánĩŋĩpĩ mewegĩfáwa tĩnĩ awĩ eánáná Jisasomĩ awa tĩfámĩnĩ nĩméra nĩbĩro wárfagĩfá ⁶⁷ awa re urĩgĩfawixĩnĩ, “Joxĩ yeáyĩ neayimĩxemeanĩa nánĩ arĩowayá xwĩá piaxĩyo dání iwiaronĩoyĩ rarĩŋwáoxĩ enánáyĩ, áwanjĩ nearei.” urĩfagĩ aiwĩ o re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ nĩsearĩfagi aiwĩ soyĩné ‘Neparĩnĩ.’ nĩyaiwiro arĩá nĩpĩrĩméoĩ. ⁶⁸ Nionĩ enĩ yarĩŋĩ bĩ sealánáyĩ, soyĩné áwanjĩ wĩ nĩrĩpĩrĩméoĩ. ⁶⁹ E nerĩ aiwĩ re seararĩŋĩnĩ, ‘Ámá imónĩŋáonĩ Gorĩxo, enĩ sĩxĩ eánĩŋoyá wé náúmĩnĩ ŋweámĩ nánĩ aŋwĩ ayorĩnĩ. Ínĩná o tĩnĩ nĩŋwearĩ ónĩŋĩ imónĩmĩfárinĩ.’ seararĩŋĩnĩ.” urĩfagi ⁷⁰ nowanĩ re urĩgĩfawixĩnĩ, “Joxĩ niaĩwĩ Gorĩxoyáoxĩrání?” urĩfagĩ o “Soyĩné apĩ nĩrarĩŋoĩ.” urĩfagi ⁷¹ awa re rĩnĩgĩfawixĩnĩ, “None xewanĩŋo xwiyĩfá meárĩnĩpaxĩpĩ rarĩŋagi arĩá wĩwáyĩ nánĩ sĩŋwĩ wĩnarogĩfá ámĩ wĩ nĩbĩro xwiyĩfá mearĩpaxĩ mimónĩnĩ.” rĩnĩgĩfawixĩnĩ.

23

Omí Pairato t́ńǵ e wárǵǵá nánǵrǵnǵ.

¹ E nǵrǵnǵro nowanǵ nǵwiápǵnǵmearo Jisasomǵ gapǵmanǵ Pairato t́ńǵ e nánǵ nǵméra nuro ² nǵrémómáná Jisaso nánǵ nǵxekwǵmoro Pairatomǵ re urǵǵawixǵnǵ, “O yapǵ nǵneaǵwapǵya nurǵ Judayene yarǵńwáyǵ nǵneawiaǵkiriǵ ‘Émáǵyá mǵxǵ ináyǵ Sisaomǵ nǵgwǵ takisǵ nánǵ mǵnǵ mǵwipani.’ nǵnearǵrǵ xewanǵńo nánǵ re rarǵnǵ, ‘Nionǵ ámá yeáyǵ seayimǵxemeámǵa nánǵ arǵowayá xwǵá piaǵxǵyo dánǵ iwiaronǵáonǵ, mǵxǵ ináyǵ imónǵńáonǵrǵnǵ.’ rarǵńagǵ arǵá wǵwárǵnǵ.” urǵagǵa ³ Pairato Jisasomǵ yarǵńǵ nǵwia nurǵnǵa yarǵńǵ re winǵnǵigǵnǵ, “Joxǵ Judayǵyá mǵxǵ ináyǵ imónǵńoxǵirani?” urǵagǵi o “Joxǵ díxǵ rǵxa apǵ nǵrarǵńǵnǵ.” urǵagǵi ⁴ Pairato apaxǵpánǵńǵ imónǵǵǵá xwéowamǵ tǵnǵ ámá e epǵroyǵ egǵáyo tǵnǵ re urǵńǵnǵigǵnǵ, “Xwǵyǵá mearǵpaxǵ imónǵńǵ bǵ nánǵ pǵá megǵnarǵńǵnǵ.” urǵagǵi aiwǵ ⁵ awa arǵkǵ re urayǵǵawixǵnǵ, “Jisaso Judia pǵropenǵsǵ re amǵ amǵ nemerǵ ámá nǵnǵ re oyaiwǵpoyǵnǵrǵ, ‘O negǵ mǵxǵ ináyǵ imónáná émáyo mǵxǵ xǵdowáranǵwárǵnǵ.’ oyaiwǵpoyǵnǵrǵ nuréwapǵya warǵńorǵnǵ. Gariri pǵropenǵsǵyo dánǵ néra bǵńǵyǵ re enǵ aǵ nearéwapǵyarǵnǵ.” urǵagǵa ⁶ Pairato arǵá e nǵwirǵ awamǵ yarǵńǵ re winǵnǵigǵnǵ, “O Gariri pǵropenǵsǵyo dánǵoranǵ?” urǵagǵi ⁷ awa re urǵǵawixǵnǵ, “Oyǵ, Jisaso pǵropenǵsǵ gapǵmanǵ Xeroto menǵweanǵyǵo dánǵoranǵ.” urǵagǵa Xeroto enǵ íná Jerusaremǵ ńweanǵagǵ nánǵ Pairato o t́ńǵ e nánǵ wiowárǵńǵnǵigǵnǵ.

Omí Xeroto t́ńǵ e nánǵ wiowárǵǵá nánǵrǵnǵ.

⁸ Judayowa Jisasomǵ gapǵmanǵ Xeroto t́ńǵ e nánǵ nǵméra úáná o enǵnǵa dánǵ amǵpǵ Jisaso yarǵńǵyǵ nánǵ

aríá niwiri “Omi siŋwí owiniimini.” niyaiwia bagí nání omi siŋwí niwiniiríná yayí niwiniirí “Jisaso emimí bí oníwapiyini.” niyaiwiri ⁹ yaríŋí obaxí niwiyariŋagi aiwí xfoyá bí muriŋiniginí. Muriŋa yaríná ¹⁰ apaxípaniŋí imónigíá xwéowa tñni ŋwí ikaxí eániŋpí mewegíáwa tñni xwiŋyá ríá tñni xekwímogíá ¹¹ Xeroto tñni xegí porisowa tñni uyínií mero ikayíwí meariro nemáná rapírapí awiaxí wú mīxí ináyowa yí-narigíá imóniŋí wú nuyíriro ámi Pairato tñni e nání wiowáriŋiniginí. ¹² Xeroto tñni Pairato tñni xámi xepíxepá rónagííwaú sá ayimi nawíni imónigíisixini.

“*O pí éagí* íkíáyo yekwíroarímíini?” uríŋí nánirini.

¹³ Jisasomi ámi Pairato tñni e nání niméra úaná Pairato “Apaxípaniŋí imónigíá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni áma nñni tñni obípoi.” niriirí ¹⁴ awa ámi bání re uríŋiniginí, “Soyíné xámi áma ro nímeámi nibiri re níríawixini, ‘O áma nñni “Émáyo mīxí xídownáraníwáriní.” oyaiwipoyiniri nisearewapíya emeariŋorini.’ níríá aiwí soyíné xwiŋyá umeararigíápi nání nioni segí siŋwí anigíe dání yaríŋí wiayíagi aiwí omi xwiŋyá mearipaxí wí mimóniniginí. ¹⁵ Xeroto eni pía niwiri aí omi xwiŋyá mearipaxí bí mimónipa enagi nání ámi none tñni e nání seapowárenapíirini. Aríá époi. None omi pikiani nání uyínií ení bí aga mimónini. ¹⁶ Ayínáni ‘Nioni yaríŋápi nání ríneariŋoi?’ oyaiwiniri sa iwaníni níméperi wárimíini.” uráná ¹⁷ Judayí xwiogwí ayí ayo aiwá Aníŋajo Múroagi nání narigíáyimi “Émáyi gapímano negí áma gwí ŋweaní wo oneawáriní.” niyaiwiro nání ¹⁸⁻¹⁹ áma e epíroyí egíá nawíni nñni xixewiámí re urígíawixini, “Jisasomi nípikiri Barabasomi —O Jerusaremi ŋweagíáyí wa tñni

n̄iwíáp̄n̄imearo ‘Émáyo m̄ix̄t̄ ox̄t̄dowáraneyi.’ n̄ir̄iro m̄ix̄t̄ n̄iwiróná áamá p̄tkiáḡta om̄i émáȳt̄ t̄á n̄ixero gw̄t̄ aṅ̄t̄yo ḡwirár̄iḡfor̄in̄t̄. “Om̄i neawárii.” uráná ²⁰ Pairato “Jisasom̄i owár̄im̄in̄t̄.” n̄iyaiwir̄i áamá ayo ámi b̄i ur̄taḡi aiw̄i ²¹ aȳt̄ r̄m̄in̄t̄ t̄n̄i re urayiḡt̄awix̄in̄t̄, “Ík̄t̄áyo yekw̄iroárei. Ík̄t̄áyo yekw̄iroárei.” urayar̄tná ²² Pairato r̄ixa biaú ur̄t̄t̄ aiw̄i ámi b̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄t̄, “Pí nán̄i? O pí t̄w̄t̄ éf̄ nán̄i ík̄t̄áyo yekw̄iroár̄im̄in̄t̄? Xw̄iȳt̄á om̄i n̄imear̄iri p̄kipax̄t̄ w̄i imón̄in̄taḡi m̄iw̄in̄t̄meáin̄t̄. Aȳinán̄i iwan̄t̄n̄i n̄iméperi wár̄im̄in̄t̄.” ur̄taḡi aí ²³ áamá aȳt̄ Pairato om̄i ík̄t̄áyo oyekw̄iroár̄in̄iri ar̄k̄i ámi w̄in̄i s̄m̄t̄ t̄n̄i nurayiróná p̄tné Pairatoyá xórór̄t̄ wiḡt̄awix̄in̄t̄. ²⁴ P̄tné oyá xórór̄t̄ w̄iáḡt̄a nán̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄t̄, “Seḡt̄ seaimónar̄in̄t̄p̄i xe oimón̄in̄t̄.” nur̄iri ²⁵ áamá n̄t̄n̄i w̄iwan̄in̄t̄ȳt̄ “Neawárii.” ur̄t̄o —O Jerusarem̄i ḡweaḡt̄áȳt̄ wa t̄n̄i n̄iwíáp̄n̄imeari “Émáyo m̄ix̄t̄ ox̄t̄dowáraneyi.” n̄ir̄iro m̄ix̄t̄ n̄iwiróná áamá p̄tkiáḡta om̄i émáȳt̄ t̄á n̄ixero gw̄t̄ aṅ̄t̄yo ḡwirár̄iḡfor̄in̄t̄. O nán̄i aȳt̄ “Neawárii.” ur̄t̄om̄i Pairato n̄iwár̄iri Jisaso nán̄i wiḡt̄ d̄in̄t̄ yaiw̄if̄áyo n̄ix̄t̄d̄iri porisowa ík̄t̄áyo yekw̄iroár̄ip̄t̄ri nán̄i m̄in̄i w̄in̄in̄iḡin̄t̄.

Jisasom̄i yekw̄iroár̄iḡt̄á nán̄ir̄in̄t̄.

²⁶ M̄in̄i w̄iáná porisowa om̄i n̄iméra nur̄tná Jisasom̄i iwan̄t̄ mépeaȳt̄á en̄aḡi nán̄i r̄ixa en̄t̄ meán̄ipa ner̄i ná neága war̄in̄taḡi n̄iw̄in̄iro áamá wo Saimonoȳt̄ r̄in̄in̄o —O aṅ̄t̄ xeḡt̄ yo t̄ Sairini d̄an̄or̄in̄t̄. O maiw̄i am̄t̄yo d̄an̄i Jerusarem̄i nán̄i bar̄in̄jom̄i óf̄ e órór̄t̄ nin̄iro “O ík̄t̄á yox̄áfp̄á níkwón̄im̄i Jisasom̄i ox̄t̄d̄in̄t̄.” n̄iyaiw̄iro om̄i ík̄t̄á yox̄áfp̄á san̄w̄t̄yo n̄iwikw̄iár̄iro n̄iméra war̄tná ²⁷ áamá ox̄t̄ ap̄ix̄t̄ obax̄t̄ ikw̄ikwier̄t̄ r̄t̄w̄m̄in̄t̄ nuro ap̄ix̄t̄ obax̄t̄ w̄iwa en̄t̄ r̄t̄w̄t̄yo núm̄i nuróná ḡwapé t̄n̄i ám̄ix̄t̄á n̄iwiax̄t̄da war̄in̄taḡt̄a ²⁸ Jisaso n̄ik̄in̄imón̄iri re

urígíawixíní. ³⁸ “Ámá royí mǐxí ináyí Judayíyáoríní.” níríro íkǐá wáráyo ríwamíní e neámáná oyá yoxáyó xwápíyi seáyí émí pǐraugíawixíní.

³⁹ Ríkíkírító yarígííwáú, Jisasomí midimidání íkǐáyo yekwíroárííwáú wíto Jisasomí ikayíwí nurírí re uríníniginí, “Joxí nepa ámá yeáyí neayimíxemearíá nání aríwayá xwǐá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínwáoxírání? Jíwanínjoxí éf mǐnínírí yawawi ení yeamínírí ei.” uríagí aí ⁴⁰ wíto “E murípání.” nurírí mǐxí re uríníniginí, “Ríníní o mearínípí joxí axípí nímearí aiwí Goríxo nání wáyí mǐsinarínírání? ⁴¹ Yawawi yeapíkíáná ayí ananíríní. Íwí yarígíwíyo dání xíxentí yeapíkíarínjoi. Ámá royí íwí bí méagí aiwí píkíarínjoi.” nurírí ⁴² Jisasomí re uríníniginí, “Joxí ríxa mǐxí ináyí nimónírí nímewearíná nioní nání díní móríxíní.” uríagí ⁴³ Jisaso re uríníniginí, “Nepa ríraríníní. Agwí nioní tǐnǐ arǐnamí njeaníwí.” uríníniginí.

Jisaso peyí náníríní.

⁴⁴ Ríxa sogwí áwíní e njeanáná re eníniginí. Sogwí nísíkwírí arǐ nímíní sǐá xaiwí nǐyinára nurí ríxa 3:00 p.m. imónáná sogwí ámí noxárorí aníníniginí. ⁴⁵ Sogwí síkwíarínáná rapírapí sepiá arǐ sipísipí rídíyowá yarígííwá njeá tǐnǐmíní epanjóarínínjú áwíní e naxínowárírí wúkaú epanjóaríníníniginí.

⁴⁶ Jisaso rǐaiwá re ríníniginí, “Ápoxíní, gí díní orínwírírímíní.” nurímí díní yáníníniginí. ⁴⁷ Jisaso díní yáníagí porisowamí seáyí e imónínjoi amípí ayí e éagí sínwí e nǐwínírí Goríxomí yayí numerí re ríníniginí, “Ámá ro nepa wé rónínjoi, sípí wí mímíxípa enómí aí píkíwíní.” ríníniginí. ⁴⁸ Ámá oxí apíxí

nñni Porisowa Jisasomi yekwiroárarfna sñwfw wñnaniro bimífáyf sogwf sfkwiáriti ámi oxárori neri Jisaso perf éagi niwiniro ayá fá nixiriniimi wigf anj e nani umigfawixini. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegf imóniñyfyf tñni apixf Gariri piropenisfyo dánj o tñni nawini bigfíwa tñni ná jfami onimiápi nírómáná omi pikiarfna amipí api e éagf sñwfw wñnigfawixini.

Jisasomi xwfa weyárigfa nánitini.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegf yof Josepoyi riniño —O Judia piropenisfyo anj xegf yof Arimatia dánorini. O Judayfya xwirixf mearigfa mebáyf worini. O wé roniño enagi nani xegf wfa Jisasomi pikianiro nani mekaxf nímero yarigfápi nani “Apánitini.” niwimóniñorini. “Gorixo xwioxfyo míméamf neri neameñweanfápi gini gina imóninifárfani?” niyaiwiro wenñf neri ñweañorini. ⁵² O émayf gapimanf Pairato tññf e nani nuri Jisaso piyomi xwfa weyárimitititini nani yarñf niwiri Pairato “Oyi.” urfagi nuri ⁵³ Jisaso pikifomi níméami niwepnitititini xwfa e dani rapirapf afá wenfpi tñni xopixopf nrori sñfayo ámá of rixigfáyimi —Ayi ámá sni mitagfáyirini. Ayimi timitititini nani níméami nuri inimi tññinigini. ⁵⁴ Sabarfá nani amipí píranñf nimixiro tarigfáyimi nititititini aiwi Sabarfá náyi rixa anwi e enána tññinigini. ⁵⁵ Apixf Gariri piropenisfyo dani númi bfíwa “Jisasomi arige rfa taritini?” niyaiwiro sñwfw wñnaniro númi nuro sñfá ofyimi sñwfw niwiniróna xfomi tarfna eni sñwfw niwiniimi ⁵⁶ wigf anj e nani nuro Sadéyo Jisasoyá wará xopé éwanigititititini íkfá dfá dñf nanj eaññf bi tñni gñni bi tñni píranñf nimixiro nitititititini sá wegíwa Sabarfáyo ñwfw ikaxf eaññfpi rarñfpa kikiá ñweagfawixini.

24

Jisaso ámi wiápñimeañf nánirini.

¹ Sadéyo aga wía móniñfmi íwa íkía día tñni gñni tñni xámi píranñf imixárigfápi nimeámi nuro ² rixa Jisaso xwía weyárinñe niremoro síñá xwáripáyo mañf e éf rárárinñe mímegwinárf nimega nuri yáni e weyagi niwiniro ³ ótyimi nípáwiro aí Áminá Jisaso miweyagi niwiniro ⁴ “Piyó gerfani?” niyaiwiro ududf ninro rojáná re eniniginí. Ámá waú egf rapirapf xwinfá eagfiwaú sfmimañf e rónapigfisixini. Sfmimañf e rónapána ⁵ apixíwa wáyf nikárinro sfmimañf xwíayo ikwíróána awaú re urigfisixini, “Sñf úo náni ámá xwía weyárigfe pí náni pía yarñoi? ⁶ Sñni re miwenini. Rixa wiápñimeáiniginí. O sñni seyñé tñni Gariri piropenstyo nemerfna searñfpi náni dñf mópoyí. ⁷ Re searñfrini, ‘Negf Judayf ámá imóniñaoni miyf nñiriróná ámá íwf yarigfáyf fá nñixero íkfáyo niyekwiroáripfíá enagi aí ámi sfá wiyáú wiyi rixa nórimáná enána wiápñimeámfáriní.’ rñfrini.” urfagfi ⁸ íwa Jisaso xwiyfá enína urñf apí náni dñf niwiniri ⁹ xwáripáyo pñni niwiárimí nuro wiepísarñf wé wúkaú síkwf wo awami íwa winfápi náni repiyf niwiro ámá Jisaso yá xegf imóniñfyo eni niyoní repiyf wigfawixini. ¹⁰ Apíxf repiyf wiarigfiwa Magídara dánf Mariaí tñni Joanaí tñni Jemisomi xínái Mariaí tñni ámi wíwa tñirini. Íwa wáf wurimeiarigfáwami wigf winfápi náni áwanf urfagfa aí ¹¹ “Íwa wigf xwiyfá íkía íwfyo dánññf rarñoi.” niyaiwiro “Nepaxini.” miyaiwipa nero aí ¹² Pitao niwiápñimeari aññni nuri xwáripáyo niremómána nípíkwíni íni mi wenñf éfyf winññiniginí. Rapirapf Jisasomi xopxopf róniñuni wí

e wenjagi niwiniiri ámi xegí ańf e nání nurfńá e enjagi winífpń nání ududfń néra uńinigińi.

*Wiep*sińf waú Emeasi nání warfńá wímeańf nánírini.

¹³ Jisasoyá xegí ámá imónińfyf waú sfá axtyimini ańf Emeasiyi rinińfipimi nání nuri —Ańf apń Jerusaremń dání ná jfamine onńmiápirini. 11 kiromita imónińjerini.

¹⁴ Awaú ófyo nuri Jerusaremńyo amípń Jisasomń wífápi nání repiyfń niga nuri ¹⁵ xwiyfá nrińga warfńá Jisaso xewanińo ańwi e nibiri niwimeari awaú tńni nawini nuro ¹⁶ awaú Jisasomń sińwf niwiniiri aiwi omń mí mómixf yarfńá ¹⁷ Jisaso yarińf re wininigińi, “Awagwí ańf nurfńá xwiyfá nrińga warfgfipi pí éf nání nrińga warıńji?” urána awaú éf nrińmána sfmńmanf kipińf niyiri ¹⁸ wfo, Kiriopasoyi rinińo re urinigińi, “Ámá nńni Jerusaremń urńnaniro úfáyo sa joxni e imónfpi nání majfarani?” urfagi ¹⁹ o yarińf re wininigińi, “Jerusaremńyo pí imóninigińi?” urfagi awaú re urifisixini, “Nasareti dńf Jisaso nání rinarińwi. O Gorixoyá sińwfyo dání ámá nńniya sińwfyo dání eni wfá rókiamoarńf eńf eánńf wo nimóniri emimf eri xwiyfá píranńf urimeri yarińo nání rinarińwi. ²⁰ Omń apaxpánińf imónigfá xwéowa tńni negf áminá neameńweagfáwa tńni xwirixf numero omń íkfá seáyıyo oyekwiroarfpoińri émányo minń woi. ²¹ Xámń nene dńf re kikayówarini, ‘Gorixoyá nene émányfá gwf ńweańwaénenńf imónińwaéne neaikweanf nání uowárenapńfo ámá orfani?’ Dńf e kikayówarini. Xwiyfá apń aí ámi bi rpirini. Omń rixa nńpikimána eńána sfá wıyaú wıyi órána ²² agwí sfá riyimń neneya apixıwa ayá nearemooi. İwa wfá mónińfmi ámá xwarıpa tńf e nání nuro aí ²³ piyf tfo miwenjagi niwiniro nene

ηwearwaé nánì nìbìro re nearáoì, ‘Newané xwáripáyo dání orìnjá nìwìnránéná anjñajf wáu nìrónapìri “O sñj uñoì.” nearfii.’ nearfagfá ²⁴ negf áamá wa áamá pìyo tfe nánì nuro apìxíwa nearfápì sìnì axfpi e imónìnjagì nìwìnrò aiwì pìyomì sñjwf bì mìwìnáoi.” Jisasomì repìy f e wíagfì ²⁵ Jisaso re urìnjìnìgìnì, “Awagwì majìmajfá yarìgfíwagwírìnì. Amìpì wfá rókiamoagfáwa nìrìro rfwamìnjf eagfápì arfá nìwìri aiwì anjñì ‘Neparìnì.’ nìyaiwìri dñj mìkwfropa yarìgfíwagwírìnì. ²⁶ Awagwì áamá yeáyf seayimìxemeanfá nánì arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyì rarìgfo nánì re riyaiwiarìnjì, ‘O rfnìnjf bì mìmeá ananì mìxf ináyf nìmónìrì nìkfnìmì Gorìxo tfámìnì ηweapaxfírìnì.’ riyaiwiarìnjì? Oweoi, xámì rfnìnjf nìmeámáná rfwfyo nìkfnìpaxfírìnì.” nurìrì ²⁷ rfwamìnjf Gorìxoyáyo amìpì xfó nánì nìrìnìrì eánìnjfpi Moseso eaje dání repìy f píránìnjf nìwiéra urì amìpì wfá rókiamoagfáwa rfwfyo eagfe dání enì repìy f píránìnjf nìwiéra urì enjìnìgìnì. ²⁸ Anjf awáu warìgfíe rìxa anjwì e nìrémorfná Jisaso awáu “O wíarf nìmúròrì unìñoì.” oyaiwìpiyìnìrì wíwapfyarfná ²⁹ awáu urakìonwìrارانrì nánì re urìgfìsìxìnì, “Joxì mìyeamúropanì. Sogwf rìxa wéf enjagì nánì sfá rórìnìñoì. Yawawì tfnì sá re oweaneyf.” urfagfì awáu tfnì sá wémìnìrì nánì nawìnì anjfo nìpáwìro ³⁰ nìηweagfásáná rìxa aiwá nanìro nerfná Jisaso bisfkerfápì nìmearì Gorìxomì yayf nìwimáná nìkwìrìrì mìnì wiarfná ³¹ awáu rìxa sñjwf mí wómìxìpaxf nìmónìrì omì sñjwf mí wómìxáná re enjìnìgìnì. O awáu sñjwf anìgfíe dání anfnìnjìnìgìnì. ³² O anfnìngì nìwìnrì re rìnìgfìsìxìnì, “O tfnì ófyo nìbìranéná o xwìy fá Gorìxoyá rfwamìnjf eánìnjfpi píránìnjf repìy f nìyaeiéra barfná yegf xwìoxfyo dání

ríxa dñǵ nífá yeaífrini.” niriñiri ³³ axíná Jerusaremí nání niwiápnimeámí nuri wiep̄sarǵ wé wúkaú síkwí wo egfáwamí tñní áamá awa tñní nawíni ǵweagfáyo tñní niwímeari ³⁴ ayf “Ámináo ríxa wiápnimeáñigini. Saimonomí sñǵáni wimónñigini.” rinarǵagfá arfá niwiri ³⁵ amípí ófyo néra úfípi nání áwanf nuriri re urǵf̄isixini, “O ríxa bisfkerfá kwirarfná yawawi ríxa sñǵwí mí wóm̄xf̄w̄f̄isixini.” urǵf̄isixini.

Wiep̄sǵf̄yo áwini e éf rónapǵf̄ naniñiri.

³⁶ Sini Jisaso nání áwanf e urarfná re enñigini. Xewaniño áamá niyoní áwiniñmi dání sñǵáni rónapñigini. ³⁷ Sñǵáni rónapána ayf sírf̄ niñikiniño wáyf̄ níkariniño “Piñǵf̄ siwí womí sñǵwí rfa winñwini?” yaiwiarfná ³⁸ o re urñigini, “Seyné óf níkariniño ‘Jisarf̄ani?’ miyaiwí dñǵf̄ obibaxf̄ pí nání niñmóa warñojf̄? ³⁹ ‘Ayf̄ Jisarf̄ani?’ yaiwip̄r̄i síkwíyo tñní wéyo tñní sñǵwí nanf̄poyi. ‘Gf̄wí tñní enf̄ tñní ení rí reni?’ yaiwip̄r̄i wé seáyf̄ e níkwíarf̄poyi. Piñǵf̄ siwí gf̄wí tñní enf̄ tñní tññrani?” nuriri ⁴⁰ xegf̄ wé tñní síkwí tñní s̄wá wíagf̄ ⁴¹ ayf̄ yayf̄ seáyf̄mi dání winaniño nero aí sini “Aga Jisarf̄ani?” miyaiwí ududf̄ niwiga warfná o ayf̄ “Piñǵf̄ siwímani. O aiwá naniñi.” oyaiwip̄oyiniñiri re urñigini, “Nioniñmi nání aiwá bi menirani?” urf̄agf̄ ⁴² ayf̄ peyf̄ p̄r̄f̄ bi umeaíána ⁴³ o nurap̄r̄i wígf̄ sñǵwí anigf̄e dání niñigini.

⁴⁴ O re urñigini, “Xámí nioniñmi sini seyné tñní nemerfná xwiyf̄á r̄ipi searñanigini, ‘Rf̄wamñf̄ amípí nioniñmi nání Moseso ǵwí ikaxf̄ niñiri eanf̄pi tñní wf̄á rókiamoagf̄áwa niñiro eagf̄ap̄i tñní Bíkfwí Samiyo niñiriñmi eanñf̄pi tñní wí surf̄má mé aga xixeniñmi nionif̄arini.’ searñanigini.” nuriri ⁴⁵ awa rf̄wamñf̄ xfo nání Bíkfwí Gorixoyáyo eanñf̄pi niñf̄a

oimónípoiyíní wígf díní jfayo naní n̄wimixírí
⁴⁶ re uríniginí, “Eníná dání Bíkwoyo r̄fwamíní re
 n̄ríní eání, ‘Ámá yeáyí seayim̄xemeanfa nání
 ar̄fowayá xw̄fá piax̄yo dání iwiaron̄to r̄n̄íní n̄mearí
 n̄iperí aiwí s̄fá wiyáú w̄yi óráná ámí xwárípayo dání
 wiáp̄n̄imeanfáríní.’ n̄ríní eání. ⁴⁷ Rípi eni
 n̄ríní eání, ‘Ámá omí díní n̄wíkw̄roríní pimi
 dání xegí imóníníyí xw̄ȳfá r̄ipi wáf wurimeip̄r̄fáríní,
 “Segí íwí yarígfáyí r̄fw̄míní n̄mamoro saníní
 imónánáyí, Goríxo yokwarímí seaiíní.” Jerusaremí
 dání aní n̄míní wáf e wurimeip̄r̄fáríní.’ n̄ríní
 eání. ⁴⁸ Seȳné am̄pí nioní nání w̄n̄fá r̄ipi nání
 áwaní urimé̄r̄ixíní. ⁴⁹ Ar̄fá époyí. Gí ápo eníná segí
 seáwowayá s̄m̄maní e dání ‘Nioní segí seár̄fawéyo gí
 kw̄ȳf̄pí wim̄fáríní.’ uríní seȳné seaímeanfa nání
 nioní r̄ixa seaiapowárím̄íní. Seȳné Goríxoyá kw̄ȳf̄
 émí dání s̄n̄í ení m̄iseaeám̄ix̄ipa ner̄fná aní r̄ipimí
 p̄n̄í n̄wiárímí amí amí mupaní. E nerí aí r̄ixa ení
 seaeám̄ix̄áná nioní nání amí amí wáf urimé̄r̄ixíní.”
 uríniginí.

An̄namí nání peyíní nání.

⁵⁰ O Jerusaremí dání ayo n̄wir̄meámí nurí aní xegí
 yoí Betaniyí r̄n̄íní pimi n̄rémómáná xegí wé seáyí e
 nimixírí ayí Goríxoyá díní t̄n̄í píráníní on̄weápoiyíní
 am̄pí yaríní n̄wirí ⁵¹ s̄n̄í n̄wiárfná Goríxo omí
 n̄m̄enap̄mí r̄ixa an̄namí nání peyíniginí. ⁵² R̄ixa
 an̄namí nání peyíagi ayí e s̄n̄wí n̄w̄n̄mí amí
 Jerusaremí nání nuro seáȳmí seáȳmí nimóga nuróná
⁵³ íníná aní r̄id̄yowá yarígf̄iwámí n̄p̄awiaiyiro Goríxomí
 seáyí e umeagfáríní.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051